

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI

TEMETTUAT DEFTERLERİ'NE GÖRE XIX. YÜZYILIN
ORTALARINDA EDİNCİK'İN SOSYAL VE EKONOMİK DURUMU
(H. 1261/ M. 1845)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Işıl TEKMEK

Balıkesir, 2015

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI

TEMETTUAT DEFTERLERİ'NE GÖRE XIX. YÜZYILIN
ORTALARINDA EDİNCİK'İN SOSYAL VE EKONOMİK DURUMU
(H. 1261/ M. 1845)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Işıl TEKMEK

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Ahmet KOLBAŞI

Balıkesir, 2015

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ ONAYI

Enstitümüzün Tarih Anabilim Dalı' nda 201112517015 numaralı İşıl TEKMEK' in hazırladığı " Temettuat Defterleri' ne Göre XIX. Yüzyılın Ortalarında Edincik' in Sosyal ve Ekonomik Durumu(H. 1261/ M. 1845)" konulu YÜKSEK LİSANS tezi ile ilgili TEZ SAVUNMA SINAVI, Lisansüstü Eğitim Öğretim ve Sınav Yönetmeliği uyarınca 03. 04. 2015 tarihinde yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda tezin onayına OY BİRLİĞİ/ OY ÇOKLUĞU ile karar verilmiştir.

Başkan.....
Unvanı, Adı-Soyadı

Üye.....
Unvanı, Adı-Soyadı (Danışman)

Üye.....
Unvanı, Adı-Soyadı

Üye.....
Unvanı, Adı-Soyadı

Üye.....
Unvanı, Adı-Soyadı

Üye.....
Unvanı, Adı-Soyadı

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduklarını onaylarım.

..06.1.04./2015
Enstitü Müdürü
(Unvanı, Adı, Soyadı)

Prof.Dr.Hakan ÇETİNTAŞ
Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Osmanlı Devleti'nde 1839'da Tanzimat Fermanı'nın ilanından sonra mali, iktisadi ve sosyal alanda pek çok gelişmenin olduğu kabul edilmektedir. Bu gelişmelerin, Osmanlı Devleti taşra teşkilatını nasıl etkilediğini anlamak için, bu dönemde taşrada ekonomik ve sosyal hayatın nasıl işlediğinin anlaşılmasının ve araştırılmasının önemi oldukça büyüktür. Tanzimat'ın getirdiği değişim sürecinin önemli bir ürünü de Temettuat defterleridir.

Bu çalışmada ana kaynak olarak Edincik Kazası Temettuat Defterleri'nden yararlandık. Başbakanlık Osmanlı Arşivi Maliye- i Varidat Kalemi(ML. VRD. TMT) tasnifinde bulunan Edincik Temettuat Defterleri, tez çalışmamızın kaynağını oluşturmaktadır.

1844- 1845 yılı Edincik Kazası Temettuat defterlerine göre, Tanzimat Dönemi içersisinde bölgenin sosyo- ekonomik durumuna ışık tutmaya çalıştık. Temettuat Defterleri'nin transkripsiyon değerlendirmesinden yola çıkarak ulaşılan veriler sosyal ve iktisadi açıdan tek tek değerlendirilerek yorumlanmış ve bu yorumlara göre çeşitli konularda tablolar oluşturulmuştur.

Öncelikle çalışmamdaki katkılarından dolayı, tez danışmanım Doç. Dr. Ahmet Kolbaşı'na teşekkürü bir borç bilirim. Hiçbir zaman maddi- manevi desteğini benden esirgemeyen anne ve babama bana olan inançları ve desteklerinden dolayı teşekkür ederim.

Işıl TEKMEK

ÖZET

TEMETTUAT DEFTERLERİ'NE GÖRE XIX. YÜZYILIN ORTALARINDA EDİNCİK'İN SOSYAL VE EKONOMİK DURUMU (H. 1261/ M. 1845)

TEKMEN, Işıl

Yüksek Lisans, Tarih Anabilim Dalı
Tez Danışmanı: Doç. Dr. Ahmet KOLBAŞI
2015, 176 Sayfa

Tanzimat dönemi ile birlikte Osmanlı Devleti'nde yeni bir dönem başlamış ve bu yeni dönemde çeşitli iyileştirmelere ihtiyaç duyan mevcut kurumların tekrar düzenlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla en büyük yenilikler ve düzenlemeler mali alanda yapılmış, gelir kaynaklarının tespiti ve adaletli vergi dağılımı amacı güdülmüştür. Yapılan çalışmalar neticesinde halkın sahip olduğu tüm arazileri, hayvanları, emlakı ve gelir getiren mesleklerinin kayıt altına alınabilmesi için temettuat sayımları yapılarak bunların Temettuat Defterleri'ne kayıt edilmesi usulü benimsenmiştir.

Bu çalışmada, Hüdavendigâr Sancağı'na bağlı Edincik Kazası merkez ve köylerinin, XIX. yüzyıl ortalarındaki sosyo- ekonomik ve demografik yapısı ele alınmıştır.

Kullanılan temel kaynak, Edincik Temettuat Defterleri olup, yapılan inceleme sonucunda, o dönemde Edincik Kazası'nın demografik yapısı, tarım ve hayvancılık ile ilgili faaliyetleri ve bu faaliyetlerden elde edilen gelirler ile birlikte vergilerin tespit edilmesi amaçlanmıştır.

Bu tez çalışmasında XIX. yüzyıl ortalarında Edincik Kazası'nın nüfusu, tarım arazileri, tarımsal üretim, hayvan sayıları gibi bilgilerle birlikte, meslekler, sülaleler ve ödenen vergi miktarları tespit edilmiştir. Elde edilen verilere göre bu dönemde Edincik Kazası daha çok tarım ve hayvancılıkla uğraşan ve bünyesinde Gayr- i Müslim tebaanın da yer aldığı bir Osmanlı kazasıdır.

Osmanlı'nın kurulduğu yıllarda bölgenin ve Rumeli topraklarının kara ve deniz yoluyla fethinde siyasi açıdan stratejik rol oynamıştır. Edincik Kazası'nda, Karesi Beyliği'nden tersaneler mevcuttur. Edincik Kazası, Günümüzde Balıkesir iline bağlı Bandırma İlçesi sınırlarında yer almaktadır. Günümüzde on iki köyü bulunan Edincik'in Osmanlı Dönemi'nde yirmi adet köyü ve dokuz adet mahallesi mevcuttu. Bu dönemde ayrıca beş adet çiftlik bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Edincik Kazası, Temettuat Defteri, Ziraat, Hayvancılık, Gelir Kaynakları, Vergi, Ekonomi.

ABSTRACT

THE SOCIAL AND ECONOMIC SITUATION OF EDINCIK IN THE MIDST OF 19TH CENTURY IN REFERENCE TO THE TEMETTUAT RECORDS (H. 1261/ M. 1845)

TEKMEN, Işıl

Master's Degree, History Department

Advisor, Associate Professor Ahmet KOLBASI

2015, 176 Pages

After Tanzimat Reform Era a new period started in Ottoman Empire and it was aimed to rearrange the existing foundations. For this purpose, the biggest innovations and regulations were made in financially and it was aimed to detect and have a fair tax distribution. After the study, it was accepted to have Temettuat Records in order to keep registry of the properties, animals, estate and yielding jobs of the public.

In this study, the socio economical and demographic structure of both the center and the villages in Edincik Township bonded to Hudavendigar District.

The basic resource used is Edincik Temettuat Registry and after the research it was aimed to detect the demographic structure of Edincik, agricultural and stockbreeding activities, the taxes and the income.

In this study, the population, agricultural estates, the number of animals and jobs, families in the Edincik Township were determined. According to the data acquired, Edincik was an Ottoman Township mostly dealing with agriculture and stockbreeding having non-Muslim in its structure.

It had a strategic role in the conquest of Rumelia Land by both land and sea way in the years when the Ottoman Empire was established. In Edincik Township, there were shipyards belonging to Karesi Beylic. Edincik Township is in the Bandirma district which is in Balikesir now. Edincik having twelve villages now, used to have twenty villages and nine neighbourhood during the Ottoman Period. There were also five farms at that time.

Key Words: Edincik Township, Temettuat Registry, Agriculture, Stockbreeding, Sources of Income, Tax, Economy.

Anneme ve Babama...

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	III
ÖZET	IV
ABSTRACT	VI
İÇİNDEKİLER.....	IX
TABLO LİSTESİ	XIV
KISALTMALAR LİSTESİ	XV
1. GİRİŞ	1
1.1. Problem	1
1.2. Amaç	1
1.3. Önem	1
1.4. Sınırlılıklar	2
1.5. Tanımlar	2
2. İLGİLİ ALAN YAZIN	3
2.1. Kuramsal Çerçeve	3
2.2. İlgili Araştırmalar	22
3. YÖNTEM	26
3.1. Araştırma Modeli	26
3.2. Bilgi Toplama Kaynakları	26
3.3. Bilgilerin Toplanması ve Değerlendirilmesi	26
4. BULGULAR VE YORUMLAR	28
4.1. Edincik Kazası'nın Genel Durumu	28
4.1.1. Coğrafi Yapı	28
4.1.2. Edincik'in Tarihçesi	28
4.2. Edincik Temettuat Defteri	30
4.3. Edincik'in Sosyal Durumu	32
4.3.1. Hane Reislerinin İsimleri.....	32
4.3.1.1. Hane Reisi Olarak Kaydedilen Kadın İsimleri	39
4.3.2. Aile Adları.....	39
4.3.3. Lakaplar ve Unvanlar	46
4.3.3.1. Lakaplar.....	46
4.3.3.2. Unvanlar	51

4.4. Meslekler	53
4.5. Edincik Merkez ve Köyleri	57
4.6. Edincik'in Nüfus Yapısı	58
4.7. Edincik'in Ekonomik Durumu	61
4.7.1. Tarım.....	61
4.7.1.1. Tarım Alanlarının Genel Dağılımı	61
4.7.1.2. Tarlaların Dağılımı	62
4.7.1.3. Bağcılık.....	63
4.7.1.4. İpekçilik.....	65
4.7.1.5. Zeytincilik.....	66
4.7.2. Gayr- ı Menkuller.....	68
4.7.3. Hayvancılık	69
4.7.3.1. Büyükbaş Hayvancılık	70
4.7.3.2. Küçükbaş Hayvancılık	73
4.7.3.3. Yük ve Binek Hayvancılığı	75
4.7.4. Vergi ve Kazanç Dağılımı	76
4.7.4.1. Edincik'te Kazanç Dağılımı	76
4.7.4.2. Edincik'te Vergi Dağılımı	78
5. SONUÇ VE ÖNERİLER	81
5. 1. Sonuç	81
5. 2. Öneriler	83
KAYNAKÇA	84
EKLER	88
Ek 1. Memun Karyesi Giriş Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07744)	88
Ek 2. Memun Karyesi 2. ve 3. Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07744)	89
Ek 3. Memun Karyesi 6. ve 7. Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07744)	90
Ek 4. Akçapınar Karyesi Giriş Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07745)	91
Ek 5. Akçapınar Karyesi 2. ve 3. Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07745)....	92
Ek 6. Akçapınar Karyesi 10. ve 11. Sayfası (ML. VRD. TMT. d. 07745)	93
Ek 7. Külefli Karyesi Giriş Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07746).....	94
Ek 8. Külefli Karyesi 2. ve 3. Sayfası (ML. VRD. TMT. d. 07746)	95
Ek 9. Külefli Karyesi 4. Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07746).....	96

Ek 10. Debbağhane Mahallesi Giriş Sayfası (ML. VRD. TMT. d. 07747)	97
Ek 11. Debbağhane Mahallesi 2. ve 3. Sayfası (ML. VRD. TMT. d. 07747)	98
Ek 12. Debbağhane Mahallesi 10. ve 11. Sayfası (ML. VRD. TMT. d. 07747)	99
Ek 13. Kara Kadı Mahallesi Giriş Sayfası (ML. VRD. TMT. d. 07748)	100
Ek 14. Kara Kadı Mahallesi 2. ve 3. Sayfası (ML. VRD. TMT. d. 07748)	101
Ek 15. Kara Kadı Mahallesi 12. ve 13. Sayfası (ML. VRD. TMT. d. 07748)	102
Ek 16. Çepni Karyesi Giriş Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07750)	103
Ek 17. Çepni Karyesi 2. ve 3. Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07750).....	104
Ek 18. Çepni Karyesi 4. ve 5. Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07750).....	105
Ek 19. Simavlı Karyesi 6. ve 7. Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07750)	106
Ek 20. Bezirci Karyesi Giriş Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07751).....	107
Ek 21. Bezirci Karyesi 4. Sayfası ve Çarık Karyesi 5. Sayfası (ML. VRD. TMT. d. 07751)	108
Ek 22. Çarık Karyesi 6. ve 7. Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07751)	109
Ek 23. Ergili Karyesi Giriş Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07753)	110
Ek 24. Ergili Karyesi 2.ve 3. Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07753).....	111
Ek 25. Ergili Karyesi 16. Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07753).....	112
Ek 27. Ayazma Mahallesi Giriş Sayfası (ML. VRD. TMT. d. 07755)	113
Ek 28. Ayazma Mahallesi 2. ve 3. Sayfası (ML. VRD. TMT. d. 07755)	114
Ek 29. Ayazma Mahallesi 4. ve 5. Sayfası (ML. VRD. TMT. d. 07755)	115
Ek 30. Yenice Mahallesi 2. ve 3. Sayfası (ML. VRD. TMT. d. 07756)	116
Ek 31. Yenice Mahallesi 30. ve 31. Sayfası (ML. VRD. TMT. d. 07756)	117

Ek 32. Tekfur iftliği 32. Sayfası Gökmen iftliği 32. Sayfası, Diğer	
Gökmen iftliği 33. sayfası (ML. VRD. TMT. d. 07756).....	118
Ek 33. eltikçi Karyesi Giriş Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07757).....	119
Ek 34. eltikçi Karyesi 2. ve 3. Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07757)	120
Ek 35. eltikçi Karyesi 6. ve 7. Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07757)	121
Ek 36. Beğ Karyesi Giriş Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07758).....	122
Ek 37. Beğ Karyesi 4. Sayfası ve Güllük iftliği 4. Sayfası	
(ML. VRD. TMT. d. 07758)	123
Ek 38. Gölyaka Karyesi 8. ve 9. Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07758)...	124
Ek 39. Hisar Mahallesi Giriş Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07759).....	125
Ek 40. Hisar Mahallesi 2. ve 3. Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07759)	126
Ek 41. Hisar Mahallesi 10. ve 11. Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07759) 127	
Ek 42. Dilbeki Karyesi Giriş Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07760).....	128
Ek 43. Dilbeki Karyesi 8. ve 9. Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07760)	129
Ek 44. Sığırcı iftliği 10. ve 11. Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07760)....	130
Ek 45. Ömerli Karyesi Giriş Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07761).....	131
Ek 46. Ömerli Karyesi 2. ve 3. Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07761)	132
Ek 47. Ömerli Karyesi 4. ve 5. Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07761)	133
Ek 48. Semiz İlyas Mahallesi Giriş Sayfası	
(ML. VRD. TMT. d. 07764)	134
Ek 49. Semiz İlyas Mahallesi 2. ve 3. Sayfası	
(ML. VRD. TMT. d. 07764)	135
Ek 50. Semiz İlyas Mahallesi 10. ve 11. Sayfası	
(ML. VRD. TMT. d. 07764)	136
Ek 51. Künbed Mahallesi Giriş Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07765).....	137
Ek 52. Künbed Mahallesi 2. ve 3. Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07765) 138	
Ek 53. Künbed Mahallesi 16. Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07765)	139
Ek 55. Ziraatlı Karyesi Giriş Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07766)	140
Ek 56. Ziraatlı Karyesi 2. ve 3. Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07766)	141
Ek 57. Ziraatlı Karyesi 4. ve 5. Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07766)	142
Ek 58. Munamak Karyesi Giriş Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07767).....	143
Ek 59. Munamak Karyesi 2. ve 3. Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07767) 144	
Ek 60. Munamak Karyesi 4. Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07767)	145
Ek 61. Hamamlı Karyesi Giriş Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07768)	146

Ek 62. Hamamlı Karyesi 2. ve 3. Sayfası (ML. VRD. TMT. d. 07768)	147
Ek 63. Hamamlı Karyesi 10 ve 11. Sayfası (ML. VRD. TMT. d. 07768)	148
Ek 64. Hasıla Mahallesi 2. ve 3. Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07770)...	149
Ek 65. Emir Sultan Mahallesi Giriş Sayfası (ML. VRD. TMT. d. 07771)	150
Ek 66. Emir Sultan Mahallesi 2. ve 3. Sayfası (ML. VRD. TMT. d. 07771)	151
Ek 67. Emir Sultan Mahallesi 10. ve 11. Sayfası (ML. VRD. TMT. d. 07771)	152
Ek 68. Soğuklar Kebir ve Soğuklar Sağır Karyesi Giriş Sayfası (ML. VRD. TMT. d. 07773)	153
Ek 69. Soğuklar Kebir 6. Sayfası ve Soğuklar Sağır Karyesi 6. ve 7. Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07773).....	154
Ek 70. Soğuklar Sağır Karyesi 8. Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07773) .	155
Ek 71. Sazlı Dere Karyesi 1. Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 16073)	156
Ek 72. Hazarlı Karyesi 2. ve 3. Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 16073).....	157
Ek 73. Sazlı Dere Karyesi 4. ve 5. Sayfası (ML. VRD. TMT. d. 16073)	158
Ek 74. Sazlı Dere Karyesi 6. ve 7. Sayfası (ML. VRD. TMT. d. 16073)	159
Ek 75. Hüdavendigâr Livası Haritası.....	160

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. Edincik'te Kullanılan Erkek İsimleri	33
Tablo 2. Edincik'te Kullanılan Aile İsimleri ve Kullanım Sıklıkları.....	40
Tablo 3. Edincik'te Kullanılan Lakaplar ve Kullanım Sıklıkları	47
Tablo 4. Edincik'te Kullanılan Unvanlar ve Kullanım Sıklıkları	52
Tablo 5. Edincik'teki Meslekler ve Mevcudu	54
Tablo 6. Edincik Temettuat Defterine Göre 1845 Yılında Edincik'teki Yerleşim Yerleri	57
Tablo 7. Edincik'in 1845 Yılındaki Tahmini Nüfusu.....	59
Tablo 8. Edincik'in Müslüman ve Gayr- ı Müslim Nüfusu.....	60
Tablo 9. Edincik'teki Tarlaların Toplamı.....	62
Tablo 10. Edincik'teki Bağların Toplamı	64
Tablo 11. Edincik'teki Harir Bahçelerinin Toplamı	65
Tablo 12. Edincik'te Zeytin Ağaçlarının Dağılımı	67
Tablo 13. Edincik'teki Vergi Mükelleflerine Ait Gayr- ı Menkuller ve Miktarı	68
Tablo 14. Edincik'teki Büyükbaş Hayvan Sayısı	70
Tablo 15. Edincik'teki Küçükbaş Hayvan Sayısı	73
Tablo 16. Edincik'teki Yük ve Binek Hayvan Sayısı.....	75
Tablo 17. Kazancın Genel ve Hane Başına Dağılımı	77
Tablo 18. Vergi Dağılımı ve Hane Başına Düşen Vergi Miktar	79

KISALTMALAR LİSTESİ

- BOA : Başbakanlık Osmanlı Arşivi.
c. : Cilt.
s. : Sayfa.
S : Sayı.
A.g.e. : Adı geçen eser.
A.g.m. : Adı geçen makale.
A.g.t. : Adı geçen tez.
TTK : Türk Tarih Kurumu.
M. : Miladi.
H. : Hicri.
OTAM: Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi

1.GİRİŞ

1.1.Problem

XX. yüzyılın ortalarında Ömer Lütfi Barkan, sosyal ve iktisadi gelişmeleri ele alan farklı ve yeni çalışmalar yapılması gerektiğine dikkat çekerek tahrir defterlerini öne çıkarmıştır¹. 1940'lı yıllardaki bu gelişmelerin ardından, Osmanlı Devleti'nin yapısı ve kurumlarının araştırılmasında farklı ve yeni arşiv kaynakları, sayısal ve istatistikî bilgiler kullanılmaya başlanmıştır. Bu yeni arşiv kaynaklarından bazıları tahrir defterleri, avarız ve cizye defterleri ile temettuat defterleridir. Bu defterler kullanılarak yapılan çalışmaların ortak amacı, Osmanlı'nın sosyal ve iktisadi yapısının aydınlatılmasıydı. Bu araştırmanın problemi, XIX. yüzyılda Hüdavendigâr Eyaleti'ne bağlı bir kaza olan Edincik'in sosyal ve ekonomik durumunu aydınlatarak Osmanlı Devleti'nin bu dönemdeki tarihi bulgularının günümüze aktarılmasını amaçlayan bir kesit çalışması niteliğindedir.

1.2. Amaç

XIX. yüzyıl Osmanlı ekonomisinin ipuçlarını elde edebilmek için imparatorluk topraklarının büyük kısmını oluşturan küçük yerleşim birimlerinin sosyal ve iktisadi hayatını incelemek gerekmektedir. Bu anlamda ele alınan bölgenin iktisadi şartları değerlendirilerek genelleştirici sonuçlara ulaşma imkânı sağlanabilecektir. Bu çalışmada amaç, XIX. yüzyılın ilk yarısında Edincik örneğinde, bir sosyo- ekonomik tarih kaynağı olan temettuat defterlerinin kapsamının vurgulanarak değerlendirilmesine ve bu doğrultuda 1845 yılı Edincik'i hakkında bir kesit ortaya koymaya çalışmaktır.

1.3. Önem

Bu araştırma, Osmanlı Devleti'nin XIX. yüzyıldaki sosyal ve ekonomik durumunun tespitini, bir genel çerçeve ve bu konuda yapılan her çalışmanın

¹ Fatma Acun,(1999), Osmanlı Tarihi Araştırmalarının Genişleyen Sınırları: Defteroloji, Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi, sayı: 42, s. 319.

da bu çerçevenin içini dolduracak küçük parçalar olduğunu kabul edersek, büyük resmin oluşmasında küçükte olsa bir eksiği kapatması açısından önemlidir.

1. 4. Sınırlılıklar

Bu çalışma Edincik Kazası'nın tamamının 1845 yılındaki sosyal ve ekonomik durumunu ortaya koymaktadır. XIX. yüzyılın ortalarında, arşiv belgelerinden temettuat defterlerinin sunduğu imkânlar çerçevesinde, Hüdavendigâr Sancağı'na bağlı Edincik Kazası'nın iktisadi ve sosyal durumu incelenmiştir. Ancak defterdeki kâtip hataları nedeniyle tam olarak doğru bir bilgi içermese de o dönem hakkında tahmini bir bilgi ortaya koyulmaya çalışılmıştır.

1.5. Tanımlar

Temettu': Kar etme, kazanma, kar, fayda²; fayda görme³; faydalandırmak, faydalandırılmak, kar ettirmek, kar ettirilmek⁴.

Temettuat: Karlar, faydalar⁵.

Temettuat Vergisi: Herkesin kazancına göre devlete verdiği vergi anlamında kullanılmaktadır⁶.

Temettuat Defterleri: Osmanlı Devleti'nde 1840 ve 1844- 45 yıllarında kaza, köy gibi yerleşim yerlerinde kapı kapı gezilerek mal, eşya, hayvanat, ürün ve gelir durumu sayımının kaydedildiği Osmanlı arşivine ait defterlerdir⁷.

² Ferit Devellioğlu, Osmanlıca- Türkçe Ansiklopedik Lügat, Aydın Kitabevi, Ankara 1982, s. 1288; Mustafa Nihat Özön, Büyük Osmanlıca- Türkçe Sözlük, İnkılâp ve Aka Kitabevleri, İstanbul 1973, s. 732.

³ Şemseddin Sami, Kamus-ı Türkî, Enderun Kitabevi, İstanbul 1989, s. 437.

⁴ Muallim Naci, Lugat- ı Naci, Çağrı Yayınları, İstanbul 1987, s. 280.

⁵ Ferit Devellioğlu, Osmanlıca- Türkçe Sözlük, s. 1288

⁶ Şemseddin Sami, Kamus- ı Türkî, s. 437.

⁷ Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, İstanbul 2000, s. 254.

2. İLGİLİ ALAN YAZIN

2.1. Kuramsal Çerçeve

Osmanlı Devleti, yükselme döneminde sürekli olarak fetihlerle toprak kazanarak yeni ülkeler ve insan topluluklarını siyasi sınırları içine dâhil etmiştir. Siyasi sahadaki bu gelişmeler devleti, sosyal, ekonomik ve idari alanlarda da düzenleme yapmak durumunda bırakmıştır. Ele geçirilen bölgenin idari taksimi sağlandıktan sonra, bölgeden karakterine göre çeşitli vergiler alınmıştır. Ancak imparatorluğun tamamında aynı vergi düzeni uygulanmamıştır. Fethedilen her bölgenin coğrafi şartları, ırki ve kültürel özellikleri ile sosyal ve ekonomik yapısı dikkate alınarak ayrı ayrı düzenlemeler yapmak yoluna gidilmiştir. Ayrıca fethedilen bir ülkedeki ekonomik ve sosyal istikrarın bozulması endişesi de Osmanlı idarecilerini faydacı davranmaya ve her mahallin yukarıda sayılan hususiyetlerini göz önüne alarak bir vergi sistemi yerleştirmeye sevk etmiştir⁸.

Bu sebeple her vilayet ve sancak için vergi sisteminin esaslarını içeren, mükellefler arasındaki ilişkileri düzenleyen kanunnameler hazırlanmıştır. Bazı durumlarda aynı sancak içinde farklılık arz eden durumlar da kanunnamelerde yer almış ve ayrıntıları ile belirtilmiştir⁹. Osmanlı vergi düzeni gelir beyanına bağlı değil, tahakkuk yapıp vergi borcunu daha baştan yükümlüye bildirmek biçimindedir¹⁰.

Vergi tahsisi ve adil bir vergi uygulaması tarih boyunca bütün devletler için önemli bir mesele olmuştur. Nitekim vergide adil bir düzen tesis etmek ve sistemli bir vergi uygulaması temin etmek kolay değildir. Osmanlı Devleti, kuruluşundan itibaren önceki Türk devletlerinde de olduğu gibi, vergi kaynaklarını tespit için "tahrir" usulünü benimsemiştir. Her fethedilen ülkede kaynakların tespiti için tahrirler yapılmış ve zaman içindeki değişme ve

⁸ Mehmet Ali Ünal, Osmanlı Müesseseleri Tarihi, Fakülte Kitabevi, Isparta 2005, s. 148.

⁹ Ömer Lütfi Barkan, Osmanlı İmparatorluğu'nda Zirai Ekonominin Hukuki ve Zirai Esasları (Kanunlar I), İstanbul 1943, s. 57.

¹⁰ Mesut Küçükcalay, Ali Çetinkaya, " Osmanlı Vergi Sistemi ve Bir Vergi Tahsil Yöntemi Olarak İltizam", TÜRKLER, c: 10, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara 2002, s. 883.

gelişmelere göre tahrirler yenilenmiştir. Tahrir sırasında vergi kaynaklarının gözden kaçmaması hususunda azami dikkat sarf edilmiş, çeşitli sebeplerle vergilendirilemeyen kaynaklar sık sık yapılan teftişlerle vergi sistemine alınmaya çalışılmıştır¹¹.

Tahrirlerin asıl amacı vergi ve asker toplama işlerini düzenlemektir. Osmanlı Devleti'ndeki tahrirler de eski Türk- İslam devletlerinde hatta daha öncesinde Çin, Roma ve İran'da yapılmış olan tahrirlerin gelişmiş ve daha geniş alanlarda uygulanmış şekilleridir¹². Anadolu Selçuklu Devleti'nin bir uçbeyi olan Osmanlıların tahrir uygulaması konusunda onlardan etkilendiklerine şüphe yoktur.

Devletin idari- mali teşkilatının temeli olan tahrirlerin ne zaman başladığı tam olarak bilinmemektedir; ancak yapılan tetkikler tahrir uygulamasının Osmanlı Devleti'nin kuruluşuna kadar uzandığını göstermektedir. Tahrir defterlerinin uygulanışı, I. Murat devrine kadar inmektedir; ancak arşivlerdeki ilk örnekler, II. Murat devrine aittir. Fatih devrine ait 30- 40 kadar defter bulunmakla birlikte, defterlerin asıl yoğun olduğu dönem Kanuni devrinden itibaren dir. Tahrirlerin hangi aralıklarla yapıldığına dair tutarlı görüşler olmasa da, yapılan araştırmalar uygulamanın sadece yeni fethedilen bölgede değil, III. Murat dönemine kadar hemen her padişah zamanında birçok defa yapıldığını göstermiştir¹³.

XVI. yüzyılın son yirmi yılına kadar düzenli aralıklarla sık sık yaptırılmış olan arazi tahrirleri, tımar sisteminin sıhhat ve selametle uygulanması olanağını hazırlamaktaydı¹⁴. Yapılan bu tahrir çalışmalarına göre tımar dağıtımı yapılmıştır. Sancak birimi esas alınarak düzenlenmiş olan tapu tahrirleri Osmanlı iktisat tarihi açısından önemlidir. Tapu tahrir olarak da geçen bu yazım işlemleri ile ülkenin arazi durumu, gelir kaynakları, üretimler, başlıca ürünler, yıllık ortalamalar, kazanç durumları, vergi çeşitleri,

¹¹ Mehmet Ali Ünal, a.g. e., s. 148- 149.

¹² Mehmet Ali Ünal, a.g.e., s. 139.

¹³ Ömer Lütfi Barkan, Hüdavendigâr Livası, s. 12- 13.

¹⁴ Ömer Lütfi Barkan, " Tımar maddesi", İSLAM ANSİKLOPEDİSİ, c: XII/ I, s. 289.

vergilendirme sistemi, vergiden muaf olanlar, vakıflar, mülkler, demografik bilgiler ve uygulanan kanunlar hakkında bilgi edinilebilmektedir.¹⁵

Osmanlı Devleti zamanında, şartların icabı, vergilerin merkezi bir hazinede toplanıp, tekrar askeri, idari memurlara ve diğer harcamalara dağıtılması zordu. Bundan dolayı Osmanlı Devleti'nde vergilerin toplandığı yerde harcanması esasına dayalı timar sistemi benimsenmiştir¹⁶. Miri toprakların önemli bir bölümü savaşlarda yararlılığı görülen kişilere verilen zeamet ve timarlardır. Bu topraklara "*dirlik*" ismi verilir¹⁷.

Osmanlı devlet teşkilatında timar sistemi, devletin kuruluşundan XVII. yüzyıla kadar askeri, idari teşkilat ve vergi düzeni ile iç içedir. Timar, devlete ait muayyen bir gelirin veya vergilerin belli yükümlülükler karşılığında bir şahsa tahsis ve tevcih edilmesidir¹⁸. Tahsis ve tevcih edilen vergiler her zaman toprağa ait olmamıştır. Baş vergileri, Pazar bacları ve iltizam kapsamındaki yerler de timarı oluşturabilmektedir.

Diğer taraftan timar sahibinin toprak üzerindeki müdahale hakkı, bu vergilerin emniyetli bir biçimde toplanabilmesi yetkisinden ibarettir. Timar sahibinin kendine tahsis edilmiş vergi gelirini, hangi vergiler olarak kimlerden alacağı "*icmal defterleri*"nde ayrı ayrı belirtilmiştir. Bu defterler, hazine gelirlerinin miktarı ve nerelerden geldiğini gösteren ve defterdarlar tarafından denetimi yapılan önemli kaynaklardır¹⁹.

Verginin nasıl alınacağı tespit edildikten sonra en az onun kadar önemli diğer bir konu da verginin devlet hazinesine ulaştırılmasıdır. Bu yüzden Osmanlı Devleti açısından en uygun yol vergi toplama hakkını dirlik sahiplerine ve vakıflara vermek olmuştur. Vergi gelirinin yerinde ve belli hizmet sahiplerine havalesi Osmanlı maliyesinin temelidir. Bu havale, devlete

¹⁵ Erhan Afyoncu, " Osmanlı Devleti'nde Tahrir Sistemi", OSMANLI, c: 6, Ankara 1999, s. 312.

¹⁶ Ömer Lütfi Barkan, a.g.m., s. 286.

¹⁷ Yusuf Halaçoğlu, Osmanlılarda Devlet Teşkilatı ve Sosyal Yapı, Ankara 1998, s. 92.

¹⁸ Mehmet Ali Ünal, a. g. e., s. 176.

¹⁹ Musa Çadırcı, Tanzimat Dönemi'nde Anadolu Kentlerinin Sosyal ve Ekonomik Yapısı, TTK, Ankara 1997, s. 221.

ait belirli bir gelir kaynağından belirli bir meblağı tahsil etme yetkisi verir. Bu gelir kaynağı topraktan elde edilen mahsul vergisi veya köylünün baş vergisi olabileceği gibi, bir limanda iltizama verilmiş gümrük mukataası da olabilir. Mukataalar, hatta birçok zeamet ve timarlar, iltizama verilmiş olduğundan, havale ve iltizam usulleri birbirinden ayrılmaz bir mali sistem olarak görünmektedir²⁰.

Osmanlı Devleti'nde vergi: "Tekâlif- i Şer'iyye" ve "Rüsum- ı Örfiye" adı altında iki şekilde alınmaktaydı. Bunlardan birincisi, daha önceki İslam devletlerinden intikal eden ve dini ve dini inanç ve esaslara göre alınan vergilerdir. Bu vergiler, şeriatın bir gereği olarak alındıkları için "Rüsum- ı Şer'iyye" de denilmektedir. Çiftçi reayadan alınan öşür, çift resmi, ağnam ve şehirlerdeki ticari faaliyetlerden alınan baclar bu tür vergilerdir.

İkincisi ise: devletin yürütme ve uygulama görevlerini yapmakta olanlara, hizmetleri karşılığı verilen ve miktarı kanunnamelerle belirlenen "Rüsum- ı Örfiye" olarak adlandırılan vergilerdir. Bu vergi tarzı kanunnamelerle zaman ve şartlara göre miktarı belirlenen bir vergidir. Cürüm ve cinayet, arus, bennak, mücerret ve benzeri durumlarda alınan vergilerdir.

Bu iki tür verginin dışında "Tekâlif- i Divaniye", "Avarız- ı Divaniye" adı altında başlangıçta bir sefer için gerekli görülüp alınan, sonradan devamlı hale getirilen vergiden başka, her yıl miktarı fermanlarla belirlenen vergi çeşitleri de vardır. Bu vergi tiplerinin çokluğu halk üzerinde büyük infial ve bunalımlar meydana getirmiş, istismarcıların bu durumdan istifadeye kalkışmaları ise halkı adeta isyan edecek hale sokmuştur²¹. Bu durumda vergi düzeninde bir ıslahata gidilmesi zorunlu hale gelmiştir.

Tanzimat Dönemi'nin ilk evresinde ekonomik hayatta başlayan çöküş devam etmiştir. Uzun süren savaşlar devleti olağanüstü harcamalar yapmak zorunda bırakmıştı. Ayrıca savaşılan ülkelerle ticari ve ekonomik ilişkiler kesilmişti. Yenik düşüldüğü içinde savaş tazminatları ödemek zorunda

²⁰ Ayşe Özdemir, 10199 Numaralı Temettuat Defterine Göre Keçiborlu Kazasının Sosyal ve Ekonomik Durumu(1844- 1845), Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Isparta 2005, s. 3.

²¹ İsmet Demir, " Temettuat Defterlerinin Önemi ve Hazırlanış Sebepleri", Osmanlı, c: 6, Ankara 1999, s. 315.

kalınmıştı. Öte yandan iç isyanlar ekonomik hayatı olumsuz yönde etkilemekteydi. Devlet, ardı arkası kesilmeyen ayaklanmaları bastırmak için büyük mali fedakârlıklar yapıyordu. Savaşlar, ayaklanmalar ve ihtilaller karşısında ancak savunma politikası izleyerek varlığını korumaya ve sürdürmeye çalışan Osmanlı yönetimi, bunun için Avrupa'nın sağladığı gelişmelere uygun düzenlemeler yapmak zorunda kalmıştı²².

Avrupa'da güçlenen yeni düzen, Tanzimatçı devlet adamları ve aydınlar için yeni bir alternatif olarak duruyordu. Eskiye canlandırma çabalarının sonuçsuz kalması üzerine batılılaşma modeli ele alındı. Tanzimat hareketi de batılılaşma hareketinin bütün Osmanlı kurumlarına yayılması olarak değerlendirilebilir.

Mali alanda yapılan düzenlemeler, Tanzimat reformlarının önemli bir bölümünü teşkil etmektedir. Nitekim gerekli olan da buydu. Maliye baştan sona kadar Türk reformcularının en parlak umutlarının çamura bulandığı, en zekice planlarının kirlenip battığı bir umutsuzluk bataklığı idi²³.

Bu dönemde devletin gelir ve giderlerinin kontrol altına alınması için maliyenin merkezileştirilmesine yönelik düzenlemeler yapıldı. Merkezi bir hazine oluşturulması, her türlü hazinenin merkezde toplanması ve her türlü giderlerin hazineden karşılanması, vergi yükümlülükleri, vergi muafiyetleri, yeni vergi konuları ve tahsil şekillerinin oluşturulması, iltizam usulüne son verilmesi bu dönemde yapılan mali reformların başlıcalarıdır²⁴. Aslında daha II. Mahmut döneminde Isparta sancağı dâhil pek çok sancağın geliri Mukataat Hazinesi'ne bağlanmıştı. Bu sancakların bir kısmı 1832 yılında Mansure Hazinesi'ne bağlanmış, yöneticileri buradan atanmışlardır²⁵.

Şer'i ve örfi vergi ayrımı, bu dönem bütçelerinde "doğrudan doğruya alınan tekâlif", "bilvasıta alınan tekâlif ve rüsumat" şekline dönüşmüş, vergi konuları önemli değişimler geçirerek gelir ve emlak vergileri, damga resmi ve

²² Musa Çadircı, a.g.e., s. 179.

²³ Bernard Lewis, Modern Türkiye'nin Doğuşu, TTK Yayınları, Ankara 2000, s. 110.

²⁴ Abdullatif Şener, Tanzimat Dönemi Osmanlı Vergi Sistemi, İstanbul 1990, s. 70.

²⁵ Musa Çadircı, a.g.e., s. 24.

içki, tütün, tuz gibi mallar üzerine konulan özel tüketim vergileri ortaya çıkmıştır. İhtiyaç duyulan para, memleketin erkek nüfusuna göre taksim edilerek "tevzi defterleri" düzenlenmiştir.

Kaza Meclisleri ile işbirliği içerisinde yapılan çalışmalar sonucu ise kazalardan istenen vergi miktarı da belirlenip vergi düzeni işlevsel hale getirilmiştir. Ancak belirlenen vergilerin tahsil edilebilmesi için tahrir yapılması gerekmektedir. Bunun için de "Tahrir- i Emlak Nezareti" kurulmuş ve ilk tahrirlere Bursa'da başlanmıştır. Ancak tahrir çalışmalarından netice alınamadığından, tahrir işi ertelenmiştir²⁶.

Osmanlı Devleti'nin pek çok iç ve dış meselelerle uğraştığı bu dönemde, mali kaynakların yetersiz olması en önemli problemdi. Tanzimat yönetimi, bu problemi ülke içi kaynakları geliştirerek ve idarenin mali etkinliğini artırarak çözmeye uğraşıyordu²⁷.

Maliye'nin düzenlenmesi adına yapılan en önemli reform, Maliye Nezareti'nin kurulmasıdır. Nezaretin kurulması dâhilinde ilk olarak gelir- gider dengesinin sağlanması amacıyla çalışmalar yapıldı. Her mali yılbaşında bütçe taslağının görüşülmesine ve hazine hesaplarının düzenlenmesine karar verildi. Maliye Nezareti'ne bağlı Ziraat Meclisi 1261'de önce Ticaret Nezareti'ne bağlanmış ardından ayrılmış ve aynı yıl kurulan Ziraat Nezareti'ne bağlanmıştır. Bu kurum 1262'de Ticaret Nezareti ile birleşti. Ticaret ve Ziraat Nezareti adını aldı. Ticaret kanunu hazırlık çalışmalarına ilk defa Ziraat Meclisi'nde başlandı²⁸.

Tanzimat Fermanı ile öngörülen ancak başarılı bir netice elde edilemeyen bir reform da "Muhassılık Meclisleri"nin kurulmasıdır. Bu konu Meclis- i Vala'da ele alınmış, vergilerden halkın yıllardan beri şikâyetçi olduğu, yürürlükteki sistemin devlete de yarar sağlamadığı göz önünde

²⁶ Ahmet Akgündüz, Said Öztürk, Yozgat Temettuat Defteri, c: 1, Yimpaş Yayınları, İstanbul 2000, s. 23.

²⁷ Tevfik Güran, "Tanzimat Dönemi Osmanlı Maliyesi", İÜİF Mecmuası 60. Yıl Özel Sayısı, c: 49, İstanbul 1998, s. 79.

²⁸ Coşkun Çakır, 19. Yüzyılda Osmanlı Ticareti ve Nizamnameleri, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1990, s. 58.

bulundurularak, hazine gelirlerinin iltizamla²⁹ mültezimlere verilmesinden vazgeçilmesi kararı alınmıştır.

Vergi reformunun uygulanmasına merkeze yakın eyaletlerden başlandı. "Muhassılı- ı Emval" adı ile sancaklara doğrudan hükümetçe atanan kişiler gönderilmeye başlandı. Bunların yanlarına bir mal, bir nüfus ve emlak kâtibi verildiği gibi her sancak merkezinde vergilerin saptanıp dağıtımı ve diğer işlerin görüşülüp kararlaştırılması amacı ile "Muhassılık Meclisleri" oluşturuldu³⁰. Meclis- i Vala tarafından 25 Ocak 1840'ta hazırlanan bir nizamname ile muhassılların atanma ve çalışma şartları belirlendi.

23 Ocak 1840 tarihinde "Muhassilinin Yedlerine İta Olunan Talimat- ı Seniyye" adıyla yirmi maddelik bir talimatname yayınlanmış ve muhassıllara dağıtılmıştı. Bu talimatnamenin önce ilk sekiz maddesi hazırlanmış, ardından yedi maddelik bir ek düzenlenmiş, sonradan bir ilave daha yapılarak beş maddelik bir metin muhassıllara gönderilmiştir. Dokuz maddelik bir nizamname de meclislerin çalışma düzeni ve usulleriyle ilgili olarak yapılmıştır. Buna göre üyeler haksızlık yapmamak ve devletin çıkarlarını korumak üzere yemin edecekler, konuşmalar dikkatle dinlenecek, ilkelere aykırı davrananlar ceza yasasına göre cezalandırılacaklardır³¹.

Çıkarılan Talimat-ı Seniyye'nin dördüncü bendinde muhassıllar nezaretinde olmak üzere verilen bu emir gereğince, muhassılların diğer işlerinin yanında bunları bizzat yapmalarının mümkün olmayacağı düşünülerek her kazaya oranın ileri gelenlerinden, meclisçe seçilecek birinin başkanlığında olmak üzere bir kâtip tayiniyle sayımların yapılması bildirilmişti. Ancak hazırlanan defterlerin muhassıl tarafından kontrolü ile kimsenin mal ve mülkü ile kazancının eksik gösterilmemesine dikkat edilmesi, emir ve suiistimalde bulunanların ceza kanunu hükümlerine göre cezalandırılacağı ifade edilmişti³².

²⁹ Ayrıntılı bilgi için bkz. Coşkun Çakır, Tanzimat Dönemi Osmanlı Maliyesi, s. 42.

³⁰ Musa Çadırcı, a.g.e., s. 209.

³¹ Talimatnamenin tam metni için bkz. Coşkun Çakır, a.g.e., s. 42- 45.

³² Abdurrahman Vefik Sayın, Tekâlif- i Kavaidi, II, Ankara 1999, s. 13- 14.

Muhassıllar ellerine verilen talimatı gittikleri yerlerde bütün memleket ileri gelenleri önünde okuyup, anlamını açıklayacak ve bundan sonra her yerde kurulan Muhassıllık Meclisi üyeleri ile birlikte memleketin durumuna göre verginin tespit, tevzi ve peşin tahsilini yapacak, gerekli masraflar bu meblağdan yapılacak, artanı hazineye gönderilecekti³³.

Muhassıllar, yönetmelik gereğince yanlarına verilen kâtiplerle birlikte mal ve emlak sayımına 1840 yılı başlarından itibaren başladılar. Muhassıllara yardımcı olmak amacıyla sancak merkezlerinde "Meclis- i Muhassilin" veya Memleket Meclisleri kurulmuştur. Ancak bilgisizlik, ulaşım sorunları, yıllardır hazineye vergi ödememiş olanların çıkardığı huzursuzluklar yüzünden istenilen olumlu sonuç alınamamıştır³⁴.

Başarılı olan muhassılların ödül, rütbe ve unvanlarla taltif edilmelerine ve başarılı olmaları için büyük gayretlere rağmen pek çok muhassıldan memnun kalınmamıştır. Onların denetiminde emlak ve temettü tahriri yapılmakla birlikte hakkaniyet gözetilmemiş, vergi tayininde adalet sağlanamamıştır³⁵.

1840- 1841 yıllarına ait hazine gelirlerinde çok büyük bir azalma görüldü. Bütün çabalara karşın kar ve zarar şöyle dursun, kaç kuruş hâsılat olduğunun bile ortaya çıkarılması mümkün olmadı. Muhassıllar birbirinden bağımsız olarak çalıştıkları için, toplanan vergilerin bir arada merkeze gönderilmesi de çok zaman alıyordu.

Başarısızlığın bir nedeni de muhassıllık görevine atanan kimselerin, eski mültezimlerle yakın ilişkileri olanlar arasından seçilmiş olmaları idi. Çıkarlarının zedeleneceğini anlayan derebeyi ailelerle, vergi uygulamasını anlamayan bazı kimselerin direnmeleri ve vergi vermek istememeleri uygulamayı zedeledi. Ayrıca uygulamaya son verilmesinde öşür gelirlerinin

³³ İlber Ortaylı, Tanzimat Devrinde Osmanlı Mahalli İdareleri(1840- 1880), TTK Yayınları, Ankara 2000, s. 33.

³⁴ Musa Çadircı, a.g.e., s. 209.

³⁵ Ahmet Akgündüz, Said Öztürk, a.g.e., s. 26.

düşmeye başlaması da etkili olmuştur³⁶. Diğer taraftan geleneksel olarak vergi toplamada görevlilerin sık sık yaptıkları yolsuzluklar muhassıllar arasında da görülmekteydi. Bu tür davranışları gösterenler görevden alınsa da durumda herhangi bir iyileşme gözlenmedi.

Bu sebeplerle vergi tahsil işinde muhassıllık denemesi kısa sürecek ve bir süre sonra 1842 yılı başlarında son verilecektir. Ancak tahrirle ilgili meclislerin, maliye ve mülkiye memurlarının görevleri devam edecektir.

Bundan sonra Meclis- i Muhassilin'in adı "Memleket Meclisi" olarak değiştirildi. Eyaletlerde yeni bir düzenleme ile "Müşirlik Nizamı" getirildi. Bu düzenlemede valilerin bağlı oldukları sancaklara hükmetmesi sağlanarak eski usule dönüldü. Valilerin maliyetlerinde bir defterdar³⁷, her sancağa birer kaymakam ve kazalara halkın içinden seçilen ve yetenekli ve namuslu birer müdür tayin edildi. İltizam usulüne tekrar dönüldü³⁸.

Tanzimat Dönemi'nin eyalet meclisleri, merkeziyetçilik ve yerel halkın yönetime katılması gibi zıt nitelikleri taşıyan ikilemli bir deneyimdi. Kuşkusuz bu deneyimin başarı ile başladığını söylemek güçtür.

Tanzimat Fermanı'nın ilanından sonra ele alınan konulardan biri de vergi reformu idi. Bu suretle devlet gelirlerinin kontrol altında tutulması, vergi konusundaki aksaklıkların giderilmesi, vergi mükelleflerinin tespit edilmesi ve bütçe dengesinin oluşturulması amacıyla ülke kapsamında sayımlar yapılmıştır. Bunun için 12 Ocak 1840 tarihinde Muhassıllar Nezareti'ne bir talimatname gönderilmiş, her yerde ahalinin ismi, şöhreti, araziler, hayvanları tüccar ve esnafın ise yıllık gelirleri vs. bilgilerinin kaydedildiği defterler tutulması emredilmiştir³⁹.

Ayrıca muhassıl olmayan kaza ve kasabalarda beş kişiden mürekkep küçük meclisler teşkil olunacaktır. Bu emirde küçük meclislerin kimlerden

³⁶ Mesut Küçükcalay, Ali Çetinkaya, a.g.m., s. 887.

³⁷ Muhassıllık Meclisleri' nin ilga edilmesiyle valilere güvenlik görevlerine ek olarak mali yönetim sorumluluğu da verildi. Ayrıntılı bilgi için bkz. İlber Ortaylı, a.g.e., s. 43.

³⁸ Ahmet Akgündüz, Said Öztürk, a.g.e., s. 27.

³⁹ Mustafa Serin, "Osmanlı Arşivinde Bulunan Temettuat Defterleri", Başbakanlık Milli Arşiv Şurası 20- 21 Nisan 1998, Ankara 1998, s. 718.

oluşacağı açıklanmamış, sadece "icabına göre tertibi" tavsiye olunmuştur. Sonradan yapılan nizamnameye göre o yerin kadısı, zabıt- i memleket(mahalli jandarma amiri), muhassıl vekili ve mahallin ileri gelenlerinden iki kişi bu meclisin üyesi olacaklardı⁴⁰.

Daha 1839 tarihinde yayınlanan bir Talimat- ı Seniyye ile "ahaliden herkesin emlak ve arazi ve hayvanatına ve esnaf ve tüccar kısmının senelik kazançlarına birer kıymet takdir olunmak üzere binde hesabıyla "temettü vergisi" alınması esası getirilmiştir⁴¹. Tanzimat Fermanı ile her köy ve mahalle üzerine yalnız bir adla vergi konulmuş ve bu vergiye "köyce tahsili mutad olan vergi" denilmiştir. Muhassıl- ı Emval unvanlı maliye memurları, mal- mülk sayımı yaparak herkesin gelirine göre yılda belirli oranda tek bir vergi vermeleri için görevlendirilmiştir⁴². Böylece Osmanlı Devleti'nde yeni bir vergi düzeni ortaya çıkmış oldu.

Temettü vergisi herkesten kazancına uygun olarak alınan bir vergidir. Tüccar ve esnafın yıllık kazançları tahmin ve takdir edildikten sonra başlangıçta yüzde üç oranında alınmış, 1878'de yüzde dörde çıkarılmıştır⁴³. Böylece beyana dayanmamakla birlikte tahrir göre alınan bir gelir vergisine geçilmiş oluyordu. Henüz bütün gelir unsurlarını kapsamamakla birlikte gelir vergisi alanında mütevazı bir adım atılmış; Tanzimat ile başlayan ödeme gücüne yönelik vergileme ilkesi, yeni düzenlemelerle biraz daha gelişmiştir⁴⁴. Aslında temettü vergisinin esasını, II. Mahmut döneminde konulan "ihtisab resmi" teşkil eder. Bu vergi "şeriye- i dekakin" ve "yevmiye- i dekakin" adıyla tüccar ve esnaftan ve çeşitli adlarla bütün mamullerden alınırdı.

Temettuat vergisi, önceleri yalnızca Müslüman tebaadan alınıyordu. Bu yüzden Müslüman halk vergi vermemek için özellikle Dersaadet'te büyük ticarethanelerini ve işyerlerini ecnebilere devretmeye başlamış, bu durum

⁴⁰ Halil İncalcık, Osmanlı İmparatorluğu'nda Toplum ve Ekonomi, İstanbul 1996, s. 364.

⁴¹ Abdurrahman Vefik Sayın, a.g.e., s. 441- 442.

⁴² Musa Çadırcı, a.g.e., s. 340.

⁴³ Musa Çadırcı, a.g.e., s. 346.

⁴⁴ Abdullatif Şener, Tanzimat Dönemi Vergi Reformları, 150. Yılında Tanzimat, Ankara 1992, s. 261.

hazineyi büyük zarara uğrattınca, yeni bir düzenleme ile temettuat vergisinin İranlılar ve Yunanlılar hariç bütün Osmanlı tebaasını kapsadığı açıklanmıştır⁴⁵. Abdurrahman Vefik, Tekâlif- i Kavaidi'de bu konunun önemini şöyle belirtmiştir: "*Memalik- i Osmaniye'de ecanibin ikametine müsaade olunmadığı zamanlarda temettü vergisinin sırf Osmanlılar' a aidiyeti tabi'dir. Fakat tebaa- i ecnebiyyenin ikamet ve ticaretine müsaade olunduktan sonra bi'l- umun Avrupa memleketlerinde cari olan kavaide tevfikan onlarında Osmanlılar gibi temettü vergisine tabiiyetleri muhakkak ve mukteza- yı adalettir. Bir memlekette kendi tacirinden vergi alıp da ecnebi tacirden vergi almamak demek kendi ticaretini ve bi'n- netice mevcudiyet- i iktisadiyyesini ezmek bitirmek demektir*"⁴⁶.

Temettuat tahririnin yapılmasındaki esas amaç ise halkın imkânlarının ne derecede olduğunu bilmek ve buna göre adil ölçüler içerisinde vergi tarh etmek ve bu vergilerle devlet gelirlerini artırmak, harcamaların finansmanını sağlamaktır⁴⁷. XV. ve XVI. yüzyıl tahrir defterlerinden çıkarılan bilgilerden çok daha fazlasını bu defterlerde bulmak mümkündür. Aynı tarihlerde hazırlanmış olan nüfus defterleri kadar mühim değillerse de, içerikleri itibariyle çok daha ayrıntılı bilgiler ihtiva ettiklerinden önemli sonuçlara ulaşmak mümkündür. Tanzimat döneminde, önceleri değişik adlarla alınan vergilerin yerine tek bir verginin konulması için, hane reislerinin gelirlerini tespit maksadıyla yapılan temettü sayımları XIX. yüzyıl ortaları Osmanlı sosyal- iktisadi tarihi için önemli bilgiler içermektedir⁴⁸.

Temettuat defterleri sayesinde bir bölgenin demografik ve etnik yapısı, ferd düzeyinde menkul ve gayrimenkul kaynakları, ferdin yıllık kazancı, işletmelerin büyüklüğü, toplam ve ayrıntılı vergi yükü, işgücü, kişilerin mesleği, yetişen zirai ürünler ve beslenen hayvanlar, ticari ve sınaî kurumlar hakkında bilgi edinmek mümkündür. Bu özellikleri ile Temettuat defterleri Osmanlı taşra sosyal ve iktisadi yapısına ait istatistiksel veriler içermektedir.

⁴⁵ Mustafa Serin, a.g.m., s. 721.

⁴⁶ Abdurrahman Vefik Sayın, a.g.e., s. 456.

⁴⁷ Ahmet Akgündüz, Said Öztürk, a.g.e., s. 27.

⁴⁸ Mübahat S. Kütükoğlu, "Osmanlı Sosyal ve İktisadi Tarihi Kaynaklarından Temettü Defterleri", Belleten, c: LIX, Ankara 1995, s. 395.

Bu defterler ilgili bölgenin sosyal ve ekonomik durumunu ayrıntılarıyla açıklamamızı sağlamaktadır. Neticede temettuat kayıtlarının araştırmacılara "sosyal tarih kaynağı" ve "iktisat tarihi kaynağı" olarak fayda sağladığını söyleyebiliriz.

Temettuat defterleri, iktisadi tarihin olduğu kadar sosyal tarihin aydınlatılmasında da önemli kaynaklardır. Ancak defterlerin genelde ekonomik verileri ele alınmaktadır. Kayıtlarda; şehir, kaza, kasaba, nahiye, köy, mezra, çiftlik gibi bütün yerleşim birimlerinde yaşayan tebaanın emlak, arazi ve hayvanlarının yazılmasından başka, hane reislerinin isim ve şöhretleri, unvanları, lakapları, meslekleri, resmi görevleri ve etnik yapıları gibi bütün ayrıntıların verilmiş olması sosyal tarih açısından da önemli bir kaynak olarak değerlendirilmelidir⁴⁹.

Defterlerde, öncelikle haneler hakkında bilgi bulunması nüfus yapısının analizine imkân sağlar. Defterlerde hane esaslı yazım sistemi kullanılmakla birlikte sadece hane reisleri yazılmıştır. Öyle ki hiç vergi vermeyen hane reisleri de yazıma dâhildir. Hane sayısı bize nüfus yoğunluğu ve durumu hakkında değerlendirme yapma imkânı sağlamaktadır.

Defterlerde, aile reislerinin isimleri kayıtlıdır. İsimler tahrir defterlerinde "Ahmed Veled- i Hamza" gibi yazılırken, temettut defterlerinde ise "Fayzullah oğlu Salih" örneğinde olduğu gibi "oğlu kelimesi tercih edilmiştir. Çoğu kez hane sahibi babasının adıyla ifade edilirken bazen de babasının lakabı ve aile adıyla yazılmıştır⁵⁰. Alt alta yazılan iki kardeş ise baba isimleriyle ayrı ayrı yazılabildiği gibi, sonraki hanedeki kardeş "karındaşı" veya "biraderi" tabiriyle de ifade edilebilmektedir.

Aile adlarının varlığı, akrabalık ilişkilerinin tespitinde olanak sağlamaktadır. Bu tespiti açıkça belirtilmedikçe; ancak lakap ve aile isimlerine bakarak yapabiliriz. Ancak, "Kara, Koca, Küçük, Uzun, Hacı, Hoca,

⁴⁹ Şevket Bütün, Temettuat Defterleri'ne Göre Burdur'un Sosyal ve Ekonomik Yapısı, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Isparta 2001, s. 11.

⁵⁰ Mübahat S. Kütükoğlu, a.g.m., s. 398.

Molla" gibi sıfatlar, her zaman ve her yerde rastlanan isimler olduğundan bu sıfatlarla yazılan hane reislerinin akrabalık bağına tespit etmek zordur. Dolayısıyla bunların bir aile adı olarak mı kullanıldığı, yoksa sadece o şahsa ait bir sıfat mı olduğunun tespiti pek mümkün görünmediğinden değerlendirmeye dâhil edilemez. Bu tarz çalışmalarda güvenilir sonuçlara ulaşmak için mahallinde araştırma yapmaya ihtiyaç vardır⁵¹.

Diğer taraftan farklı mahallelerde olsalar bile aynı aile adını kullananların akraba olduklarına şüphe yoktur. Dolayısıyla farklı köydeki ailelerin aile olmaları muhtemeldir. Bu durum, kaza içinde göçlerin olduğunu göstermektedir. Göçler, ailenin ekonomik nedenlerle yer değiştirmesi ile olabildiği gibi evlilik sebebiyle de olabilmektedir. Temettuat defterlerinde göçlerin nerelere yapıldığına zaman zaman değinilmiştir. Yine hane reislerinin isimleri, şahsın dış görünüşü, fiziksel özellikleri ve karakteri ile ilgili bilgi sahibi olmamızı sağlayabilir. Hacı sıfatına sahip olanların ise, dinin farizalarını yerine getirmelerinin yanında, bu farizayı yerine getirebilecek maddi güzlerinin de bulunduğu bir gerçektir⁵².

Temettuat defterleri sadece aile adlarının değil, yörede kullanılan şahıs adlarının tespiti bakımından da önemli bir kaynaktır. Bunlar daha çok Süleyman, İsmail, Ahmed, Mustafa, Hz. Muhammed ile onun neslinden gelen Hz. Ali ve oğulları Hasan ve Hüseyin gibi isimlerdir. Şahıs adlarında toruna dedenin ismi verilmesi günümüzde olduğu gibi o dönemde de yaygın bir gelenek olmakla birlikte, göze çarpan bir özellik de baba- oğul aynı adı taşıyan kişilerin varlığıdır. Babası doğumdan önce ölmüş bir çocuğa babasının adı verilirken, babası sağ da olsa aynı adı taşıyan baba- oğullar vardır⁵³.

Temettuat defterlerinin sosyal tarih açısından önemli noktalarından biri de hane reislerinin mesleklerinin kaydedilmiş olmasıdır. Meslek bilgilerine göre incelenmiş temettuat defterleri göstermektedir ki; küçük yerleşim

⁵¹ Mübahat S. Kütükoğlu, a.g.m., s. 400.

⁵² Mübahat S. Kütükoğlu, a.g.m., s. 402.

⁵³ Mübahat S. Kütükoğlu, a.g.m., s. 402.

birimlerinde ziraat ve hayvancılık yaygınken, daha büyük yerlerde küçük sanayi kolları ve esnafılık yaygındır. Mesleklerin yazılmış olması, bir mahalle ya da köyde hangi zanaatın ne ölçüde geliştiğini tespit etmemize imkân sağladığı gibi gelirin meslekler arasındaki dağılımını da ortaya koymaktadır⁵⁴. Ayrıca vergiden muaf olanları ya da sağlık durumu nedeniyle çalışamaz durumda olanları da kayıtlardan anlayabilme imkânı vardır.

Sosyal tarih kapsamında ele alınabilecek diğer husus, yer adlarıdır. Yer adları zirai faaliyetler ya da yerleşim biriminin özellikleri ile ilgili bilgi vermektedir. Bu yönüyle temettuat defterleri coğrafya- özellikle beşeri coğrafya- içinde önemli bir kaynaktır⁵⁵.

Bu defterlerde sosyal amaçlı tesisler(medrese, mektep, cami, vb.) hakkında bilgilere yer verilmemiştir. Ancak eğitim ve din hizmetler yürüten görevliler hakkında değerlendirmeler yapılabilir. Özellikle eğitim ve din hizmetleri yürütenlerin kamu görevlisi hüviyetinde olduğu ve bazılarının vergiden muaf olduklarını söyleyebiliriz.

Temettuat defterlerinin toplam toprak miktarı, ekili ve nadasa bırakılan alanların toplam miktarı, üretime ayrılan toprakların tahlili, ürün çeşidine göre toprak miktarı, bu ürünlerden sağlanan hâsılat toplamı ve dönüm başına verimliliği, tarım işletmelerinin büyüklüğü, hayvancılığın köy ve kent ekonomisindeki yeri, kent ekonomilerinde önemli yeri olan sınaî, ticari ve hizmet iş kolları konularında aydınlatıcı bilgi verdiği görülmektedir⁵⁶.

Kayıtlarda, şahısların gelirleri ayrıntılarıyla verilmiştir. Dolayısıyla bu defterler, şahısların ekonomik faaliyetleri, gelirleri, servetleri ve sosyal statüleri hakkında yapılacak araştırmalar için zengin veriler sunmaktadır.

Temettuat defterlerinde, hane reislerinin bağ, bahçe, bostan gibi gayri menkullerinin ayrıntılı bir biçimde dökümleri yapılmıştır. Defterlerde ekili

⁵⁴ Mübahat S. Kütükoğlu, a.g.m., s. 403.

⁵⁵ Ahmet Akgündüz, Said Öztürk, Darende Temettuat Defterleri, İstanbul 2002, s. 30.

⁵⁶ Ahmet Akgündüz, Said Öztürk, a.g.e., s. 30.

tarlalar "mezru tarla" olarak gösterilmiştir. Kiraya verilen tarlalar ile o sene boş bırakılanlar ayrıca yazılmıştır. Ekili tarlalar hem boş bırakılanlara hem kiraya verilenlere nazaran daha fazladır. Sadece "mezru tarla" adıyla ifade edilen alanlar hububat ekili tarlalardır. Hububat dışında büyük çapta ekim yapılan diğer mahsullere ait tarlalar ayrıca yazılmış, kiraya verilen tarlalar için de kira bedeli belirtilmiştir. Her şahsın neler ektiği, ne kadar mahsul aldığı ve vereceği öşür defterlerde kayıtlı olmakla birlikte bu kısımdaki rakamların ve ağırlık- bedel dengesinin hesaplanmasıyla mahsul fiyatları elde edilebilmektedir. Mezru tarladan sonra bağ, bahçe ve bostanlara yer verilmiştir.

Temettuat defterlerindeki bu bilgiler, ziraat alanları hakkında fikir verdiği gibi toprakların büyüklüklerine göre sınıflandırma yapılmasına da imkân vermektedir. Osmanlı ziraat istatistiklerinde 10 dönüme kadar olan zirai işletmeler küçük, 10- 15 dönüm arasındakiler orta, 50 dönümden fazla olanlar büyük işletme kabul edilmiştir⁵⁷. Klasik dönem tarım ekonomisinin temel üretici tipi olan çiftçi hanesine dayalı küçük üreticiliğin XIX. yüzyılda aldığı şekiller ve bölgesel farklılıkların açıklanmasında temettuat tahrirleri, hane düzeyinde yapılacak tetkiklerde geniş bir alan araştırmasına imkân sunabilecek durumdadır. Yine bu veriler sayesinde XIX. yüzyılda tarım arazilerinin tasarruf biçimleri konusu da aydınlatılabilir⁵⁸.

Diğer taraftan sahip olunan gayr- ı menkuller de temettuat kayıtlarına alınmıştır. Ancak bu tahrirlerde şahsın oturduğu ev, işlettiği dükkân, nakit parası, ev eşyaları, vb. sayım dışı tutulmuştur. Hiçbir malı mülkü olmayanlar yazılırken "temettuata dair bir nesnesi yok", sadece evi olanlar için ise "evinden başka emlaki yok" tabirleri kullanılmıştır. Dükkân, kahvehane, değirmen gibi diğer gayr- ı menkullere sahip olanların, gayr- ı menkullerinin sayıları ve kira bedelleri kaydedilmiştir. Şahsın sahip olduğu emlakin hisseli olması halinde kiminle müştereken sahip olduğu da yazılmıştır.

⁵⁷ Tefik Güran, Osmanlı Tarım Ekonomisi, İstanbul 1998, s. 242.

⁵⁸ Ahmet Akgündüz, Said Öztürk, a.g.e., s. 31- 33.

Temettuat defterlerinde kaydedilen iktisadi kayıtlardan biri de hayvanlardır. Böylece bir köy ve kasabada en çok hangi hayvanların beslenip yetiştirildiği ve sağlanan kazancın tespiti mümkün olmaktadır. Çeşitli meslek sahipleri evlerinde manda, inek ve bölgeden bölgeye değişmek üzere koyun ve keçi beslemektedir. Defterlerde, bu hayvanlardan elde edilen hâsılat kaydedilmiştir. Bunların dışında vergi dışı olan katır, merkep, at ve öküz gibi hayvanlar da deftere "baş" olarak yazılmıştır⁵⁹.

Bu sayımlarda ekonomik potansiyelin tam tespit edilmesi gibi bir amaç güdüldüğü için vergi dışı potansiyeller de defterlere kaydedilmiştir. Vergi dışı potansiyelin ilki hayvanlardır ki, örneğin oduncuların katırları, eşekleri vergi dışıdır; fakat bunlar şerh edilerek defterlere yazılmışlardır. Binek hayvanı olarak kullanılan eşek, katır, at gibi hayvanlar ve köylünün öküzü ve sığırı da vergi dışı oldukları halde defterlere yazılmışlardır. Katır ve eşek ile nakliyatçılık yapıp da kar elde edilince tahmini kar vergiye dâhil edilmiştir. Benzer şekilde öküz çift sürmek üzere başkasına kiraya verilmişse, onun kiraya verdiği öküzden vergi alınmıştır. İkinci tür potansiyel ise kıraç, sürülmeyen tarlalardır. Bunlar dönümleriyle birlikte ve kısır inekler de "baş" olarak yazılmıştır⁶⁰.

Temettuat sayımlarına göre düzenlenmek istenen yeni vergi sisteminin en önemli özelliği, vergi yükümlülüğünün şahıs planında değerlendirilmesidir. Bu amaçla defterlerde vergi mükellefinin adı, vergiye esas olan gelir kaynağı, kaynağın yıllık geliri ve bu gelire göre tarh edilen yıllık vergi ve öşür miktarı verilmektedir. Bu esnada öşür vergisine tabi ürünler, hınta, şair, bağ, bahçe, bostan ve arı kovanı olarak ayrı ayrı belirtilmiştir. Temettuat defterlerinde toplam vergi yükü ve toplam hâsılat içerisinde vergi yükünün payı, vergilerin dağılımı, şehir- köy, Müslüman- gayr- i Müslim kesimler arasında vergi dağılımı bilgilerinin yorumlanmasıyla iktisadi sonuçlara ulaşmak mümkündür.

⁵⁹ Mübahat Kütükoğlu, a.g.m., s. 409- 411.

⁶⁰ Ayşe Özdemir, a.g.t., s. 17- 18.

Bu şekilde bütün yazımlar bittikten sonra buradan alınacak vergi ve toplam temettü miktarı yazılmıştır⁶¹. Eğer bir şahsın tek bir işten geliri varsa o yazılmış, hem ticaret hem de başka gelirleri varsa "ticareti saire temettuatı" olarak yazılmıştır. Ya da şahsın mesleğine göre temettü isimleri kaydedilmiştir.

Sonuç olarak: temettuat defterleri Osmanlı sosyal ve iktisadi tarihinin daha iyi anlaşılması yönündeki çalışmalara imkân sağlamaktadır. Bu defterler klasik dönemde tutulmuş tahrir defterlerine göre daha modern bir tasarımla kapsamlı olarak hazırlanmıştır. XIX. yüzyıl ortalarında, ait olduğu bölgeye ilişkin sosyal ve ekonomik bilgileri yansıtacak bir kapasite ve muhteva zenginliğine sahip özgün kaynaklardır.

Osmanlı Devleti'nin kuruluşundan, Tanzimat'a kadar olan dönemde elde edilen topraklar arazi ve nüfusu ile birlikte yazılmıştır. Ama asıl amaç, toprak ürünlerinden gelir almak olduğundan bu yazımlarda nüfusla ilgili bilgilere yer verilmemiştir. XIX. yüzyıl başlarında biri nüfus tahrirleri, diğeri de temettuat tahrirleri olmak üzere iki ayrı yazım planlanmış ve uygulanmıştır. Tapu tahrir geleneğinin bir devamı olarak bu gelir defterleri aynı zamanda birer nüfus defteri gibi de düşünülmüştür. Bu defterlerde timar tevcih kayıtlarını hatırlatır biçimde insanların tarifleri de yapılmıştır. XIX. yüzyıl nüfus defterlerinde aile reisinin portresi(uzun boylu, kara sakallu, açık alınlı, şaşı gözlü,...) çizilmektedir. Temettuat nizamnamelerinde bu tanımlamaların yazım sırasında yapılması istenmiştir. Kimi yerlerde bu istek dikkate alınırken, kimi yerlerde de hiçbir şekilde yerine getirilmemiştir⁶². Yukarıda da açıkladığımız üzere, Tanzimat'ın ilanından bir yıl önce tahrir konusunda çalışmalar yapılmış ve bunlar Tanzimat uygulamalarına öncülük etmiştir. Meclis- i Vala tarafından muhassılların görev ve sorumluluklarına ilişkin 25 Ocak 1840 tarihli bir Talimat- ı Seniyye düzenlenmiş ve burada muhassılların tahriri nasıl yapacağı anlatılmıştır⁶³.

⁶¹ Mustafa Serin, a.g.m., s. 726.

⁶² Nuri Adıyeke, " Temettuat Sayımları ve Bu Sayımları Düzenleyen Nizamname Örnekleri", OTAM, S: 11, Ankara 2000, s. 769- 771.

⁶³ Said Öztürk, "Türkiye'de Temettuat Çalışmaları", Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi, c: 1, S: 1, İstanbul 2003, s. 289.

Tanzimat'a kadar halktan değişik adlarla alınan vergilerin yerine getirilen temettü vergisinin kaydedildiği defterlere "Temettuat Defteri" adı verilmiştir. Bu defterler XIX. yüzyıl ortalarında Osmanlı Devleti'nin içinde bulunduğu iktisadi, sosyal ve ticari hayatı ortaya koymaktadır. Bu defterlerde Tapu Tahrir defterlerindeki bilgilerden daha fazlasını bulmak mümkündür⁶⁴.

Temettuat defterleri sancaklara göre düzenlenmiş, alt idari birim olarak kaza ve nahiyeler alınmıştır. Önce mahalle mahalle kazalar, sonra köy ve mezralar yazılmıştır. Maliye Nezareti Varidat Kalemi defterlerinden olan Temettuat defterlerinin sınıflama ve katalog işlemleri yapılırken, o tarihteki idari taksimat esas alınmıştır. Her eyalet de kendi içinde alfabetik olarak kazalara ayrılmıştır. Alfabetik tasniften sonra defterlere sıra numarası verilerek özetleri kataloga işlenmiştir. Aynı yerleşim bölgelerine ait defterlerin aslı ve suretleri tek numarada toplanmış ve kendi içinde "a", "b", "c"... Harfleri ile gösterilmiştir. Arşiv'de defterler dokuz adet katalogda bulunmaktadır. Her katalogun başında, katalogda adı geçen kazaların bir listesi vardır⁶⁵. Temettü defterlerinde, şehirlerle birden fazla mahalleden oluşan köylerde genellikle her mahalle için bir defter düzenlenmiştir. Defterler 1b'den başlatılmış, sayfanın tepesinde sırasıyla eyalet- sancak- kaza adları kaydedildikten sonra defter bir şehir veya kasabaya aitse şehir veya kasabanın, ardından mahallenin adı yazılmıştır. Mesela: mahallesi olmayan küçük köylerde köyün adı "Aydın Eyaleti mülhakatından Menteşe Sancağı kazalarından Tavas Kazası kuralarından Avdan karyesinde mukim ahalinin emlak ve arazi ve temettuatlarını mübeyyin defterdir" şeklinde yazılmış; birkaç mahalleden meydana gelen köylerde ise köy adı ile birlikte mahallenin de adı kaydedilmiştir. Müslümanların yanında Gayr- i Müslim nüfusun da bulunduğu yerlerde her ikisi için ayrı ayrı defterler tutulmuştur. Sadece Müslüman Mahallesi olanlarda bu durum belirtilmemiş olup Gayr- i Müslim nüfusun da bulunduğu yerlerde Müslümanlar yazılırken "... Karyesinde mukim ehl- i İslam' ın temettuatını mübeyyin defterdir" şeklinde başlık

⁶⁴ Mustafa Serin, a.g.m., s. 721.

⁶⁵ Mustafa Serin, a.g.m., s. 721.

konulmuştur. Gayr- i Müslimler yazılırken de defterin onlara ait olduğu özellikle belirtilmiştir⁶⁶.

Temettuat defterleri, Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde Kamil Kepeci ve Maliyeden Müdevver Defterler tasnifi içerisinde yer almaktadır. Bu defterler 1988 yılında ayrı olarak tasnif edilmiş ve 17.747 tanesi araştırmaya açılmıştır⁶⁷. Bunlara Maliyeden Müdevver ve Kepeci Tasnifi'nde yer alan defterleri de eklediğimizde bu sayı artmaktadır⁶⁸. Defterlerin büyük kısmı 1260- 1261(1844- 1845) tarihinde yapılan sayımlara aittir⁶⁹. Çok az sayıda olmakla beraber, 1256(1840)'da yapılan ilk tahrirlere ait defterler de vardır⁷⁰. Defterlerin, Başbakanlık Osmanlı Arşivi'ndeki kodu "ML. VRD. TMT"dir. Yapılan bu tasnif çalışmalarının sonucunda, bazı yerleşim yerlerinin defterlerinin eksik olduğu anlaşılmıştır⁷¹.

1256(1840) senesi vergisinin tevzii, Meclis- i Muhassılın tarafından gerçekleştirilmiştir. Defterler meclise geldikçe ilgili kişiler kaza ve köylerdeki halkın "ruz- hızır" ve "ruz- ı kasım" aylarında iki taksitte ödeyecekleri vergi miktarı belirlenmiş ve defterlere kaydedilmiştir. Muhassılların yanlarına alarak İstanbul'a götürdükleri bu defterler, merkezde hazine tarafından incelenerek Bab- ı Ali'ye verilmiştir. Meclis- i Vala tarafından tasdik edildikten sonra da padişahın iradesi alınarak hangi seneden itibaren muteber olacağı, başta eyaletin vali ve defterdarları olmak üzere bütün köy ve kazanın ileri gelenlerine hitaben, emr- i âliler yazılıp gönderilmiştir. 1256'dan sonraki senelerde ise verginin tevzii işlemi komşuca, köyce, mahallece dağıtılmak üzere köy ve mahalle meclislerine bırakılmıştır⁷².

Temettuat sayımları mahalli idareciler tarafından yapıldığından, 1256'daki sayımlardan muhassıllar sorumlu olup, bu tarihteki bir temettuat defterinde muhassıllık, müfti, mal ve emlak kâtipleri ve meclis azalarının

⁶⁶ Mübahat Kütükoğlu, a.g.m., s. 397.

⁶⁷ Mustafa Serin, a.g.m., s. 721.

⁶⁸ Said Öztürk, a.g.m., s. 287.

⁶⁹ Mustafa Serin, a.g.m., s. 721.

⁷⁰ Mübahat Kütükoğlu, a.g.m., s. 396.

⁷¹ Mustafa Serin, a.g.m., s. 724.

⁷² İsmet Demir, "Temettuat Defterlerinin Önemi ve Hazırlanış Sebepleri", OSMANLI, c: 6, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara 1999, s. 317.

mühürleri, diğer bir defterde ise, tasdik ibaresi altında naibin mührü bulunmaktadır. 1261'deki sistemde değişiklik yapıldığından Müslümanların yazılması muhtar- ı evvel ve sanilerle, köy imamları; Gayr- i Müslimlerin yazılması, varsa kocabaşılar ile papazların sorumluluğu altında yapılmış olup, defter sonlarında bunların mühürleri vardır. Ancak bütün defterlerin sonunda mühür bulmak mümkün değildir. Bazılarında "bende" yazılıp bırakılmıştır. Bu da defterlerin hepsinin orijinal olmadığını, bazılarının büyük ihtimalle merkezde çıkarılmış suretler olduğunu göstergesidir⁷³.

2. 2. İlgili Araştırmalar

Türkiye'de temettuat defterleri üzerine yapılan çalışmalar 1985 yılında Tevfik Güran ile başlamakta ise de aslında bu çalışmalar yarım asır önceden temelleri atılmış, Osmanlı tarihi araştırmalarının bir alt disiplini olarak bilinen "defteroloji"nin gelişimiyle bugünkü halini almıştır⁷⁴. 1940 yılında İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası'nda yayınlanan "Türkiye'de İmparatorluk Devirleri'nin Büyük Nüfus ve Arazi Tahrirleri ve Hakana Mahsus İstatistik Defterleri" adlı makalesinde Ömer Lütfi Barkan, tahrir defterlerini tanıtarak, dikkati bu defterler üzerine çekmiştir. 1940'ları takip eden yaklaşık 70 yılda bu defterler, Osmanlı sosyal ve iktisadi yapısının anlaşılmasında çok önemli bir yere sahip olmuşlardır.

Fernand Braudel'in 1949 yılında Akdeniz dünyasıyla alakalı kitabı "Akdeniz ve Akdeniz Dünyası"nı yayınlamasının ardından dünyada tarih bilimiyle alakalı değişimler yaşanmıştır⁷⁵. Ömer Lütfi Barkan'la başlayan "Türkiye'de Osmanlı tarihine bakış"ın değişmeye başlaması da bu gelişmelerden sonra olmuştur. Böylece Türkiye'de Osmanlı Devleti'nin müesseselerinin ve yapısının araştırılmasında arşiv kaynaklarının, sayısal ve istatistikî bilgilerin daha çok kullanıldığı, kronolojik ve siyasi tarihten ziyade sosyal ve iktisadi tarihe verilen önemin arttığı bir tarih anlayışının oluştuğu bir

⁷³ Mübahat Kütükoğlu, a.g.m., s. 398.

⁷⁴ Fatma Acun, (1999), Osmanlı Tarihi Araştırmalarının Genişleyen Sınırları: Defteroloji, Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi, s. 319.

⁷⁵ Fatma Acun, a.g.m., s. 319.

döneme girilmiştir⁷⁶. Daha sonraki dönemlerde birçok tarihçi Osmanlı tarihi ile alakalı çalışmalarında hem Ömer Lütfi Barkan'ın dikkat çektiği tahrir defterlerini hem de avarız ve nüfus defterleri gibi koleksiyonları sıklıkla kullanmışlardır.

Osmanlı sosyal ve iktisadi tarihi açısından çok büyük bir öneme haiz olan temettuat defterlerini ilk olarak ayrıntılı bir şekilde kullanan isim ise İstanbul Üniversitesi öğretim üyelerinden Tefik Güran olmuştur. Başbakanlık Osmanlı Arşivi'ndeki temettuat defterleri henüz kataloglanmadan, Kamil Kepeci tasnifinde bulunan az sayıdaki defterle bazı çalışmalar yaparak, Türkiye'de temettuat çalışmalarını başlatmış ve böylelikle bu zengin hazineye de dikkat çekmiştir. Tefik Güran'ın temettuat defterlerini kullandığı ilk eseri "19. Yüzyıl Ortalarında Ödemiş Kasabası'nın Sosyo- Ekonomik Özellikleri" 1985 senesinde İstanbul İktisat Fakültesi Mecmuası Ömer Lütfi Barkan'a Armağan özel sayısında yayınlanmıştır⁷⁷.

1998 yılında Başbakanlık Osmanlı Arşivi'ndeki defterlerin kataloglanarak araştırmacılara sunulmasının ardından, Mübahat Kütükoğlu Denizli'nin Tavas kazasına ait defterler üzerine bir çalışma yapmıştır. Bunun temettuat sayımlarının yapıldığı bölgelerin defterlerinin tümünün incelenmesiyle, XIX. yüzyıl ortalarında Osmanlı İmparatorluğu'nun sosyal ve iktisadi tarihinin pek çok açıdan aydınlanacağı düşüncesiyle Kütükoğlu, bir seri çalışma başlatmak isteyip Arzu Terzi Tozduman'a Aydın Güzelhisar temettuat defterleriyle bir tez yaptırır⁷⁸. Tefik Güran'ın iki öğrencisi ise Cezayir- i Bahr- ı Sefid ve Silistre eyaletleri temettuat defterlerinin bir kısmıyla yüksek lisans tezlerini hazırlamışlardır. Bu iki öğrenci "19. Yüzyılda Bahr- ı Sefid Eyaletine bağlı Çan Kazası'nın Sosyo- Ekonomik Yapısı" adlı teziyle Ercan Şar ve "19. Yüzyılda Silistre Eyaleti'ne Bağlı Mangalya Kazası'nın Sosyal ve Ekonomik Yapısı" isimli teziyle Kubilay İslamoğlu'dur.

Mübahat Kütükoğlu'nun bir bütün olarak üzerinde çalışmayı düşündüğü Ege bölgesine ait defterlerin eksik olması ve özellikler üzerinde

⁷⁶ Fatma Acun, a.g.m., s. 320.

⁷⁷ Mübahat Kütükoğlu, a.g.m, s. 396.

⁷⁸ Arzu Tozduman, Aydın ve Güzelhisar'ın Sosyal ve İktisadi Durumu(1844- 1845), Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 1992, Gazi Üniversitesi.

çalıştığı İzmir'e ait defterlerin bir kısmının yanmış olması gibi telafisi olmayan bazı sebeplerden dolayı bu konudaki çalışmalarına ara vermiştir. İstanbul Üniversitesi'nde Tefik Güran, Hüseyin Özdeğer ve Ege Üniversitesi'nden Zeki Arıkan ve Sabri Sürgevil ise öğrencilerine temettuat defterleri kullanılarak tez yaptırmaya devam etmişlerdir. Çalıştırdıkları yüksek lisans öğrencileri ise daha sonra da öğrencilerini bu konuda teşvik edecek olan "Temettuat Defterlerine Göre 1261(1844) Mudurnu Kazası'nın Sosyo Ekonomik Yapısı" adlı yüksek lisans teziyle Mehmet Ekincikli, "19. Yüzyılda Milas'ın Sosyal, Demografik, Ekonomik ve Kültürel Gelişimi" adlı doktora teziyle Nuri Adıyeke, "Tanzimat'tan Birinci Meşrutiyet'e Manisa" adlı yüksek lisans teziyle Hilal Ortaç gibi isimlerdir. Bu girişimlerden sonra Marmara, Atatürk, Niğde, Gazi, Bilkent ve Pamukkale Üniversitesi Gibi birçok üniversitede temettuat defterleri kullanılarak bir bölgenin sosyal ve ekonomik durumunun tespit edilmeye çalışıldığı tezler yapılmıştır.

Temettuat defterleri kullanılarak yapılmış olan çalışmaların büyük bir kısmını bu tezler oluşturmaktadır. Bu tezlerin büyük bir kısmında yalnızca temettuat defterleri kullanılmakla beraber, nispeten daha küçük bir kısmında şer'iyye sicilleri ve tahrir defterleriyle birlikte kullanılarak bir çalışma yapılmıştır. Ayrıca sayısı daha az olmakla beraber, bu defterler kullanılarak bir bölgenin sosyo- ekonomik durumunun çalışıldığı kitap ve makaleler bulunmaktadır.

Temettuat defterleri ile ilgili yapılmış tezlerde iki yöntem kullanılmıştır. Birincisi defterin yalnızca transkripsiyonunun yapılmasıdır. Bunlar Adnan Kaygısız, Lokman Aydın, Vedat Akan, Mustafa Doğan ve Mehmet Turan Işık'a ait yüksek lisans tezleridir. İkincisi ise transkripsiyon sonrası ortaya çıkan veriler değerlendirilerek sosyal ve iktisadi yapının tespitine çalışılmasıdır. Bu konuda yazılmış makalelerin, kitapların ve tezlerin çok büyük bir çoğunluğunda bu yöntem kullanılmıştır. Defterlerin transkripsiyonu ile ortaya çıkan hane reislerinin isimleri, lakapları ve aile adları gibi veriler kullanılarak, o bölgede sosyal yapı tespiti yapılırken, hane reislerinin meslekleri, hangi bitkilerin ekildiği, hangi hayvanların yetiştirildiği gibi bilgilerle de bölgenin iktisadi durumunu tespit etmek mümkündür.

Temettuat defterleri esas alınarak bir bölgenin sosyal ve ekonomik durumunu aydınlatmak maksadıyla yazılmış birçok makale ve kitap da vardır. Bu konuda kitap yazan isimlerden bazıları "Tanzimat Dönemi'nde Bir Anadolu Şehri Bilecik" isimli kitabı ve Ahmet Akgündüz ile beraber yazdıkları "Darende Temettuat Defterleri I- II" adlı kitaplarla Said Öztürk'tür. Ayrıca İsmet Demir'in "Kayseri Temettuat Defteri, c. I- III" adlı büyük çoğunlukta defterin transkripsiyonunu içeren bir kitabı bulunmaktadır. Zeynel Özlü ise "XVIII. ve XIX. Yüzyıllarda Karadeniz'de bir Kıyı Kenti Akçakoca" adlı eserinin XIX. yüzyıl ile alakalı olan kısmını temettuat defterlerinden yararlanarak yapmıştır.

Temettuat defterlerinden yararlanarak yapılan makaleler ise kitaplardan farklı olarak çoğunlukla büyük bir şehir ve sancaktan ziyade kaza ve karyeler gibi daha küçük yerleşim birimleri ele alınarak yapılmıştır. Bu çalışmalara örnek olmak üzere Tevfik Güran'ın "On Dokuzuncu Yüzyıl Ortalarında Ödemiş Kasabası'nın Sosyo- Ekonomik Özellikleri" adlı makalesi ve Mehmet Ali Gökaçtı'nın "Maliye Nezareti Temettuat Defterlerine Göre 1845 Yılında Selanik" adlı makalesi verilebilir. Ayrıca Raif Kaplanoğlu'nun "1844 Yılındaki Temettuat Defterlerine Göre Bursa Mahalleleri", Hümeysra Karabıyık'ın "19. Yüzyıl Ortalarında Çorum Sancağı Osmanlık Kazasının Sosyal ve Ekonomik Yapısı", İsmail Arslan'ın "XIX. Yüzyıl Osmanlı Tarihinde Temettuat Defterleri'nin Yeri: İğdiç(Selimağa Köyü) Temettuat Defteri Örneği" ve Nahide Şimşir'in "XIX. Yüzyılda Karesi Sancağı'nda Kayapa Köyü'nün Sosyo- Ekonomik Özellikleri" adlı makaleleri de bu konuda yapılmış çalışmalardandır. Bu makaleler de defterlerden elde edilen verilerin değerlendirilmesi sonucu ortaya çıkmıştır.

3. YÖNTEM

3. 1. Araştırma Modeli

Edincik'in sosyal ve ekonomik durumunun tespit edilmeye çalışıldığı araştırmada model olarak tarama modeli seçilmiştir. Bu bağlamda tezin özellikle kuramsal çerçeve kısmında ikincil kaynak araştırması yapılmıştır. Yapılan araştırmalar sonucu elde edilen kaynaklar ayıklanarak gerekli olanlar kullanılmıştır.

Sosyal ve iktisadi durumun değerlendirilmesine imkân verecek olan verilerin oluşmasını sağlayan temettuat defterinin transkripsiyonu kısmında ise birincil kaynak araştırması yöntemi kullanılmıştır.

Defterin çevirisiyle oluşan verilerin değerlendirilmesi kısmında da istatistiksel analiz yöntemi kullanılarak çalışma tamamlanmıştır.

3. 2. Bilgi Toplama Kaynakları

Arşiv malzemesi olarak Edincik kazasına ait 24 adet temettuat defterinden yararlanılmıştır. Ayrıca temettuat defterleri dışında konu üzerine yapılan çalışmalardan ve araştırmalardan büyük ölçüde yararlanılmıştır.

3. 3. Bilgilerin Toplanması ve Değerlendirilmesi

Çalışma için gerekli olan kaynaklar toplandıktan sonra önceden belirlenmiş olan amaca uygun olarak ayrıştırılmış ve ilk olarak ilgili alanyazın oluşturulmuştur.

İkinci aşama Edincik'in sosyal ve ekonomik durumunun tespiti için başvurulacak kaynak olan defterin transkripsiyonu olmuştur. Bu aşama bittikten sonra ise elde bulunan bütün veriler bir Excel dosyasına tablolaştırılmış olarak kaydedilmiştir.

Çalışmanın üçüncü aşamasında bu veriler analiz edilerek Edincik'te sosyal ve ekonomik durumla alakalı birçok tablo çıkarılmıştır.

4. BULGULAR VE YORUMLAR

4.1. Edincik Kazası'nın Genel Durumu

4.1.1. Coğrafi Yapı

Edincik, Marmara Bölgesi'nin güneyinde, Balıkesir ili'ne bağlı Bandırma İlçesi'nin kazası durumunda olan bir yerleşim yeridir. Kuzeyinde Marmara Denizi ve Kapıdağ Yarımadası, doğusunda Bursa, güneyinde Balıkesir, batısında ise Çanakkale ve Erdek Körfezi bulunmaktadır. Kuzeybatı yönünde Erdek Körfezi'ne dikey uzanan engebeli yamaçlar üzerinde kurulmuş olan Edincik, Bursa- Bandırma- Erdek- Gönen- Biga- Çanakkale yollarının kavşağında yer almaktadır. Bu güzergâh, aynı zamanda tarihi Kyzikos- Truva ve Kyzikos- Bergama yolunu da oluşturmaktadır⁷⁹.

Mysia bölgesinin önemli şehirleri olan Kyzikos(Erdek), Daskleion(Manyas- Ergili Köyü), Artemea(Gönen), Zeleia(Sarıköy), Parion(Karabiga) ve Troia(Çanakkale- Truva) arasında kalan Edincik, bu dönemde Adresteia ismiyle bilinmektedir. Karesioğulları zamanında Türk hâkimiyetine giren Edincik, 735(1334- 35) tarihinden itibaren Osmanlı egemenliğinde kalmıştır. Kasaba, Osmanlı'nın kurulduğu yıllarda bölgenin ve Rumeli topraklarının kara ve deniz yoluyla fethinde siyasi açıdan stratejik rol oynamıştır.

4.1.2. Edincik'in Tarihçesi

Bölgede yapılan arkeolojik kazılarda elde edilen buluntular, ilk yerleşimlerin neolitik ve kalkolitik devirlere kadar uzandığını ortaya koymaktadır⁸⁰.

Uzun yıllar Kyzikos'un egemenliğinde bulunan şehir, Türkler'in bölgeyi fethine kadar *Adresteia* adıyla anılmaktadır⁸¹. Edincik, Osmanlı hâkimiyeti

⁷⁹ M. Fikri Aytekin, Edincik, İstanbul 1997, s. 8.

⁸⁰ M. F. Aytekin, a.g.e, s. 8- 11.

⁸¹ R. Ertüzün, Kapıdağ Yarımadası ve Çevresindeki Adalar, İstanbul 1953, s. 40; M. F. Aytekin, a.g.e., s. 8.

öncesinde Roma İmparatorluğu'nun, Bizans İmparatorluğu'nun, Katalanlar'ın ve Karesi Oğulları'nın idaresi altında kalmıştır⁸².

Osmanlı tarihine dair kaynaklarda ve kitabelerde ise kasabanın adı *Aydıncık* şeklinde kaydedilmektedir. Evliya Çelebi, *Aydıncık* şehrini anlatırken, Kyzikos harabelerini tasvir ettikten sonra "735 tarihinde Orhan Gazi burayı Rumlar'ın elinden kuvvet zoru ile aldı. Askerinin reisi Aydın Bey idi. İşte bunun için bu şehre Aydıncık derler" demektedir⁸³.

Müneccimbaşı'nın *Sahaifü'l- Ahbar* adlı eserinde, Karasioğulları'nın şehirleri "*Eyaleti bunlardır: Aydıncık, Manyas, Bergama, Edremit, kemer-Edremit, Biga Hisarı, İvrindi, Ayazmend, Bigadiç, Gördes, Demirci, Sındırgı, Fırt ve benzerleri...*" ifadesiyle sayılırken, Edincik de bu sınırlar içerisinde gösterilmektedir⁸⁴. Sultan Orhan Gazi'nin cülusunu takip eden ilk yıllarda Ulubat yöresi fethedilmiş ve ardından Karasi Oğulları'nın merkezi olan Balıkesir'e yönelinmiştir. Karasi beyleri Dursun Bey ve Aclan Bey ile mücadele sonrasında Orhan Gazi, beyliğin hemen hemen bütün topraklarını sulh yoluyla kendi topraklarına katmıştır. Karesi ülkesini fazla mukavemet göstermeden ele geçiren Orhan Bey, Balıkesir, Manyas ve Edincik yöresini oğlu Süleyman Paşa'ya ikta olarak vermiştir. Bununla birlikte Karesi veziri Hacı İlbey, Emir Evrenos Bey, Kadı Fazıl, Ece Bey gibi ileri gelen komutanları da Süleyman Paşa'nın emrine vererek onların tecrübelerinden faydalanmasını tavsiye etmiştir⁸⁵. O sıralarda henüz Çanakkale, Lâpseki ve Biga topraklarının, Bizans'ın egemenliğinde bulunması hasebiyle Süleyman Paşa'nın Marmara Denizi'ne açılan en önemli iskelesi de Edincik olmuştur⁸⁶.

⁸² Besim Darkot, "Balıkesir", İslam Ansiklopedisi, c. II, MEB Yayınları, İstanbul 1986, s. 276-277; Mücteba İlgüer, "Balıkesir", DİA, c. V, İstanbul 1992, s. 12- 15; Pars Tuğlacı, *Osmanlı Şehirleri*, İstanbul 1985, s. 45- 47.

⁸³ Evliya Çelebi, *Seyahatname*, Çev: Yücel Dağlı- S. A. Kahraman- İ. Sergin, c: V, YKY, İstanbul 2001, s. 149- 151.

⁸⁴ Münecimbaşı, *Sahaifü'l- Ahbar*, c: III, s. 287.

⁸⁵ Hoca Saadettin, *Tacüt- Tevarih*, c: I, Yalınlaştıran: İsmet Parmaksızoğlu, Kültür Bakanlığı yayınları, Ankara 1979, s. 80- 87.

⁸⁶ Abdülhamit Tüfekçioğlu, *Edincik'te Türk Devri Mimarisi ve Mezar Taşları*, Edincik Belediyesi Kültür Yayınları, Bursa 2005, s. 14.

Osmanlı Devleti'nin Rumeli topraklarını fethi için ilk sefer hazırlıklarını Edincik ve Kapıdağ Yarımadası'nda gerçekleştirdiği bilinmektedir. Hoca Saadeddin'e göre Orhan Gazi, bu düşüncesini Süleyman Paşa'ya açmış, o da Edincik'e gelerek Rumeli'ye geçme düşüncesini beraberindeki Evrenos Bey, Fazıl Bey, Ece Bey ve Hacı İlbey'e açarak gerekli hazırlıklara başlamıştır⁸⁷. Edincik'in kaza olduğuna dair malumat, ilk defa 1861 yılı salnamesinde yer almaktadır. Buna göre Edincik, Hüdavendigâr Eyaleti'nin Erdek Livası'na bağlı 8 kazadan biridir. Ancak Bu kısa süremiştir. 1864 yılındaki düzenlemeyle vilayet sistemine geçildiğinde, birkaç yıllık bir geçiş döneminde Karesi Sancağı'na bağlı bir kaymakamlık olan Edincik, daha sonra nahiye yapılarak Erdek Kazası'na bağlanmıştır. 1878 yılında Bandırma'nın nahiye olarak bulunduğu Erdek'ten ayrılıp kaza olmasıyla Edincik'te buranın nahiyesi olmuştur. Karesi'nin vilayet olduğu yıllarda da Bandırma'ya bağlı kalmıştır.

Osmanlı egemenliği boyunca Hüdavendigâr Sancağı'na bağlı bir kaza olan Edincik, Cumhuriyet' in ilk yıllarında Balıkesir ilinin Bandırma ilçesine bağlı bir kaza durumuna getirilmiştir⁸⁸.

4.2. Edincik Temettuat Defteri

Tezimizin ana kaynağı olan Edincik temettuat defteri, Başbakanlık Osmanlı Arşivinde " ML. VRD. TMT. d" kodu ile kaydedilmiştir. Edincik temettuat defteri, 19x52 ebatında olup 364 sayfadan oluşmaktadır.

Defter, ilk önce Memun karyesi ve hane reisleri yazılarak başlamaktadır. Köyler kaydedilirken öncelikle isimleri ve tabi oldukları kaza yazılır. Örneğin ilk köy olan Memun " Karye- i Memun Kaza- i Edincik" yazısıyla başlamaktadır. İlk sayfanın başında da "Hüdavendigâr Sancağı'na

⁸⁷ Hoca Saadeddin, a.g.e., s. 123.

⁸⁸ Abdülhamit Tüfekçioğlu, a.g.e., s. 14.

tabi Edincik Kazası'nda vaki Memun Karyesi ahalsinin emlak arazi ve temettuatının defteridir" ibaresinin yazılmış olduğu görülür⁸⁹.

Temettuat defterlerinde hane numaraları rakamla belirtilmiştir. Hane yazısının üzerine gelecek şekilde hane sahibinin mesleği yazılmıştır.

Hane reislerine ait kayıtlar tutulurken belli bir düzen izlenmiştir. En üste hane numarası ve hane numarasının üst tarafına gelecek şekilde senelik vergisi ve miktarı yazılmıştır. 1840 yılında tutulan defterlerin aksine 1845 yılında tutulan defterlerde hane reisinin dış görünüşü yerine aile ismi, lakabı ve baba ismi yazılmıştır. Hane reisi ile ilgili açıklamalar da hane numarasının altına yazılmıştır. Hane numarasının alt kısmında ise hane sahibinin adı lakabıyla birlikte yazılmıştır. İsim ve lakabın alt satırına ise, vergi yükümlüsünün vergiye tabi bütün tarla, bağ, zeytinlik, hayvan, dükkân, değirmen ve bunların gelirleri kuruş cinsinden yazılmıştır. Ekili tarlalar "mezru tarla", ekilmeyen tarlalar ise "gayr- i mezru tarla" olarak kaydedilmiş, kiraya verilen tarlalar da ayrıca belirtilmiştir. Hane numarasının üst kısmına mesleği, varsa eğer alil(yaşlı), ama gibi fiziki özellikleri yazılmıştır. Senelik vergi miktarı, öşür alınan ürünler ve alınan miktar da mesleğin yanına yazılmıştır.

Hayvanlardan yalnızca büyükbaş ve küçükbaş hayvanların ürün verenlerinden vergi alınmıştır. Hayvanlar deve, inek, manda ineği, karasığır öküzü, manda öküzü, manda düğesi, kısırak, merkep, beygir, bir yaşında düğe, koyun, keçi, kuzu gibi ifadelerle sayıları ve yine altlarına kuruş cinsinden senelik vergi miktarları yazılmıştır. Kısır hayvanlar, kuzu, düğe gibi ürün alınamayan hayvanlar ile ulaşım ve çift sürmede kullanılan hayvanlar da kaydedilmiş; ancak vergiye tabi olmadıkları için bunların sadece sayıları verilmiştir.

Ayrıca hane sahibinin kaydının en son kısmında ise senelik tahmini temettuatı ve zuhurat temettuatı yazılmıştır.

⁸⁹ Edincik Temettuat Defteri (ML_VRD_TMT_d_07744), Başbakanlık Osmanlı Arşivi, İstanbul, s. 2.

4.3. Edincik'in Sosyal Durumu

Temettuat Defterleri, 19. yüzyılda Osmanlı taşrasında en küçük birimler olan karyeler ve mahalleler dâhil, sayım yapılan bir bölgenin sosyal yapısının aydınlatılmasında kullanılabilecek zengin bir içeriğe sahiptir. Bu bağlamda 1845 yılında yapılan sayım sonucu ortaya çıkmış olan Edincik temettuat defteri de, o yıllardaki nüfus durumunun, hane reisi olarak kaydedilen şahısların ve aile adlarının, lakap ve mesleklerin tespiti yoluyla Edincik'in sosyal yapısının ortaya konulmasına imkân tanımıştır.

Aile adları incelendiğinde, hangi sülalelerin yaygın olduğu ve bugün varlıklarını sürdürüp sürdüremedikleri anlaşılabilir. Yine bu isimlerin bazıları ailenin genel bir özelliği, bazıları da ailelerin göç ettiği bölgeler hakkında bilgi vermektedir. Bu konuda hane reislerinin lakapları da aydınlatıcı olmuştur. Bazı lakaplar ise kişilerin meslekleri ve sosyal statüleri hakkında fikir sahibi olmamızı sağlamıştır. Hane reislerinin isimlerinin tamamı incelendiğinde de, bölgede hangi isimlerin daha çok kullanıldığı bilgisine ulaşılabilmektedir.

Edincik temettuat defterinde kayıtlı bulunan 810 hane, bölgenin 1845 yıllarındaki genel nüfusunun ve tek tek incelendiğinde 9 mahalle, 5 çiftlik ve 20 köyün nüfuslarının ayrı ayrı tespitine imkân vermiştir. Ayrıca bu bilgilerle nüfusun yoğun olduğu bölgeler de ortaya çıkmıştır.

Edincik'in sosyal durumu, takip eden kısımda defterden elde edilen veriler ışığında ve hane reislerinin isimleri, lakaplar, nüfus ana başlıkları altında ayrıntılı olarak incelenmiştir.

4.3.1. Hane Reislerinin İsimleri

Edincik Temettuat Defteri'nde vergi ödemekle yükümlü 810 hane reisi belli bir düzen içerisinde kaydedilmiştir. "Korkak oğlu Ali bin Mustafa"⁹⁰

⁹⁰ Edincik Temettuat Defteri(ML_ VRD_ TMT_ d_ 07750), s. 3.

örneğinde olduğu gibi aile isimlerinden sonra baba ismi ardından hane reisinin ismi yazılmıştır. 1840 yılında tutulan Temettuat Defterleri'nden farklı olarak 1844- 45 yılındakilerde dış görünüşle ilgili tarifler bulunmamaktadır.

Defterin tamamının transkripsiyonunun tamamlanmasıyla hangi yerleşim yerinde hangi isimlerin hane reisi olarak kaydedildiği bilgisine ulaşılmıştır. Ayrıca bu bilgiler ışığında hangi isimlere daha yoğun olarak rastlandığı ortaya çıkmış ve bunları içeren tablolar oluşturulmuştur.

Tablo 1. Edincik'te Kullanılan Erkek İsimleri

Köy, Mahalle ve Çiftlik	İsim	Kullanım Sıklığı	İsim	Kullanım Sıklığı
Memun Köyü	Hüseyin	3	Ahmed	3
	Fethullah	1	Abdülkadir	1
	Mehmed	5	Salih	1
	Ebubekir	1	İsmail	1
Akçapınar Köyü	Lütfullah	1	İbrahim	1
	Abdullah	4	Ali	2
	İsmail	1	Hasib	1
	Ahmed	3	Halil	3
	Hüseyin	4	Osman	1
	Mehmed	8	Raşid	1
	Hasan	1	Ömer	2
	Fethullah	1	Ebubekir	1
	Mustafa	6	Bayram	1
	Yahya	2		
Külefli Köyü	Ömer	1	Halil	1
	İbrahim	2	Süleyman	1
	Hüseyin	1	Osman	1
	Ali	1	Mustafa	1
	İsmail	1	Mehmed	1
Debbağhane Mahallesi	Hasan	6	Salih	1
	Mehmed	6	Halil	1

	İsmail	6	Abdurrahman	1
	Bekir	1	Sadettin	1
	Ali	3	Hüseyin	2
	Abdullah	1	Ömer	2
	Ahmed	6	İbrahim	1
	Mehmed Reşid	1	Mahmud	1
	Mustafa	3		
Kara Kadı Mahallesi	Ahmed	4	İsmail	7
	Hasan	2	Abdullah	1
	Mustafa	4	İbiş	1
	Ahmed	1	Yusuf	3
	Halil	4	İbrahim	3
	Mehmed	8	Ali	1
	Hüseyin	6	Abdurrahman	1
	Osman	2	Said	1
	Abbas	1		
Çepni Köyü	İsmail	1	Ahmed	1
	Hüseyin	2	Mustafa	1
	Ali	4	Abdullah	2
	Emin	1	Mahmud	1
	Mehmed	2		
Simavlı Köyü	İbrahim	1	Süleyman	1
	Mehmed	2	İsmail	1
	Numan	1		
Bezirci Köyü	Mustafa	2	Mehmed	2
	Hüseyin	2		
Çank Köyü	Ahmed	1	Ömer	1
	Halil	1	Hasan	1
	Mehmed	2		
Ergili Köyü	Osman	4	Tahir	1
	Abdülkadir	1	Mustafa	4
	Hüseyin	4	Hamza	1
	İbrahim	3	İsmail	5
	Ahmed	6	Abdülkerim	1
	Salih	3	Nasuh	1

	Ali	5	Halil	4
	Hasan	3	Eyyüb	1
	Şakir	2	Numan	1
	Mehmed	7	Lütfullah	1
	Yusuf	1	Süleyman	1
Ayazma Mahallesi	Mustafa	2	İbrahim	2
	Ahmed	2	Ali	1
	Hasan	1	Mehmed	1
	İsmail	1	Muslu	1
	Hüseyin	3		
Yenice Mahallesi	Mehmed	22	Haşim	1
	Ahmed	16	Halil	3
	Osman	4	Abdullah	2
	Hüseyin	12	Süleyman	2
	İsmail	8	Lütfullah	1
	İbrahim	8	Mustafa Nazif	1
	Hasan	10	Emrullah	1
	Mustafa	9	Emin	1
	Abdurrahman	1	Mehmed Reşid	1
	Abdi	2	Eyyüb	1
	Ali	9	Feyzullah	1
	Ömer	3	Mehmed Emin	1
	Mahmud	1	Feyzi	1
Tekfur Çiftliği	Rıfat	1		
Gökmen Çiftliği	Ahmed	1		
Diğer Gökmen Çiftliği	Mehmed	2	Selim	1
Çeltikçi Köyü	Mehmed	5	Hüseyin	2
	Ahmed	3	Osman	1
	Mustafa	5	İsmail	1
	Eyyüb	1	Ali	1
Beğ Köyü	Mehmed	2	Salih	1
	Ahmed	2	Abdümüttalib	1
	Mustafa	2	Abdülkadir	1
	İsmail	2	Musa	1

Güllük Çiftliği	Osman	1		
Gölyaka Köyü	Todoris	1	İstavro	1
	Panayod	2	Anastaş	1
	Dimo	1	Engeli	1
	Talu	3	Daniyel	1
	Lulud	1	Tanaş	1
Hisar Mahallesi	Mehmed	8	Mustafa	2
	Hüseyin	7	Ali	2
	Ahmed	1	Fethullah	1
	Osman	2	Halil	1
	Ahmed	1	Yakub	1
	İsmail	1	Sadık	1
	İbrahim	4	Abdullah	1
	Hasan	2	Emin	1
Dilbeki Köyü	Hasan	2	Halil	1
	Ali	3	İbrahim	1
	Hüseyin	2	Ahmed	2
	Süleyman	2	Osman	1
	İsmail	3	Şakir	1
	Mustafa	5	Abdurrahman	1
	Mehmed	7	Abdülkadir	1
	Yahya	1	Koli	1
Sığırcı Çiftliği	Hüseyin	1		
Ömerli Köyü	İbrahim	3	Salih	1
	Hasan	2	İsmail	2
	Ahmed	2	Ali	1
	Mehmed	3	Osman	1
	Süleyman	1	Mustafa	1
	Halil	1		
Semiz İlyas Mahallesi	Mustafa	4	Eyübgir	1
	Ahmed	7	Hasan	2
	Yusuf	1	Veli	1
	Osman	1	Mehmed Ali	1
	Mehmed	10	İsmail	2
	Ali	2	Ömer	1
	İbrahim	5	Abdümüttalib	1
	Emrullah	1	Muslu	1

	Hüseyin	1	Halil	2
Künbed Mahallesi	Hasan	5	Hüseyin	1
	Abdullah	3	Mehmed Reşad	2
	İbrahim	8	Abdurrahman	1
	Mehmed	8	Osman	1
	Mustafa	10	Yakub	1
	Ali	3	Şakir	1
	Halil	2	Yunus	1
	Ahmed	3	Salih	1
	İsmail	7	Abdi	2
	Süleyman	3		
	Ziraatlı Köyü	Emin	1	Mehmed
Hasan		1	Mustafa	1
Ahmed		2	Selim	1
İbrahim		1	Halil	1
İsmail		3	Osman	1
Yusuf		1		
Munamak Köyü	Ali	3	Hüseyin	1
	İsmail	2	Mustafa	2
	İbrahim	1	Mehmed	1
	Hasan	1		
Hamamlı Köyü	Mehmed	10	İbrahim	1
	Mehmed Emin	1	Mustafa	4
	Ahmed	4	Abdülkadir	1
	İsmail	3	Ali	5
	Yusuf	2	İsmail Osman	1
	Ömer	2	Halil	1
	Şaban	1		
Hasıla Mahallesi	Mehmed	8	Ali	2
	Hüseyin	6	Fethullah	1
	Ahmed	2	Halil	1
	Osman	2	Yakub	1
	Hasan	3	Sadık	1
	İsmail	1	Abdullah	1
	İbrahim	4	Emin	1

	Mustafa	2		
Emir Sultan Mahallesi	İsmail	1	Mustafa	3
	Ahmed	5	Ali	4
	Hasan	6	Abdurrahman	1
	Osman	2	Abdülkadir	1
	İsmail	2	Abdullah	1
	Halil	3	Eyyüb	1
	Mehmed	5	Süleyman	2
	Hüseyin	5	Mustafa	1
Soğuklar- ı Kebir Köyü	Ali	2	İbrahim	1
	İsmail	1	Halil	1
	Mustafa	3	Mehmed	2
	Hüseyin	1	Hasan	3
	Ömer	1	Receb	1
	Ahmed	1		
Soğuklar- ı Sagir Köyü	Mehmed	1	Esteban	1
	İstavros	1	Dadaş	1
	Ester	1	Zebur	1
	Dimitri	1	İsmail	1
Hazarlı Köyü	Ali	2	Halil	2
	İsmail	1	Süleyman	1
	Mehmed	1	Hasan	1
Sazlıdere Köyü	Mehmed	1	Mustafa	1
	Süleyman	1	Salih	1
	Selim	1	Osman	1
	İsmail	1	Halil	1
	Hasan	1	Feyzi	1
	Ahmed	1		

Bu tablodan da anlaşılacağı üzere kaza genelinde Hasan, Hüseyin, Mehmed, Ali gibi bazı isimler daha yoğun kullanılmıştır. Erkek hane reislerinin isimleri genel olarak incelendiğinde bunların ya bir peygamber ismi ya da dört halifenin isimlerinden biri olduğunu söylemek mümkündür. Bununla beraber defterde yalnızca birer kez geçmiş isimler de vardır. Bunlara örnek olarak Hasib, Raşid, Feyzi, Numan gibi isimleri vermek mümkündür. Gölyaka ve Soğuklar- ı Sagir köylerindeki Gayr- i Müslim isimleri de buna örnektir.

4.3.1.1. Hane Reisi Olarak Kaydedilen Kadın İsimleri

Edincik temettuat defterlerinde hane reisi olarak sadece Yenice Mahallesi'nde 120. hanede kayıtlı Çakır Mustafa zevcesi dul Hatice Sultan kaydedilmiştir⁹¹.

4.3.2. Aile Adları

Temettuat defterlerinden elde edilebilecek önemli bir bilgi de, defterin düzenlendiği bölgede var olan ailelerin adlarıdır. Edincik Kazası'na ait temettuat defterinde hane reislerinin isimleri kaydedilirken mensubu oldukları ailelerin adlarıyla beraber kaydedilmişlerdir.

Aile adları, bu bölgede yaşayan insanların sosyal statülerini tespit etmekte ve akrabalık bağlarını ortaya çıkarmakta kullanılabilecek önemli bir unsurdur. Bu isimler senelerce aile mensuplarını tanımlamakta kullanıldığı için ailelerle bütünleşmiş ve hatta bazıları soyadı kanununun çıkmasının ardından soyadı olarak da kullanılarak günümüze kadar gelmiştir. Bugün soyadlarını takip ederek bir bölgede akrabalık ilişkileri nasıl ortaya çıkarılabilirse, o gün için de aile adları buna olanak tanımaktadır.

Aile adı olarak kullanılan isimlerin birçoğu "Haliloğlu, Abidinoğlu, Osmanoğlu" örneklerinde olduğu gibi, daha önce yaşamış bir aile büyüğünün isminin yanına *oğlu* kelimesinin eklenmesiyle ortaya çıkmıştır. Bunların bir kısmında da " Çakır Ahmedoğlu, Kara Âdemoğlu" gibi, yanına o aile büyüğünün şahsi bir özelliği eklenmiştir.

Aile isimleri ailelerin bazı özellikleri hakkında bilgiler vermesi açısından da önemlidir. Ele aldığımız Edincik temettuat defterinin büyük bir çoğunluğunda "Köseoğlu"nda olduğu gibi, aile adlarını o ailenin genelini veya aile büyüğünün öne çıkan fiziki ya da ruhi bir özelliği oluşturmaktadır.

⁹¹ Edincik Temettuat Defteri(ML_ VRD_ TMT_ d_ 07756), s. 30.

Bundan sonraki kısımda aile adları kullanım sıklıkları ile birlikte tablo olarak verilecektir.

Tablo 2. Edincik'te Kullanılan Aile isimleri ve Kullanım Sıklıkları

Köy, Mahalle, Çiftlik	Aile Adı	Kullanım Sıklığı	Aile Adı	Kullanım Sıklığı
Memun Köyü	Haliloğlu	1	Kolfaloğlu	2
	Kılıçoğlu	3	Boduroğlu	1
	Kıyıkloğlu	1		
Akçapınar Köyü	Sağiroğlu	2	Himemoğlu	1
	Selamsızoğlu	2	Rumelilioğlu	1
	Köseoğlu	3	Kara Mustafaoğlu	1
	Ali Memişoğlu	1	Abdiloğlu	1
	Emiroğlu	4	Kapucuoğlu	1
	İmamoğlu	4	Biladoğlu	1
	Eminoğlu	1	Yanginoğlu	1
	Karabacakoğlu	1	Korkudioğlu	1
Külefli Köyü	Sarıoğlu	1		
	Abidinoğlu	1	Yalamaoğlu	2
	Duzluoğlu	1	Sarıoğlu	1
	Direoğlu	1	Helvacıoğlu	1
Debbağhane Mahallesi	Bayginoğlu	1	Çalikoğlu	1
	Mehmed Ağaoğlu	1	Gidicioğlu	1
	Hacı Hafızoğlu	1	Hacıoğlu	1
	Saraçoğlu	1	Hacı Süleymanoğlu	1
	Şirinoğlu	1	Çavuşoğlu	1
	Çavdaroğlu	1	Dahdaşoğlu	1
	Memunluoğlu	3	Çakmakoğlu	1
	Ak Haliloğlu	1	Anbarlıoğlu	1
	Arnavudoğlu	1	Peltecioğlu	1
	Çolak Alioğlu	1	Çeşmecioğlu	1
	Balcı Hacı Hasanoğlu	1	Deli Ahmedoğlu	1
Kara Kadı Mahallesi	Hamidçiraoğlu	1	Âşık Dedeoğlu	1
	Tavşanoğlu	1	Kılıçoğlu	1
Kara Kadı Mahallesi	Musluoğlu	1	Mucuşoğlu	2
	Emirkadioğlu	1	Molla Salihoğlu	1

	Berber Abdioğlu	1	Kemercioğlu	1
	Sevikizoğlu	1	Bayırlıoğlu	1
	Eğrioğlu	1	Bekaroğlu	1
	Kel Haliloğlu	1	Kılıçoğlu	1
	Rumelilioğlu	1	Bakizade	1
	Çamuroğlu	1	Hacı Abdülkadirzade	1
	Boşnakoğlu	1	Kara Alioğlu	1
	Sofuoğlu	1		
Çepni Köyü	Sarıpaşaoğlu	1	Çelebioğlu	1
	Göçeroğlu	1	Topçuoğlu	1
	Dabanıkuruoğlu	1	Fırıncıoğlu	1
	Dünbüloğlu	1	Mucuşoğlu	1
	Korkakoğlu	1		
Simavlı Köyü	İmamoğlu	1	Yalazaroğlu	1
	Kirpioğlu	1		
Bezirci Köyü	Bülbüloğlu	1	Köseoğlu	1
	Kanlı Alioğlu	1		
Çarık Köyü	Fazlıoğlu	2	Abdioğlu	1
Ergili Köyü	İmamoğlu	1	Kabakçioğlu	1
	Memioğlu	6	Tanımazoğlu	1
	Sarıoğlu	1	Köseoğlu	1
	Tanımazoğlu	1	Akçaoğlu	2
	Tekelioğlu	1	Kocakulakoğlu	1
	Köseoğlu	1	Hızıroğlu	1
	Kuşoğlu	1	İnegöllüoğlu	1
	Topaloğlu	1	Mihrazoğlu	1
	Kabakoğlu	4	Kürtoğlu	1
	Osmanoğlu	2	Temencioğlu	1
	Küskünoğlu	3	Kuşçuoğlu	2
	Gedikoğlu	2	Ali Dayıoğlu	1
	Hamzaoğlu	1	Şakiroğlu	4
	Sarı Alioğlu	2	Abdioğlu	4
	Boduroğlu	2	Emiroğlu	1
	İsaoğlu	1	Yakuboğlu	1
	Piroğlu	2	Eminoğlu	1
Karaçuloğlu	1			
Ayazma Mahallesi	Yudumoğlu	1	Avcıoğlu	1
	Beylioğlu	1	Hacıoğlu	2

	Çolakoğlu	1	Mısırlıoğlu	1
	Tahmasoğlu	1	Kazgözoğlu	1
	Parmaksızoğlu	1	Tıngıroğlu	1
	Delioğlu	1	Şirinoğlu	1
Yenice Mahallesi	Çarıkkaryelioğlu	1	Kadioğlu	1
	Velioğlu	1	Mucuşoğlu	1
	Kantaroğlu	1	Kazaskeroğlu	1
	Koca Alioğlu	1	Emir Kadioğlu	1
	İmamoğlu	1	Saraçoğlu	1
	Körünoğlu	2	Arapoğlu	1
	Kürtoğlu	1	Şabanoğlu	2
	Eskicioğlu	1	Kemercioğlu	1
	Çakır Ahmedoğlu	2	Sarıköyoğlu	1
	Abdurrahmanoğlu	1	Mazıoğlu	1
	Çeşdameoğlu	1	Tokatlıoğlu	1
	Dudcuoğlu	1	Çakıroğlu	2
	Fermanoğlu	1	Hancıoğlu	1
	Sadıkioğlu	1	Hacı Ahmedoğlu	1
	Mecidoğlu	1	Yörükoğlu	1
	Hacı Caferoğlu	1	Koca Memişoğlu	1
	Gölpazarlıoğlu	2	Koçoğlu	1
	Muradoğlu	1	Karaoğlanoğlu	1
	İnegöllüoğlu	1	Molla İsmailoğlu	1
	Taşçioğlu	1	Nasuhioğlu	2
	Kerimoğlu	1	Berberoğlu	1
	Kılıçoğlu	1	Emiroğlu	1
	Güçaneoğlu	1	Kameroğlu	1
	Çakmakioğlu	1	Hacıoğlu	1
	Karabeyoğlu	1	Şahinoğlu	1
	Bekaroğlu	3	Kirlioğlu	1
Karagözoğlu	2	Helvacıoğlu	2	
Uzun İmamoğlu	1			
Tekfur Çiftliği	-	-	-	-
Gökmen Çiftliği	-	-	-	-
Diğer Gökmen Çiftliği	Hacı Eminbeyzade	1		
Çeltikçi Köyü	Köseoğlu	2	İbrahimoğlu	1
	Harmancıoğlu	1	Karayaşoğlu	1

	Emir Ahmedoğlu	1	Bartaloğlu	1
	Değirmencioğlu	1	Kuruyoroğlu	1
	Bekiroğlu	1	Eyüboğlu	1
Beğ Köyü	Musaoğlu	2	Ömeroğlu	1
	Dingiloğlu	1	Abdioğlu	3
	Hacıoğlu	2	Ali Kuzuoğlu	1
Güllük Çiftliği	Alaybeyioğlu	1		
Gölyaka Köyü	Uzun Hristo veledi	1	Niko veledi	1
	Deli Yuvan veledi	1	Dimoko veledi	1
	Kostanti veledi	1	Polikaron veledi	1
	Papuççuoğlu	1	Uzun Andon veledi	1
	Anastaş veledi	1	Daniyeloğlu	1
	Lambornaki veledi	1	Bahçivanoğlu	1
	Niracu veledi	1		
Hisar Mahallesi	Beşeoğlu	2	Değirmencioğlu	1
	Reisoğlu	1	Devecioğlu	1
	İmam Alioğlu	1	Sakaoğlu	1
	Koca Hüseyinoğlu	1	Kavakoğlu	2
	Abdullahoğlu	1	Azmanoğlu	1
	Eksanoğlu	1	Karakürekoğlu	1
	Dağlıoğlu	1	Sarioğlu	1
	Kayalioğlu	1	Urgancioğlu	1
	Zivanoğlu	1	Mangıroğlu	1
	Tüfekçioğlu	1	Kayışoğlu	1
	Kara Âdemoğlu	1	Berber Hasanoğlu	1
	Kasaboğlu	1	Sığırtmaçoğlu	1
	Zencebiloğlu	2	Çalıkoğlu	1
Dilbeki Köyü	Karabacakoğlu	2	Yusufoğlu	2
	Öksüzoğlu	2	Kebircioğlu	1
	Boduroğlu	2	Kebiroğlu	1
	Molla Ahmedoğlu	1	Eyüboğlu	1
	Musluoğlu	1	Mollaoğlu	3
	Habiboğlu	4	Kayışoğlu	2
	Alacaoğlu	1	Kürtoğlu	2
	Çobanoğlu	2	Bekdaşoğlu	1
Sığırcı Çiftliği	-	-	-	-
Ömerli Köyü	Hacı Hasanoğlu	1	Abdioğlu	1

	Çakıroğlu	5	Köseoğlu	1
	Kapusuzoğlu	3	Koca İbrahimoğlu	1
	Dalakoğlu	1	Habiboğlu	2
	Boduroğlu	1		
Semiz İlyas Mahallesi	Boduroğlu	1	Kürtoğlu	1
	Eyüboğlu	1	Haktamamoğlu	1
	Zebunoğlu	1	Zerrinoğlu	1
	Hacı Fethullahoğlu	1	Kabakçioğlu	1
	Abdioğlu	1	Nazıroğlu	1
	Çıyanlıoğlu	1	Emirkadioğlu	2
	Yatırcıoğlu	1	Muhsinoğlu	1
	Abdullahoğlu	1	Kumraloğlu	1
	Kara Ahmedoğlu	1		
Künbed Mahallesi	Kadioğlu	1	Uzun Ahmedoğlu	1
	Camcıoğlu	1	Kargacıoğlu	1
	Nasuhzade	1	Hacı Kerimoğlu	1
	Kıvıranoğlu	1	Ali Efeoğlu	1
	Urgancıoğlu	1	Dervişoğlu	1
	Dardoğanoğlu	2	Karaeldinoğlu	1
	Sarıbaşoğlu	1	Çopranoğlu	1
	Karabeğioğlu	2	Durmuşoğlu	1
	Yortumanoğlu	1	Yörüklüoğlu	1
	Emir Haliloğlu	1	Buyuranoğlu	1
	Çavuşoğlu	1	Çalikoğlu	1
	Azginioğlu	1	Bermefizoğlu	1
	Ökkeş Alioğlu	1	Efendizade	1
	Boduroğlu	1	Şakiroğlu	1
	İbişoğlu	1	Viranoğlu	1
	Celeboğlu	1		
Ziraatlı Köyü	Ali Efendioğlu	1	İstanbuluoğlu	2
	Kabakoğlu	1	Çalikoğlu	1
	Topaloğlu	1	Abdioğlu	1
	Bostancıoğlu	1	Soytarıoğlu	1
	İdrisoğlu	2	Çobanoğlu	1
Munamak Köyü	Kara Alioğlu	2	Kara Ahmedoğlu	1
	Musluoğlu	1	Kara Velioğlu	2
	Hacıoğlu	1	Bozmaoğlu	1
	Kel Ahmedoğlu	1		
Hamamlı Köyü	Emir Mehmedoğlu	2	Deli Mehmedoğlu	1

	Kürtoğlu	1	Kara İbrahimioğlu	1
	Hacı Alioğlu	2	Tahtacioğlu	1
	Boduroğlu	2	Erdüvekoğlu	1
	İmamoğlu	1	Berberoğlu	1
	Yenmezoğlu	1	Emrullahoğlu	1
	Yortanlıoğlu	1	Kocaoğlu	1
Hasıla Mahallesi	Başıoğlu	2	Değirmencioğlu	1
	Devşiroğlu	1	Devecioğlu	1
	İmamoğlu	1	Sağiroğlu	1
	Koca Hüseyinoğlu	1	Kavakoğlu	2
	Abdullahoğlu	1	Azmanoğlu	1
	Eskicioğlu	1	Karagürünoğlu	1
	Dağlıoğlu	1	Sarioğlu	1
	Kayalıoğlu	1	Ormancıoğlu	1
	Zebanioğlu	1	Neferoğlu	1
	Tüfekçioğlu	1	Kabakoğlu	1
	Kara Âdemoğlu	1	Sığırgaçoğlu	1
	Kasaboğlu	1	Çalıkoğlu	1
	Zebiloğlu	2		
Emir Sultan Mahallesi	Ovalıoğlu	2	Çalılıoğlu	1
	Eskioğlu	2	Koca Alioğlu	1
	Adaksızoğlu	2	Kıyancıoğlu	1
	Adaklı Hacıoğlu	1	Emir Ahmedoğlu	1
	Gölbazarlıoğlu	1	Tortamışoğlu	1
	Kocabıyoğlu	1	Kara Hasanoğlu	1
	Yakuboğlu	1	Kara Lütfullahoğlu	1
	Arnavutoğlu	1	Hancıoğlu	1
	Çınaroğlu	1	Hatiboğlu	1
Soğuklar- ı Kebir Köyü	Koca İsmailoğlu	1	Gülbeklioğlu	1
	Karagözoğlu	1	Yusufoğlu	1
	Kara Âdemoğlu	1	Yalancıoğlu	1
	Ali Kezireoğlu	1	Kafadaroğlu	2
	Hurusoğlu	2	Gülbekoğlu	1
	Mahmudoğlu	1	Ocaksızoğlu	2
Soğuklar- ı Sagir Köyü	Alaybeyzade	1	Koca Karanhil veledi	1
	Estaku veledi	1	Naydor veledi	1
	Haranki veledi	1	Kayalıoğlu	1
	Dimitri veledi	1	Anastas veledi	1

Hazarlı Köyü	Mucuşoğlu	1	Karaçıyanoğlu	1
	Devecioğlu	2	Karagöcekoğlu	1
Sazlıdere Köyü	Başoğlu	1	Kel Ahmedoğlu	2
	İmamoğlu	2	Sarıoğlu	1

Bu tablolarda geçen birçok aile adı, ailelerin veya ismin alınmasına sebep olan aile büyüğünün bazı özellikleri hakkında fikir vermektedir. Gölbazarlıoğlu, İstanbulluoğlu gibi isimler ailelerin kökenlerine işaret etmektedir.

Bazı aile adları da ailenin bir kısmının ya da ailenin adını aldığı aile büyüğünün mesleği hakkında bilgi vermektedir. İmamoğlu, Hancıoğlu, Urgancıoğlu buna örnek olarak verilebilir.

Bazı ailelerin Edincik'e başka bir yerden göç ettikleri sonucuna varabiliriz. Boşnakoğlu, Arnavutoğlu gibi.

Bazı aile isimleri ise birer statü göstergesidir. Örneğin, Alaybeyzade gibi.

Edincik temettuat defterinde en çok kullanılan aile isimleri geçmişte yaşamış bir aile büyüğünün adının yanına *oğlu* kelimesinin eklenmesiyle oluşurlardır. Bir diğer oluşum şekli ise ailenin veya ailede bir bireyin şahsi bir özelliğinin yanına *oğlu* kelimesinin eklenmesidir.

4.3.3. Lakaplar ve Unvanlar

4.3.3.1. Lakaplar

Lakaplar, özellikle hane reislerinin sosyal durumlarının aydınlatılmasında önemli bir rol oynamaktadır. Aile adlarının ailenin kökenleri, sosyal durum ve statüleri hakkında bilgi vermesi gibi lakaplar da defterin yazıldığı dönem Edincik'te yaşayan şahısların sosyal durumları hakkında bilgi verirler.

Aşağıdaki tabloda Edincik mahalle ve köylerinde kullanılan lakaplar ve bu lakapların kullanım sıklıkları verilmiştir.

Tablo 3. Edincik'te Kullanılan Lakaplar ve Kullanım Sıklıkları

Köy, Mahalle, Çiftlik	Lakaplar	Kullanım Sıklığı
Memun Köyü	Küçük	1
	El- Hac	1
	Yetim	1
	Koca	1
Akçapınar Köyü	Yetim	4
	Hakalmaz	1
	Kör	1
	Erzurumlu	1
	Karaçopur	1
	Kara	1
	Tosyalı	1
	Zencirli	1
Ovalı	1	
Külefli Köyü	Hacı	1
	Kara	2
Debbağhane Mahallesi	Saraç	1
	Molla	1
	Hacı	4
	Pehlivan	1
	Ögelli	1
	Hafız	1
	Azimli	1
	Akçapınarlı Kara	1
	Topal	1
	İvaz	1
Kara Kadı Mahallesi	Çakır	1
	Deli	2
	Hafız	1
	Zamansız	1
	Bandırmalı	1
	Tokatlı	1
	Çamur	1

	Memunlu	1
	Berber	2
	Terzi	1
	Danacı	1
	Omacı	1
	Mumcu	1
	Akçapınarlı	1
	Hacı	3
	Molla	1
	Tosunlu	1
	Kara	1
	Burma	1
	Mıcırılı	1
	Erdekli	1
Çepni Köyü	Siğirtmaç	1
	Koca	1
	Mihaliçli	1
Simavlı Köyü	Manyaslı	1
	Hacı	1
Bezirci Köyü	Pireci	1
	Hacı	1
	Köse	1
Çarık Köyü	Kavaklı	1
Ergili Köyü	Koca	1
	Köse	1
	Hacı	1
Ayazma Mahallesi	Hacı	1
Yenice Mahallesi	Şeyh el- hac	1
	Yetim	6
	Yeniceli	1
	Derviş	1
	Sabancı	1
	Kaleli	1
	Hacı Kara molla	1
	Âşık	1
	Babad	1
	Hacı	5
	Hafız	2
	Deveci	4

	Öküz	1
	Kara	3
	Kahraman	1
	Körpeağaçlı	2
	Kılıççı	1
	Ovalı	1
	Küçük	1
	Karadağlı	1
	Keleş	1
	Kılıç	1
	Katırlı	2
	Gönenli	2
	Hamamcı	1
	Güllüklü	1
	Deli	2
Tekfur Çiftliği	-	-
Gökmen Çiftliği	Bandırmalı	1
Diğer Gökmen Çiftliği	-	-
Çeltikçi Köyü	Hoşabacı	1
	Uzun	2
	Zeybek	1
	Arap	1
	Hacı	1
Beğ Köyü	Hafız	1
Güllük Çiftliği	-	-
Gölyaka Köyü	-	-
Hisar Mahallesi	İnce	1
	Kara	1
	Çıyan	1
	Berber	1
	Koca	1
	Çağırkan	1
Dilbeki Köyü	Çıyan	1
	Köse	1
Sığırcı Çiftliği	-	-
Ömerli Köyü	Topal	1
	Koca	1
	Deli	1
Semiz İlyas Mahallesi	Hacı	2

	Hafız	1
	Kara	2
	Deli	1
	Ömerköylü	1
	Pehlivan	1
	Muslu	1
	Karpuz	1
Künbed Mahallesi	Hacı	3
	Topçu	1
	Kocabıyık	1
	Hafız	1
	Kara	1
	Kahveci	1
	Dağlı	1
	Gulam	1
	Ak	1
Ziraatlı Köyü	Ovalı	1
Munamak Köyü	-	-
Hamamlı Köyü	Karakazlı	1
	Kara	1
	Kürt	1
	Ömer karyeli	1
	Danacı	1
Hasıla Köyü	Abacı	1
	Emir	1
	Kara	1
	Çoban	1
	Berber	2
	Hacı	1
	Çagid kadı	1
Emir Sultan Mahallesi	Hacı	3
	Bekçi	1
	Dardoğan	1
	Hafız	1
	Kokuk	1
	Kara	1
	Sabi	1
	Koca	1
	Ovacığöz	1

	Hâkim hacı	1
	Halalcanın	1
	Karadenizli	1
	Deli	1
	Danacı	1
	Küçük	1
	Yetim	1
Soğuklar- ı Kebir Köyü	Hafız	1
Soğuklar- ı Sagir Köyü		
Hazarlı Köyü	Kelbaş	1
	Yetim	1
	Arab	1
Sazlıdere Köyü	Göneli	1
	Sığırtmaç	1
	Rumelili	2
	Dağlı	1

Yukarıdaki tablodan da anlaşılacağı üzere 1845 Edincik Kazası genelinde en yaygın lakap "hacı"dır. Dönemin şartlarında hacca gitmenin ne kadar zor olduğu düşünülürse hacı lakabının bu kadar sık kullanılması halkın dini yatınlığına işaret etmektedir.

Lakaplar da aile adları gibi kişisel özellikler, memleket ve meslekler gibi bazı konularda fikir vermektedir. Aile adlarının verdiği ipuçları daha eskilere dayanırken, lakaplar hane reisleri hakkında doğrudan bilgi vermektedir.

4.3.3.2. Unvanlar

Edincik Temettuat defterinde kayıtlı hane reisleri yine lakapların bulunduğu kesimde olmak üzere unvanlarıyla beraber yazılmışlardır. Unvan, bir kişinin işi, mesleği veya toplum içindeki konumuyla ilgili kullanılan ad ve sandır.

Aşağıdaki tabloda Edincik temettuat defterindeki unvanlar ve kullanım sıklıkları verilmiştir.

Tablo 4. Edincik Temettuat Defterinde Kullanılan Unvanlar ve Kullanım Sıklıkları

Köy, Mahalle, Çiftlik	Unvanlar	Kullanım Sıklığı
Memun Köyü	Efendi	1
Akçapınar Köyü	-	-
Külefli Köyü	Efendi	1
Debbağhane Mahallesi	Sipahi	1
	Şakird Hafız	1
	Alaybeyi	1
	Bey	1
Kara Kadı Mahallesi	Efendi	2
	Şeyhülislam Efendi	1
	Beğ	1
	Ağa	1
	Muhtar	1
Çepni Köyü	Efendi	1
	Ağa	1
Simavlı Köyü	Beğ	1
Bezirci Köyü	Kethüda	1
Çarık Köyü	-	-
Ergili Köyü	-	-
Ayazma Mahallesi	-	-
Yenice Mahallesi	Efendi	5
	Ağa	1
	Bekçi	1
	Hacı	1
Tekfur Çiftliği	Paşa	1
Gökmen Çiftliği	Ağa	1
Diğer Gökmen Çiftliği	Beğ	1
Çeltikçi Köyü	-	-
Beğ Köyü	Efendi	1
Güllük Çiftliği	Beğ	1
Gölyaka Köyü	-	-
Hisar Mahallesi	Efendi	1
Dilbeki Köyü	Yane Kethudası	1
Sığırcı Çiftliği	Paşa	1
Ömerli Köyü	-	-
Semiz İlyas Mahallesi	Efendi	3
	Ağa	1

Künbed Mahallesi	Efendi	3
	Beğ	1
	Çavuş	1
Ziraatlı Köyü	-	-
Munamak Köyü	Efendi	1
Hamamlı Köyü	Efendi	1
Hasıla Mahallesi	Efendi	1
Emir Sultan Mahallesi	Efendi	4
	Kethuda	1
Soğuklar- ı Kebir Köyü	Efendi	1
Soğuklar- ı Sagir Köyü	Beğ	1
Hazarlı Köyü	-	-
Sazlıdere Köyü	-	-

Edincik temettuat defterlerine göre Edincik'te en çok kullanılan unvanlar efendi ve ağadır.

Edincik temettuat defterinde "efendi" unvanına daha çok imam veya hatipler kaydedilirken rastlanmıştır. İlim ehli insanları belirtmek için kullanılmıştır.

"Ağa" bir bölgenin önde gelenleri veya büyüklerine verilen bir unvan olmakla beraber, defterde mal varlığı çok olan kimseler bu şekilde yazılmıştır.

4.4. Meslekler

1844-45 yıllarında yapılan temettuat sayımlarında hane reisinin mesleği hane numarasının üstünde kaydedilmiştir. Bu da araştırmacılara bölgedeki meslek çeşitliliği hakkında bilgi vermektedir.

Defterlerde belli bir mesleği olmayan kişiler "temettüden" diye kaydedilmiştir. Bu ibare, sabit bir mesleği olmayan veya belli bir kazançla sahip olmayan kişileri belirtmek için kullanılan bir ibaredir.

Edincik temettat defterlerinde esnaflar kaydederken hangi alanda oldukları yazılmamıştır. Büyük çoğunluğunun lakaplarından çıkarımda bulunulmuştur.

Tablo 5. Edincik'teki Meslekler ve Mevcudu

Köy, Mahalle, Çiftlik	Meslekler	Mevcut
Memun Köyü	Ziraat	14
	İmam	1
Akçapınar Köyü	Ziraat	37
Külefli Köyü	İmam	1
	Ziraat	8
	Asma çiftliğinden	1
Debbağhane Mahallesi	Temettü'den ⁹²	26
	Esnaf	7
	Saraç	1
Karakadı Mahallesi	Esnaf	4
	Temettüden	28
	Ziraat	4
	Berber	2
	Terzi	1
	Mumcu	1
	Bakkal	1
Çepni Köyü	Ziraat	10
	İmam	1
Simavlı Köyü	Temettüden	1
	Ziraat	4
Bezirci Köyü	Ziraat	6
Çarık Köyü	Ziraat	4
Ergili Köyü	Ziraat	50
	Temettüden	3
	Çoban	1
	Sığırtmaç	1
Ayazma Mahallesi	Esnaf	2
	Temettüden	9
Yenice Mahallesi	Vekil imam	1
	Temettüden	70

⁹² Belirli bir kazanca sahip olmayan(sabit bir mesleği olmayan) kişilere, deftere kaydedilirken verilen isim.

	Esnaf	8
	Ziraat	27
	İmam	1
Tekfur Çiftliği	Reis- i Ahkâm- ı Adliyye	1
Gökmen Çiftliği	-	-
Diğer Gökmen Çiftliği	-	-
Çeltikçi Köyü	Ziraat	13
	Temettüden	4
Beğ Köy	İmam	1
	Ziraat	8
	Temettüden	2
Güllük Çiftliği	-	-
Gölyaka Köyü	Temettüden	5
	Ziraat	8
Hisar Mahallesi	İmam	1
	Esnaf	10
	Temettüden	21
	Berber	1
Dilbeki Köyü	Ziraat	30
	Sığırtmaç	1
	Temettüden	1
Sığırcı Çiftliği	-	-
Ömerli Köyü	Ziraat	18
Semiz İlyas Mahallesi	Vekil İmam	1
	Temettüden	30
	Esnaf	4
	Ziraat	1
	Vekil Mektep Hocası	1
	Berber	1
	Kebirci	1
Künbed Mahallesi	İmam	1
	Ziraat	5
	Temettüden	38
	Esnaf	7
	Müftü	1
	Kahveci	1
	Mektep Hocası	1
Ziraatlı Köyü	İmam	1
	Ziraat	12

	Çoban	1
Munamak Köyü	İmam	1
	Ziraat	8
	Temettüden	1
Hamamlı Köyü	İmam	1
	Ziraat	22
	Temettüden	10
Hasıla Mahallesi	İmam	1
	Esnaf	4
	Temettüden	26
	Berber	1
Emir Sultan Mahallesi	İmam	2
	Temettüden	27
	Ziraat	6
	Hatib	1
Soğuklar- ı Kebir Köyü	İmam	1
	Ziraat	16
Soğuklar- ı Sagir Köyü	Eshab- ı Çiftlika'dan	1
	Ziraat	5
	Temettüden	1
Hazarlı Köyü	Ziraat	5
	Ticaretten	1
	Temettüden	1
Sazlıdere Köyü	Ziraat	9
	Sığırtmaç	1
	Temettüden	1

Edincik temettuat defterlerine göre Edincik'te nüfusun büyük bir çoğunluğu ziraatçılıkla uğraşmaktadır.

Ziraatçılıktan sonra ikinci sırada ise "temettüden" ibaresiyle kaydedilenler gelmektedir. Bu da bize belli bir geliri olmayan veya mesleği bulunmayan kişilerin Edincik'te çoğunlukta olduğunu göstermektedir.

Esnafın hangi işle uğraştıklarını anlamak için lakaplarından çıkarımda bulunulmuştur.

4.5. Edincik Merkez ve Köyleri

1845'li yıllarda Edincik'te 20 köy bulunmaktadır. Bunlar: Memun, Akçapınar, Külefli, Çepni, Simavlı, Bezirci, Çarık, Ergili, Çeltikçi, Beğ, Gölyaka, Dilbeki, Ömerli, Ziraatlı, Munamak, Hamamlı, Soğuklar- ı Kebir, Soğuklar- ı Sagir, Hazarlı ve Sazlıdere'dir. Günümüzde bulunanlar ise: Beyköy, Bezirci, Çarıkköy, Çepni Köyü, Çinge Köyü, Doğanpınar Köyü, Gölyaka Köyü, Hıdırköy, Külefli Köyü, Misakça Köyü, Orhaniye, Şirinçavuş'tur. 9 adet mahallesi bulunmaktadır. Bunlar: Debbağhane, Karakadı, Ayazma, Yenice, Hisar, Semiz İlyas, Künbed, Hasıla ve Emir Sultan mahalleleridir. Günümüzde bulunanlar ise: Hisar, Kayalı, Kümbet, Yenice'dir. Bu dönemde Edincik'te 5 adet çiftlik bulunmaktadır Bunlar: Tekfur, Gökmen, Diğer Gökmen, Güllük ve Sığırcı çiftlikleridir.

Tablo 6. Edincik Temettuat Defterine Göre 1845 Yılında Edincik'teki Yerleşim Yerleri

Mahalle	Debbağhane	Kara Kadı	Ayazma	Yenice	Hisar
	Semiz İlyas	Künbed	Hasıla	Emir Sultan	
Köy	Memun	Simavlı	Çeltikçi	Ömerli	Soğuklar-ı Kebir
	Akçapınar	Bezirci	Beğ	Ziraatlı	Soğuklar-ı Sagir
	Külefli	Çarık	Gölyaka	Munamak	Hazarlı
	Çepni	Ergili	Dilbeki	Hamamlı	Sazlıdere
Çiftlik	Tekfur	Gökmen	Diğer Gökmen	Güllük	Sığırcı

1845 tarihli Edincik temettuat defterine göre en büyük yerleşim yeri, Yenice mahallesidir. Onu Ergili Köyü, Künbed mahallesi, Karakadı ve Debbağhane mahalleleri izlemektedir. Simavlı, Bezirci ve Çarık köyleri ise küçük yerleşim yerleridir.

4.6. Edincik'in Nüfus Yapısı

Osmanlı Devleti'nde sınırların genişlemesiyle asker ve vergi ihtiyacını karşılamak için sayımlar yapılmıştır. Bu sayımların ilki XV. yüzyılın ikinci yarısında Sultan III. Murat devrinde gerçekleşmiştir. XIV. yüzyılda da devam eden sayımlara bu yüzyılın sonunda ara verilmiştir⁹³. XVII. yüzyıldan XIX. yüzyılın başlarına kadar ise yine cizye ve avarız vergilerinin tespiti için daha çok erkek hane reislerinin sayımı söz konusu olmuştur. Tanzimat ile beraber Osmanlı mali sistemindeki düzenleme ile ilk olarak 1840'da olmak üzere yeni sayımlar yapılmıştır. Bahsedilen bütün bu sayımlar sonucu oluşan tahrir, avarız ve cizye defterlerine hem Osmanlı'nın klasik döneminde hem de XIX. yüzyılda rastlamak mümkündür. Ancak temettuat sayımlarıyla birlikte vergi türleri artık ayrı ayrı kaydedilmediğinden, avarız ve cizye defterlerine XIX. yüzyılın başlarından itibaren rastlanmamaktadır. Ancak çağdaş olarak ilk sayım olarak kabul edilen ve 1831'de başlanmış olan nüfus sayımları XIX. yüzyılda da devam etmiştir.

Bahsedilen bütün bu defterlerin ortak özelliği, Osmanlı Devleti'nde bir bölgede, belli bir dönemde nüfusun tespiti için önemli birer kaynak olmalarıdır. Elbette burada birincil kaynak nüfus defterleri olmakla beraber, hane sayılarının kaydedildiği avarız, cizye ve temettuat defterleri de belli bir sistem kullanılarak bölgenin tahmini nüfusunun tespitine imkân vermektedirler.

Burada temettuat defteri esas alınarak bir tahmini nüfus tespiti yapılmıştır. 1845 tarihli Edincik temettuat defteri esas alınarak yapılan tahmini nüfus tespitinde Ömer Lütfi Barkan'ın başlattığı ve bugün de kabul gören hane sayısını 5 ile çarpma yöntemi kullanılmıştır⁹⁴.

⁹³ Oktay Özel, Avarız ve Cizye Vergileri, Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü Bülteni, S: 2000, s. 37.

⁹⁴ Ömer Lütfi Barkan, Tarihi Demografi Araştırmaları ve Osmanlı Tarihi, Türkiyat Mecmuası, c: X, 1953, s. 21- 26.

Tablo 7. Edincik'in 1845 Yılındaki Tahmini Nüfusu

Köy, Mahalle, Çiftlik	Hane Sayısı	Tahmini Nüfus
Memun Köyü	16	80
Akçapınar Köyü	43	215
Küleflü Köyü	11	55
Debbağhane Mahallesi	40	200
Kara Kadı Mahallesi	50	250
Çepni Köyü	15	75
Simavlı Köyü	6	30
Bezirci Köyü	6	30
Çarık Köyü	6	30
Ergili Köyü	60	300
Ayazma Mahallesi	14	70
Yenice Mahallesi	120	600
Tekfur Çiftliği	1	5
Gökmen Çiftliği	1	5
Diğer Gökmen Çiftliği	3	15
Çeltikçi Köyü	19	95
Beğ Köyü	12	60
Güllük Çiftliği	1	5
Gölyaka Köyü	13	65
Hisar Mahallesi	36	180
Dilbeki Köyü	34	170
Sığırcı Çiftliği	1	5
Ömerli Köyü	18	90
Semiz İlyas Mahallesi	44	220
Künbed Mahallesi	59	295
Ziraatlı Köyü	14	70
Munamak Köyü	11	55
Hamamlı Köyü	33	165
Hasıla Mahallesi	36	180
Emir Sultan Mahallesi	43	215
Soğuklar-ı Kebir Köyü	17	85
Soğuklar- ı Sagir Köyü	8	40
Hazarlı Köyü	8	40
Sazlıdere Köyü	11	55
TOPLAM	810	4,050

Bu tablodan da anlaşılacağı üzere Edincik'in tahmini toplam nüfusu 4,050 kişidir. Bunların arasında Gayr- i Müslim nüfus da mevcuttur. Müslüman ve Gayr-i Müslim nüfus ayrıntılı olarak aşağıdaki tabloda ayrıca verilmiştir.

Tablo 8. Edincik'in Müslüman ve Gayr- i Müslim Nüfusu

Köy, Mahalle, Çiftlik	Hane Sayısı	Tahmini Müslüman Nüfus	Tahmini Gayr- i Müslim Nüfus
Memun Köyü	16	80	-
Akçapınar Köyü	43	215	-
Küleflî Köyü	11	55	-
Debbağhane Mahallesi	40	200	-
Kara Kadı Mahallesi	50	250	-
Çepni Köyü	15	75	-
Simavlı Köyü	6	30	-
Bezirci Köyü	6	30	-
Çarık Köyü	6	30	-
Ergili Köyü	60	300	-
Ayazma Mahallesi	14	70	-
Yenice Mahallesi	120	600	-
Tekfur Çiftliği	1	5	-
Gökmen Çiftliği	1	5	-
Diğer Gökmen Çiftliği	3	15	-
Çeltikçi Köyü	19	95	-
Beğ Köyü	12	60	-
Güllük Çiftliği	1	5	-
Gölyaka Köyü	13	-	65
Hisar Mahallesi	36	180	-
Dilbeki Köyü	34	165	5
Sığırcı Çiftliği	1	5	-
Ömerli Köyü	18	90	-
Semiz İlyas Mahallesi	44	220	-
Künbed Mahallesi	59	295	-
Ziraatlı Köyü	14	70	-
Munamak Köyü	11	55	-
Hamamlı Köyü	33	165	-
Hasıla Mahallesi	36	180	-

Emir Sultan Mahallesi	43	215	-
Soğuklar-ı Kebir Köyü	17	85	-
Soğuklar- ı Sagir Köyü	8	10	30
Hazarlı Köyü	8	40	-
Sazlıdere Köyü	11	55	-
TOPLAM	810	3,950	100

Bu tabloya göre Edincik'te Gayr- i Müslim nüfus sayısı 100 kişidir. Bunların büyük çoğunluğu Gölyaka'da toplanmıştır, onu Soğuklar- ı Sagir takip etmiştir.

Buna göre "Edincik, büyük çoğunluğu Müslüman olan bir yerleşim yeridir" çıkarımında bulunulabilir.

4.7. Edincik'in Ekonomik Durumu

1845 yılına ait Edincik temettuat defterlerine göre, Edincik'te en önemli faaliyet alanları tarım ve hayvancılıktır. Bu tezde bulunan değerlendirmeler, temettuat defterlerinde geçen yerleşim yerlerinin defterlerden elde edilen verilerle hazırlanmıştır ve tablolar bu doğrultuda oluşturulmuştur.

4.7.1. Tarım

4.7.1.1. Tarım Alanlarının Genel Dağılımı

Edincik temettuat defterinde, hane reislerinin isimlerinin altına emlak durumları yazılmıştır. Emlak içerisinde ilk yazılanlar ise tarla ve bağlardır. Bu tarla ve bağlar kaydedilirken önce büyüklükleri altına kıymetleri yazılmıştır. Büyüklük yazılırken ölçü birimi olarak dönüm kullanılmıştır. Aynı uygulama harir bahçeleri kaydedilirken de yapılmıştır. Zeytin ağaçları ise "zeytin eşcarı" şeklinde kaydedilmiş ve burada zeytin ağaçlarının bulunduğu arazinin büyüklüğü değil ağaç sayısı verilmiştir.

4.7.1.1.1. Tarlaların Dağılımı

1261(1845) tarihli Edincik temettuat defterinde kayıtlı toplam 27,400.5 dönüm tarla bulunmaktadır. Bunların 14,895 dönümü mezru tarla, 10738 dönümü ise gayr- ı mezru tarladır. 1,287.5 dönüm kiralanmış, 480 dönümü ise kiraya verilmiştir.

Tablo 9. Edincik'teki Tarlaların Toplamı

Köy, Mahalle, Çiftlik	Hane Sayısı	Mezru Tarla (dönüm)	Gayr- ı Mezru Tarla (dönüm)	Kiracı Olduğu Tarla (dönüm)	Kiraya Verdiği Tarla (dönüm)
Memun Köyü	16	2425	165	-	-
Akçapınar Köyü	43	1007	310	-	-
Külefli Köyü	11	721	1100	-	-
Debbağhane Mahallesi	40	3	-	-	10
Kara Kadı Mahallesi	50	240	616	45	202
Çepni Köyü	15	840	1450	-	-
Simavlı Köyü	6	175	150	20	-
Bezirci Köyü	6	360	-	-	-
Çank Köyü	6	240	200	-	-
Ergili Köyü	60	1396	330	15	10
Ayazma Mahallesi	14	-	-	-	-
Yenice Mahallesi	120	688	2329	439	85
Tekfur Çiftliği	1	250	1	-	-
Gökmen Çiftliği	1	100	450	-	-
Diğer Gökmen Çiftliği	3	-	400	95	-
Çeltikçi Köyü	19	99	-	15	-
Beğ Köyü	12	1116	-	-	-
Güllük Çiftliği	1	100	400	-	-
Gölyaka Köyü	13	-	-	100	-
Hisar Mahallesi	36	-	105	-	-
Dilbeki Köyü	34	1550	380	52	30
Sığırcı Çiftliği	1	400	160	-	-
Ömerli Köyü	18	402	265	-	-
Semiz İlyas Mahallesi	44	-	90	-	111
Künbed Mahallesi	59	250	591	-	4

Ziraatlı Köyü	14	515	100	-	-
Munamak Köyü	11	132	-	42	20
Hamamlı Köyü	33	227	25	62,5	-
Hasıla Mahallesi	36	-	105	-	-
Emir Sultan Mahallesi	43	71	116	110	8
Soğuklar-ı Kebir Köyü	17	423	150	19	-
Soğuklar- ı Sagir Köyü	8	300	700	48	-
Hazarlı Köyü	8	200	-	50	-
Sazlıdere Köyü	11	665	50	175	-
TOPLAM	810	14,895	10,738	1,287.5	480

Yukarıdaki tablodan da anlaşılacağı üzere, en geniş tarım alanı Memun karyesinde yer almaktadır. Debbağhane Mahallesi ise hane nüfusunun çok olmasına rağmen en az tarım alanına sahiptir. En geniş tarım alanı ise hane sayısı az olmasına rağmen Sazlıdere'de mevcuttur. En geniş kullanılmayan tarım alanı ise Yenice Mahallesi'ndedir.

Bu verilere göre tarım daha ziyade köylerde yapılmaktadır. Mahallelerde ise tarım, büyük çoğunlukta kiralanan tarlalar vasıtasıyla yapılmaktadır.

4.7.1.2. Bağcılık

Edincik temettuat defterlerinden yola çıkarak yapılan çıkarımlardan, o dönemde bağcılık önemli bir geçim kaynağıdır. Yakın döneme kadar Edincik'in büyük geçim kaynağı olan bağcılık, günümüzde bitme noktasına gelmiştir.

1845 tarihli Edincik temettuat defterinde toplam 823 dönüm bağ bulunmaktadır. Bunlardan 815 dönümü ekili durumdadır. Buradan da anlaşılacağı üzere Edincik, verimli topraklara ve bağcılığa müsait iklim koşullarına sahip bir yerleşim yeridir.

Tablo 10. Edincik'teki Başların Toplamı

Köy, Mahalle, Çiftlik	Baş	Harap Baş	Fidan	Cedid Baş
	Toplam Dönüm	Toplam Dönüm	Toplam Dönüm	Toplam Dönüm
Memun Köyü	17	-	-	-
Akçapınar Köyü	9	-	-	-
Küleflı Köyü	7	-	-	-
Debbağhane Mahallesi	46,5	-	-	-
Kara Kadı Mahallesi	69,5	-	-	-
Çepni Köyü	1	-	-	-
Simavlı Köyü	-	-	-	-
Bezirci Köyü	6,5	-	-	-
Çarık Köyü	3,5	-	-	-
Ergili Köyü	42	1	-	1
Ayazma Mahallesi	17,5	-	-	3
Yenice Mahallesi	167	-	-	-
Tekfur Çiftliği	-	-	-	-
Gökmen Çiftliği	-	-	-	-
Diğer Gökmen Çiftliği	-	-	-	-
Çeltikçi Köyü	28	-	-	-
Beğ Köyü	2	-	-	-
Güllük Çiftliği	-	-	-	-
Gölyaka Köyü	-	-	-	-
Hisar Mahallesi	64,5	-	-	1,5
Dilbeki Köyü	21,5	-	-	-
Sığırcı Çiftliği	-	-	-	-
Ömerli Köyü	11	-	-	-
Semiz İlyas Mahallesi	46	-	-	0,5
Künbed Mahallesi	81	-	-	-
Ziraatlı Köyü	5	-	-	-
Munamak Köyü	1,5	-	-	-
Hamamlı Köyü	49,5	-	0,5	-
Hasıla Mahallesi	66	-	-	-
Emir Sultan Mahallesi	50	-	-	-
Soğuklar-ı Kebir Köyü	1	-	-	-
Soğuklar- ı Sagir Köyü	-	-	-	-
Hazarlı Köyü	1,5	-	-	-
Sazlıdere Köyü	0,5	-	-	-
TOPLAM	815.5	1	0.5	6

Yukarıdaki tabloya göre en geniş dönüm Yenice Mahallesi'nde, en az ise Çepni ve Soğuklar- ı Kebir köylerindedir. Buradan bu yerleşim yerlerinin bağcılığa müsait olmayan bir arazi yapısına sahip olduğunu çıkarabiliriz. Simavlı, Tekfur, Gökmen, Diğer Gökmen, Güllük, Gölyaka, Sığırcı, Soğuklar- ı Sagir bağcılıkla uğraşmamaktadır.

4.7.1.3. İpekçilik

İpekçilik, Edincik'te eskiden beri önemli bir geçim kaynağı olmasına rağmen 1950'li yıllardan sonra önemini kaybetmiş ve günümüzde tamamen ortadan kalkmıştır. 1950'li yıllara kadar ipekçilik Edincik'in önemli bir geçim kaynağını oluşturmaktadır.

Tablo 11. Edincik'teki Harir Bahçelerinin Toplamı

Köy, Mahalle, Çiftlik	Harap Harir Bağçesi	Fidan Harir Bağçesi	Cedid Harir Bağçesi	Harir Bağçesi
	Dönüm	Dönüm	Dönüm	Dönüm
Memun Köyü	-	0,5	-	14
Akçapınar Köyü	-	-	-	-
Küleflü Köyü	-	-	-	-
Debbağhane Mahallesi	-	-	-	70,5
Kara Kadı Mahallesi	-	-	-	78,5
Çepni Köyü	-	-	-	2
Simavlı Köyü	-	-	-	-
Bezirci Köyü	-	-	-	5,5
Çarık Köyü	-	-	-	-
Ergili Köyü	-	-	1	8,5
Ayazma Mahallesi	-	-	-	27,5
Yenice Mahallesi	-	-	-	176
Tekfur Çiftliği	-	-	-	-
Gökmen Çiftliği	-	-	-	-
Diğer Gökmen Çiftliği	-	-	-	-
Çeltikçi Köyü	-	-	-	21,5
Beğ Köyü	-	-	-	1
Güllük Çiftliği	-	-	-	-
Gölyaka Köyü	-	-	-	-
Hisar Mahallesi	-	-	-	56,5

Dilbeki Köyü	-	-	-	6
Sığırcı Çiftliği	-	-	-	3
Ömerli Köyü	-	-	-	6,5
Semiz İlyas Mahallesi	-	-	-	54
Künbed Mahallesi	-	-	-	102
Ziraatlı Köyü	-	-	-	-
Munamak Köyü	-	-	-	-
Hamamlı Köyü	-	0,5	0,5	42,5
Hasıla Mahallesi	-	-	-	54,5
Emir Sultan Mahallesi	-	-	-	55,5
Soğuklar-ı Kebir Köyü	-	-	-	0,5
Soğuklar- ı Sagir Köyü	-	-	-	-
Hazarlı Köyü	-	-	-	-
Sazlıdere Köyü	-	-	-	-
TOPLAM	-	1	1,5	786

Yukarıdaki tabloya göre, Edincik'in büyük bir kısmı ipekçilikle uğraşmıştır. Toplam 788.5 dönüm harir bahçesi mevcuttur. Bunların 786 dönümü kullanılmaktadır. Bu verilere göre Edincik'te ipekçilik önemli bir yere sahiptir. Buradan, ticaretle ipekçiliğin büyük bir yer kapladığı çıkarımında bulunulması mümkündür.

4.7.1.4. Zeytincilik

Zeytincilik, tarihin ilk yıllarından başlayarak, Edincik ve yöresi için vazgeçilmez bir gelir kaynağı olmuştur.

1845 senesine ait Edincik temettuat defterinde hane reislerinin sahip oldukları zeytin ağaçları ve kıymetleri de kaydedilmiştir. Zeytin ağaçları "zeytin eşçarı" şeklinde kaydedilirken, senelik çıkan yağ "hâsılat- ı senevîsi" şeklinde kaydedilmiştir.

Günümüzde dâhil olmak üzere Edincik'te eski dönemlerden beri zeytin, zeytinyağı ve sabun ticareti mevcuttur.

Aşağıdaki tabloda zeytin ağacı sahibi hanelerin bulunduğu yerleşim yerleri ve miktarı belirtilmiştir.

Tablo 12. Edincik'te Zeytin Ağaçlarının Dağılımı

Köy, Mahalle, Çiftlik	Zeytin Eşcarı	Fidan	Cedid
	Adet	Adet	Adet
Memun Köyü	11	-	-
Akçapınar Köyü	-	-	-
Küleflü Köyü	-	-	-
Debbağhane Mahallesi	1377	-	50
Kara Kadı Mahallesi	1103	-	20
Çepni Köyü	-	-	-
Simavlı Köyü	-	-	-
Bezirci Köyü	-	-	-
Çark Köyü	-	-	-
Ergili Köyü	-	-	-
Ayazma Mahallesi	343	-	115
Yenice Mahallesi	1946	82	-
Tekfur Çiftliği	-	-	-
Gökmen Çiftliği	-	-	-
Diğer Gökmen Çiftliği	-	-	-
Çeltikçi Köyü	89	-	-
Beğ Köyü	-	-	-
Güllük Çiftliği	-	-	-
Gölyaka Köyü	-	-	-
Hisar Mahallesi	755	-	320
Dilbeki Köyü	-	-	-
Sığırcı Çiftliği	-	-	-
Ömerli Köyü	-	-	-
Semiz İlyas Mahallesi	783	-	90
Künbed Mahallesi	1287	-	-
Ziraatlı Köyü	-	-	-
Munamak Köyü	-	-	-
Hamamlı Köyü	60	-	-
Hasıla Mahallesi	755	40	280
Emir Sultan Mahallesi	559	-	-
Soğuklar-ı Kebir Köyü	-	-	-
Soğuklar-ı Sagir Köyü	-	-	-

Hazarlı Köyü	-	-	-
Sazlıdere Köyü	-	-	-
TOPLAM	9,068	122	785

Yukarıdaki verilere göre Edincik'te toplam 9,975 adet zeytin ağacı mevcuttur. Köylerden ziyade Edincik merkezde zeytincilik daha yaygındır. Köylerin büyük çoğunluğu tarımla uğraşmıştır. Yalnız istisna olarak Memun, Çeltikçi ve Hamamlı köyü zeytincilikle uğraşmıştır.

4.7.2. Gayr-ı Menkuller

Köylerdeki emlak dağılımına gelince, kayıt altına alınan gayr-ı menkuller: dükkân, berber dükkânı, asiyab, kahvehane ve handır. Kiraya verilen han ayrıca kaydedilmiştir. Edincik temettuat defterlerinde ailelerin içinde yaşadığı haneler kaydedilmemiştir.

Tablo 13. Edincik'teki Vergi Mükelleflerine Ait Gayr-ı Menkuller

Köy, Mahalle, Çiftlik	Dükkân	Berber Dükkânı	Asiyab (Değirmen)	Kahvehane	Kiraya Verdiği Han	Han
Memun Köyü	-	-	-	-	-	-
Akçapınar Köyü	-	-	-	-	-	-
Külefli Köyü	-	-	-	-	-	-
Debbağhane Mahallesi	-	-	2	1	-	-
Kara Kadı Mahallesi	8	1	4	-	-	-
Çepni Köyü	-	-	-	-	-	-
Simavlı Köyü	-	-	-	-	-	-
Bezirci Köyü	-	-	-	-	-	-
Çank Köyü	-	-	-	-	-	-
Ergili Köyü	-	-	3	-	-	-
Ayazma Mahallesi	-	-	-	-	-	-
Yenice Mahallesi	4	1	-	-	-	-
Tekfur Çiftliği	-	-	-	-	-	-
Gökmen Çiftliği	-	-	-	-	-	-
Diğer Gökmen Çiftliği	-	-	-	-	-	-
Çeltikçi Köyü	-	-	-	-	-	-
Beğ Köyü	-	-	-	-	-	-

Güllük Çiftliği	-	-	-	-	-	-
Gölyaka Köyü	-	-	-	-	-	-
Hisar Mahallesi	1	-	-	-	-	1
Dilbeki Köyü	-	-	-	-	-	-
Sığırcı Çiftliği	-	-	-	-	-	-
Ömerli Köyü	-	-	-	-	-	-
Semiz İlyas Mahallesi	1	-	-	2	-	-
Künbed Mahallesi	1	-	2	-	-	-
Ziraatlı Köyü	-	-	-	-	-	-
Munamak Köyü	-	-	-	-	-	-
Hamamlı Köyü	-	-	-	-	-	-
Hasıla Mahallesi	1	-	2	-	1	-
Emir Sultan Mahallesi	-	-	-	-	-	-
Soğuklar-ı Kebir Köyü	-	-	-	-	-	-
Soğuklar- ı Sagir Köyü	-	-	-	-	-	-
Hazarlı Köyü	-	-	-	-	-	-
Sazlıdere Köyü	-	-	-	-	-	-
TOPLAM	8	2	13	3	1	1

Yukarıdaki tabloya göre Edincik'te toplam 28 gayr- menkul mevcuttur. Bunların 10 tanesi dükkân- ikisi berber dükkânı-, 13 tanesi asiya, 3 tanesi kahvehane ve ikisi handır. Hanelerin ikamet ettiği evlerin kaydedilmediğini yukarıda da belirtmiştik.

4.7.3. Hayvancılık

Osmanlı Devleti'nin önemli geçim kaynaklarından biri de hayvancılıktır. Hayvancılığın yapılma sebeplerinin arasında peynir, yağ, süt, et, deri ve yapağı ihtiyacını karşılamak, gübre sağlamak, yük taşımada kullanmak ve ekonomik gelir elde etmek için üretim yapmak sayılabilir⁹⁵. Tarımsal üretimin yapılabilmesi için hayvan gücüne bu dönemde büyük ihtiyaç vardı. Tarımla uğraşan aileler tarlalarını sürmede hayvanlardan yararlanıyorlar, ortaya çıkan ürünleri taşımada yine hayvanlardan faydalanıyorlardı. Bu durum

⁹⁵ Selahittin Özçelik, XIX. Yüzyılda Honaz Kazasında Sosyal ve Ekonomik Hayat(Temettuat Deterlerine Göre), 1. Basım, Isparta 2005, Fakülte Kitabevi, s. 213.

hayvancılığın ne kadar önemli bir ekonomik faaliyet olduğunu açıkça ortaya koymaktadır.

4.7.3.1. Büyükbaş Hayvancılık

1261 tarihli Edincik temettuat defteri büyükbaş hayvanlar, çeşit ve sayıları ile alakalı geniş bilgi içermektedir. Defterde inek, tosun, düğe, buzağı, öküz, manda malak gibi etinden, sütünden ve gücünden yararlanan büyükbaş hayvanlar bulunmaktadır. Bu hayvanlar ayrı ayrı verildikten sonra altına adetleri ve kıymetleri kaydedilmiştir. Bu da XIX. yüzyıl ortalarında Edincik'teki büyükbaş hayvanların ortalama değerlerinin tespitine imkân vermektedir.

Tablo 14. Edincik'teki Büyükbaş Hayvan Sayısı

Köy, Mahalle, Çiftlik	İnek								Öküz
	Sağman	Gelir	Yoz İnek	Tosun	Düğe	Buzağı	Dişi Buzağı	Erkek Buzağı	Adet
Memun Köyü	13	390	29	32	14	-	4	9	29
Akçapınar Köyü	14	420	27	48	15	1	15	-	71
Külefli Köyü	22	660	16	13	15	10	10	1	28
Debbağhane Mahallesi	3	90	6	4	-	1	3	1	-
Kara Kadı Mahallesi	6	180	8	6	2	-	2	3	8
Çepni Köyü	19	570	7	9	3	8	8	3	12
Simavlı Köyü	8	240	-	1	-	3	2	3	10
Bezirci Köyü	15	450	3	9	9	-	11	-	11
Çarık Köyü	10	300	6	6	4	-	10	-	11
Ergili Köyü	53	1620	19	30	23	20	29	4	98
Ayazma Mahallesi	2	60	1	-	-	-	1	2	-
Yenice Mahallesi	27	810	43	15	8	-	7	21	43
Tekfur Çiftliği	5	150	4	-	2	5	-	-	10
Gökmen Çiftliği	2	60	1	-	-	3	-	-	6
Diğer Gökmen Çiftliği	2	60	1	-	3	2	-	-	8
Çeltikçi Köyü	13	390	3	6	-	-	2	8	20
Beğ Köyü	12	360	5	11	4	6	5	-	18
Güllük Çiftliği	2	60	-	1	1	-	-	-	2

Gölyaka Köyü	8	240	3	7	2	2	6	-	16
Hisar Mahallesi	1	30	12	5	2	-	-	-	-
Dilbeki Köyü	25	690	35	33	18	20	2	-	75
Sığırcı Çiftliği	11	330	-	4	10	0	5	6	13
Ömerli Köyü	18	540	4	12	3	17	-	2	8
Semiz İlyas Mahallesi	1	30	6	2	2	-	1	-	2
Künbed Mahallesi	7	210	8	11	1	1	-	4	14
Ziraatlı Köyü	6	180	10	8	6	2	1	3	28
Munamak Köyü	15	450	11	6	7	-	9	6	16
Hamamlı Köyü	14	420	10	13	5	-	5	9	35
Hasıla Mahallesi	1	30	123	5	1	-	-	-	-
Emir Sultan Mahallesi	6	180	9	7	4	1	2	3	18
Soğuklar-ı Kebir Köyü	25	690	16	7	9	7	10	4	37
Soğuklar- ı Sagir Köyü	10	300	9	3	2	9	-	-	18
Hazarlı Köyü	9	270	4	2	2	5	-	-	9
Sazlıdere Köyü	17	510	10	2	-	10	4	1	23
TOPLAM	402	11,970	338	318	177	132	154	93	697

KÖY, MAHALLE, ÇİFTLİK	Manda								
	Sağman	Gelir	Yoz	Malak	Erkek Malak	Dişi Malak	Öküz	Tosun	Düğe
Memun Köyü	6	240	2	-	8	4	19	1	-
Akçapınar Köyü	6	240	7	-	-	5	16	4	7
Külefli Köyü	1	40	6	1	-	-	22	-	-
Debbağhane Mahallesi	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kara Kadı Mahallesi	1	40	1	1	-	1	8	-	-
Çepni Köyü	4	160	4	2	1	1	22	-	-
Simavlı Köyü	-	-	-	-	-	-	6	-	-
Bezirci Köyü	4	160	-	1	1	-	9	-	-
Çank Köyü	4	160	1	3	-	-	4	3	-
Ergili Köyü	19	760	9	15	1	3	30	1	8
Ayazma Mahallesi	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Yenice Mahallesi	10	400	17	4	5	2	33	-	2
Tekfur Çiftliği	3	120	3	3	-	-	6	-	1

Gökmen Çiftliği	1	40	-	1	-	-	5	-	1
Diğer Gökmen Çiftliği	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Çeltikçi Köyü	-	-	-	-	-	-	6	-	2
Beğ Köyü	2	80	1	2	-	-	8	-	-
Güllük Çiftliği	1	40	-	-	-	1	4	-	-
Gölyaka Köyü	3	120	1	-	-	3	2	-	-
Hisar Mahallesi	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Dilbeki Köyü	11	440	21	9	-	-	27	15	7
Sığırcı Çiftliği	6	240	-	-	4	2	12	-	-
Ömerli Köyü	6	240	2	5	1	-	10	-	2
Semiz İlyas Mahallesi	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Künbed Mahallesi	-	-	2	-	-	2	6	-	-
Ziraatlı Köyü	6	240	5	3	-	3	12	1	-
Munamak Köyü	2	80	-	-	1	1	6	-	-
Hamamlı Köyü	1	40	6	2	-	2	12	-	-
Hasıla Mahallesi	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Emir Sultan Mahallesi	-	-	-	-	-	-	2	-	-
Soğuklar-ı Kebir Köyü	10	400	2	4	-	4	20	4	8
Soğuklar- ı Sıgr Köyü	2	80	2	-	-	2	8	2	2
Hazarlı Köyü	5	200	3	4	-	-	4	1	-
Sazlıdere Köyü	3	120	-	1	-	-	6	-	1
TOPLAM	117	4,680	95	61	22	36	313	30	42

Edincik'te büyükbaş hayvancılığı gösteren tablodaki verilerden kazada en çok bulunan büyükbaş hayvanın 740 adet ile inek olduğu görülmektedir. Bunların 338 adedi "yoz" olarak kaydedilmiştir. Mal varlığı ve hayvanı nispeten az olan hanelerde dahi ineğe rastlanması, bu hayvanların dönemin şartlarında temel ihtiyaç olduğunu düşündürmektedir. Kaza genelinde inekten elde edilen gelir 11,970 kuruştur.

Sıralamada ikinci olarak karasığır öküzü gelmektedir. Kaza genelinde 679 adet olduğu tespit edilen karasığır öküzleri, camus öküzleriyle beraber tarlaların sürülmesinde etkin rol oynamaktaydı. Karasığır öküzleri tarla

sürmek amaçlı kullanıldığından, hanelerin çoğunda ikişer adet bulunmaktadır. İstisna olarak kimi hanelerde ikinin üstünde olmakla beraber, bu sayı kimi hanelerde bir adet olarak da rastlanmıştır. Edincik temettuat defterlerinde karasığır öküzlerinin kıymeti kaydedilmemiştir.

Edincik kazasında mandaya rastlanılmasından, bu bölgenin sulak bir bölge olduğu çıkarımında bulunabiliriz. Kaza genelinde toplam 212 adet mandaya rastlanılmaktadır. Bunların 95 adedi "yoz" olarak kaydedilmiştir. Elde edilen gelir hane toplamında 4680 kuruştur. Manda öküzü karasığır öküzüne nispeten daha az bir sayıdadır Kaza genelinde toplam 42 adet manda öküzü vardır.

Sonuç olarak veriler Edincik kazasında geniş bir büyükbaş hayvan çeşitliliği bulunduğunu göstermektedir. Öte yandan bu çeşitlikteki büyükbaş hayvanların sayılarının da çok olması sebebiyle hayvancılığın Edincik'in ekonomik yaşantısında önemli bir yer olduğuna hükmedebiliriz.

4.7.3.2. Küçükbaş Hayvancılık

İncelenen defterlerde küçükbaş hayvanlar kaydedilirken "sağman, yoz" gibi tanımlar kullanılmıştır.

Tablo 15. Edincik'teki Küçükbaş Hayvan Sayısı

Mahalle, Köy, Çiftlik	Sağman Koyun Sayısı	Sağman Koyun Hâsılatı (Kuruş)	Yoz Koyun Sayısı	Yoz Koyun Hâsılatı (Kuruş)	Sağman Keçi Sayısı	Sağman Keçi Hâsılatı (Kuruş)	Yoz Keçi Sayısı	Yoz Keçi Hâsılatı (Kuruş)
Memun Köyü	42	1050	61	183	-	-	-	-
Akçapınar Köyü	141	3525	155	475	-	-	-	-
Küleflî Köyü	190	4450	-	-	-	-	-	-
Debbağhane Mahallesi	45	1275	55	165	4	60	-	-
Kara Kadı Mahallesi	120	3100	80	240	-	-	-	-
Çepni Köyü	80	2000	60	180	-	-	-	-

Simavlı Köyü	-	-	-	-	-	-	-	-
Bezirci Köyü	30	750	18	54	-	-	-	-
Çank Köyü	318	7525	192	626	40	480	10	20
Ergili Köyü	-	-	5	15	-	-	-	-
Ayazma Mahallesi	370	9300	399	1187	12	180	-	-
Yenice Mahallesi	150	3750	50	150	-	-	-	-
Tekfur Çiftliği	-	-	-	-	-	-	-	-
Gökmen Çiftliği	-	-	-	-	-	-	-	-
Diğer Gökmen Çiftliği	40	100	30	90	-	-	-	-
Çeltikçi Köyü	30	750	22	66	-	-	-	-
Beğ Köyü	15	375	15	45	-	-	-	-
Güllük Çiftliği	-	-	-	-	-	-	-	-
Gölyaka Köyü	102	2550	183	549	3	45	-	-
Hisar Mahallesi	243	3825	215	647	-	-	-	-
Dilbeki Köyü	210	5250	92	276	-	-	-	-
Sığırcı Çiftliği	45	1125	37	111	-	-	-	-
Ömerli Köyü	8	200	6	18	9	135	-	-
Semiz İlyas Mahallesi	154	3850	117	363	23	345	-	-
Künbed Mahallesi	110	2750	140	414	-	-	-	-
Ziraatlı Köyü	-	-	-	-	-	-	-	-
Munamak Köyü	104	2600	89	267	40	600	34	-
Hamamlı Köyü	92	2550	183	549	3	45	20	-
Hasıla Mahallesi	80	2000	105	315	30	450	22	-
Emir Sultan Mahallesi	76	1900	75	225	-	-	-	-
Soğuklar-ı Kebir Köyü	160	4000	260	780	-	-	-	-
Soğuklar- ı Sagir Köyü	-	-	-	-	-	-	-	-
Hazarlı Köyü	160	4000	-	-	-	-	-	-
Sazlıdere Köyü	3,115	74,550	2,644	7,990	128	2,340	86	20

Edincik genelinde 3,115 adet koyun sağman koyun, 2,644 adet ise yoz koyun bulunmaktadır. Bunların toplamı 82540 kuruştur. Toplam 214 adet keçi

kaydedilmiştir. Bunların 128 adedi "yoz" olarak kaydedilmiştir. Bunların toplamı ise 2,360 kuruştur.

Bu verilerden de anlaşılacağı üzere Edincik'te küçükbaş hayvancılık büyükbaş hayvancılıktan daha yaygındır.

4.7.3.3. Yük ve Binek Hayvancılığı

Edincik temettuat defterlerinde geçen yük ve binek hayvanlarından kasıt deve, kısarak, tay, merkep, at, beygir ve katırdır. Defterlerde beygir "bargir" olarak kaydedilmiştir. Tay ise bazen dişi ve erkek olarak ayrı ayrı kaydedilmiştir. Yalnız aşağıdaki tabloda karışıklık olmaması için hepsi bir başlık altında toplanmıştır.

Defterlerde, yük ve binek hayvanlarının kıymetleri kaydedilmemiş, yalnızca adedi kaydedilmiştir.

Yük ve binek hayvanları hem ulaşımda hem taşımacılıkta kullanıldığı için çok büyük önem arz ediyordu. Aşağıdaki tabloda yerleşim yerlerinin yük ve binek hayvan sayıları verilmiştir.

Tablo 16. Edincik'teki Yük ve Binek Hayvan Sayısı

Köy, Mahalle, Çiftlik	Deve	Kısarak	Tay	Merkep	At	Bargir	Katır
Memun Köyü	-	16	5	1	-	11	-
Akçapınar Köyü	-	26	24	22	-	3	-
Külefli Köyü	-	30	-	3	-	5	-
Debbağhane Mahallesi	-	-	-	3	-	23	-
Kara Kadı Mahallesi	-	9	3	12	-	25	1
Çepni Köyü	-	16	2	1	-	6	-
Simavlı Köyü	-	4	-	-	-	-	-
Bezirci Köyü	-	9	-	1	-	5	-
Çarık Köyü	-	11	-	2	-	1	-
Ergili Köyü	-	14	-	30	-	14	-
Ayazma Mahallesi	-	-	-	1	-	12	-
Yenice Mahallesi	24	32	11	38	-	56	-
Tekfur Çiftliği	-	8	-	-	1	10	-

Gökmen Çiftliği	-	4	1	-	-	2	-
Diğer Gökmen Çiftliği	-	2	-	-	-	1	-
Çeltikçi Köyü	-	-	-	3	-	12	-
Beğ Köyü	2	8	-	-	-	4	-
Güllük Çiftliği	-	4	-	-	-	-	-
Gölyaka Köyü	-	11	6	-	-	1	-
Hisar Mahallesi	-	-	-	11	-	23	-
Dilbeki Köyü	-	48	-	14	-	9	-
Sığırcı Çiftliği	-	15	12	-	-	1	-
Ömerli Köyü	-	17	-	-	-	6	-
Semiz İlyas Mahallesi	-	0	1	8	-	23	-
Künbed Mahallesi	-	11	1	15	-	28	-
Ziraatlı Köyü	-	10	-	9	-	6	-
Munamak Köyü	-	9	-	3	-	4	-
Hamamlı Köyü	-	5	2	2	-	18	-
Hasıla Mahallesi	-	-	-	11	-	22	-
Emir Sultan Mahallesi	4	1	-	13	-	18	-
Soğuklar-ı Kebir Köyü	-	16	-	8	-	2	-
Soğuklar- ı Sagir Köyü	-	24	-	2	-	2	-
Hazarlı Köyü	-	6	-	1	-	1	-
Sazlıdere Köyü	-	11	-	7	-	4	-
TOPLAM	30	377	68	221	1	358	1

Bu verilere göre Edincik genelinde toplam 30 adet deve bulunmaktadır. Buradan devenin Edincik'te yük taşımacılığında önemli bir yere sahip olduğunu anlıyoruz.

Tablodan da anlaşılacağı üzere Edincik kazasında en çok bulunan yük hayvanı kısıraktır. 377 adet kısır kaydedilmiştir. Onu beygir takip etmektedir. Toplamda 358 adet beygir kaydedilmiştir. En az bulunan yük ve binek hayvanı ise 1'er adetle at ve katırdır.

4.7.4. Vergi ve Kazanç Dağılımı

4.7.4.1. Edincik'te Kazanç Dağılımı

Tanzimat sonrası değişen mali yapının uzantısı olarak yapılan temettuat sayımlarının amacı, çalışmanın başında da belirtildiği gibi, bir köy

veya kazanın toptan vergilendirilmesinden ziyade kazancın tek tek hane bazında vergilendirilmesidir.

Edincik temettuat defterinde her hane için kazanç ayrı ayrı kaydedilmiştir. Elimizdeki bu verilerle kazancın yerleşim yerlerine göre dağılımını ve kazancın en çok olduğu yerleri veya hiç kazancı olmayanları tespit etmek mümkün olmuştur.

Edincik'te kazancın genel ve hane başına dağılımı aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 17. Kazancın Genel ve Hane Başına Dağılımı

Köy, Mahalle ve Çiftlik	Hane Sayısı	Toplam Temettuat (kuruş)	Hane Başına Düşen Temettuat (kuruş)
Memun Köyü	16	38208	23881
Akçapınar Köyü	43	40700	946,52
Külefli Köyü	11	39280	3570,91
Debbağhane Mahallesi	40	38025	950,625
Kara Kadı Mahallesi	50	65083	1301,66
Çepni Köyü	15	42906	2860,4
Simavlı Köyü	6	11450	1908,34
Bezirci Köyü	6	17130	2855
Çarık Köyü	6	9494	1582,34
Ergili Köyü	60	83342	1389,03
Ayazma Mahallesi	14	15465	1104,65
Yenice Mahallesi	120	196614	1638,45
Tekfur Çiftliği	1	18020	18020
Gökmen Çiftliği	1	7830	7830
Diğer Gökmen Çiftliği	3	3700	1233,34
Çeltikçi Köyü	19	21375	1125
Beğ Köyü	12	32952	2746
Güllük Çiftliği	1	3840	3840
Gölyaka Köyü	13	7800	600
Hisar Mahallesi	36	38374	1065,95
Dilbeki Köyü	34	98921	2909,45
Sığırcı Çiftliği	1	22261	22261
Ömerli Köyü	18	22961	1275,62

Semiz İlyas Mahallesi	44	42938	975,87
Künbed Mahallesi	59	72388	1226,92
Ziraatlı Köyü	14	22664	1618,86
Munamak Köyü	11	12200	1109,09
Hamamlı Köyü	33	39872	1208,25
Hasıla Mahallesi	36	38374	1065,95
Emir Sultan Mahallesi	43	42255	982,68
Soğuklar- ı Kebir Köyü	17	38820	2283,53
Soğuklar- ı Sagir Köyü	8	25040	3130
Hazarlı Köyü	8	16764	2095,5
Sazlıdere Köyü	11	32570	2960,91
TOPLAM	810	1,259,616	102,421.395

Tabloda da görüldüğü üzere toplam kazanç 1,259,616 kuruştur. Hane başına düşen kazanç ise toplam 102,421.395 kuruştur.

Toplam temettuatın en çok olduğu yer 196,614 kuruşla Yenice mahallesidir. Hane başına düşen vergi miktarının Yenice mahallesinde az olmasının nedeni hane sayısının burada çok olmasıdır. En az olan yerleşim yeri ise Gökmen ve Diğer Gökmen çiftliğidir.

4.7.4.2. Edincik'te Vergi Dağılımı

1261(1845) tarihli Edincik temettuat defterinde her hanenin temettuatının kaydedilmesinin ardından vergisi de yazılmıştır. Vergisi hane reisinin isminin kaydedildiği satırın üst kısmına yazılmıştır. Eğer vergi vermesine engel bir durumu varsa o da yine hane reislerinin isimlerinin yazıldığı satırın üzerine yazılmıştır.

Edincik kazasında bazı yerlerde toplam vergi çok daha yüksekken bazılarında daha azdır. Edincik'teki vergi dağılımı ve hane başına düşen vergi miktarı aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 18. Vergi Dağılımı ve Hane Başına Düşen Vergi Miktarı

Köy, Mahalle ve Çiftlik	HANE SAYISI	TOPLAM VERGİ(KURUŞ)	HANE BAŞINA DÜŞEN VERGİ(KURUŞ)
Memun Köyü	16	5195	324,69
Akçapınar Köyü	43	8470	196,98
Küleflü Köyü	11	5000	454,55
Debbağhane Mahallesi	40	8482	212,05
Kara Kadı Mahallesi	50	14578	291,56
Çepni Köyü	15	5650	376,67
Simavlı Köyü	6	1453	242,17
Bezirci Köyü	6	2750	458,34
Çank Köyü	6	1710	285
Ergili Köyü	60	13049	217,49
Ayazma Mahallesi	14	3179	227,07
Yenice Mahallesi	120	27292	227,44
Tekfur Çiftliği	1	1300	1300
Gökmen Çiftliği	1	800	800
Diğer Gökmen Çiftliği	3	200	66,67
Çeltikçi Köyü	19	5250	276,32
Beğ Köyü	12	3340	278,34
Güllük Çiftliği	1	1140	1140
Gölyaka Köyü	13	860	66,16
Hisar Mahallesi	36	5948	165,23
Dilbeki Köyü	34	11225	330,15
Sığırcı Çiftliği	1	2600	2600
Ömerli Köyü	18	4620	256,67
Semiz İlyas Mahallesi	44	9400	235
Künbed Mahallesi	59	12988	220,14
Ziraatlı Köyü	14	4548	324,86
Munamak Köyü	11	2157	196,09
Hamamlı Köyü	33	8914	270,13
Hasıla Mahallesi	36	5948	165,23
Emir Sultan Mahallesi	43	9753	226,82
Soğuklar-ı Kebir Köyü	17	5092	299,53
Soğuklar-ı Sağır Köyü	8	1980	247,5
Hazarlı Köyü	8	1400	175
Sazlıdere Köyü	11	3125	284,09
TOPLAM	810	199,396	13,658.61

Verilere göre toplam vergi miktarı 199,396 kuruştur. Hane başına düşen vergi ise 13,658.61 kuruştur.

Tablodan da görüldüğü üzere toplamda en çok vergi veren yerleşim yeri 27,292 kuruşla Yenice mahallesidir. En az vergi veren yerleşim yeri ise Diğer Gökmen ve Gökmen çiftlikleridir.

Tablodan da anlaşılacağı üzere, hane başına düşen vergi ve kazanç miktarı hane sayısına göre değişiklik göstermektedir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

5. 1. Sonuç

Sonuç olarak, yapılan bu çalışma ile 1845'de Edincik Kazası örneğinde, sosyal ve iktisadi tarih araştırmalarına kaynaklık eden temettuat defterlerinin içeriğinin vurgulanarak değerlendirilmesine ve bu doğrultuda 1845 Edincik Kazası'nın sosyo- ekonomik durumu aydınlatılmaya çalışılmıştır.

İlk olarak çalışmada yer alan konuların zenginliği, temettuat kayıtlarında yer alan bulguların çeşitliliğiyle paraleldir. Şahıs isimleri, aile isimleri, kişilerin fiziksel özellikleri, meslekleri, lakapları, sahip oldukları arazi, emlak, hayvanat miktarı, gelirleri ve vergiler gibi birçok konuyu içinde barındıran çalışma bu konulardan hareketle daha birçok tartışmayı beraberinde getirecek karakterdedir.

Temettuat kayıtlarına göre Edincik'e bakıldığında ele alınan 36 yerleşim yeriyle ilgili olarak ortaya çıkan ikinci sonuç insanlara dair olanlardır. Çünkü sosyal hayatta insanı ilgilendiren pek çok konu hakkında bilgi edinilmiş; insanların isimleri, baba isimleri, onları anlatan lakaplar, insanların icra ettikleri meslekler ve daha farklı bir ayrıntı olan fiziksel özellikleri hakkında bilgiler ortaya çıkarılmıştır. O dönemin nüfus miktarı irdelenmiştir.

Diğer bir sonuç ise ekonomik yönden bulguları içermektedir. Bu çalışmayla tarım ve hayvancılıkla ilgili pek çok çıkarım yapılabilmektedir. Sahip olunan arazilerin ne kadarının ne amaçla kullanıldığı ortaya konmuştur. Yine o döneme bakılırsa tarımla yakından ilgili olan hayvan miktarı incelenerek aralarında nasıl bir bağıntı olduğu meydana çıkarılmaya çalışılmıştır. Toplam servet, gelir ve vergi miktarları da çalışmada irdelenen diğer bir husustur. Defterlerde her türlü servet, gelir ve vergi miktarı verilmiştir. Buna göre Edincik hakkında genel bir bilgi edinilebilir. Ancak

sayımların güvenilirliği konusunda birçok şüphe vardır. Bu yüzden yorumlar tahmini rakamların bir yansıması olarak ortaya çıkacaktır.

Temettuat defterlerinden elde edilen bilgilere göre 1845 yılında Edincik'te 20 köy, 9 mahalle ve 5 çiftlik bulunmaktadır.

1845 yılında Edincik'te kayıtlı 810 hane bulunmaktadır. Bunlardan sadece birinde kadın hane reisi olarak kaydedilmiştir. Edincik genelinde en çok kullanılan hane reisi isimleri Hasan, Hüseyin, Mehmet, Ali ve Ömer'dir. Erkek isimlerinde peygamber ve halife adlarının yoğunlukla kullanılıyor olması, Edincik'in sosyal hayatında dini öğelerin etkin olduğunu göstermektedir. Bunu destekleyici bir bilgi olarak "hacı, molla, efendi" gibi unvanların sıklıkla kullanılmasını göstermek mümkündür.

Meslekler ayrı ayrı kaydedilmekle beraber kimi zaman lakaplardan çıkarımlarda bulunmak zorunda kalınmıştır.

1845 tarihli Edincik temettuat defteri esas alınarak yapılan toplam tahmini nüfus 4,050 kişidir. Bunlardan 100 kişi ise Gayr- Müslim nüfusu oluşturmaktadır. Buradan da anlaşılacağı üzere 1845 yılında Edincik, büyük çoğunluğu Müslüman olan bir Osmanlı Kazası'dır.

1845 yılında Edincik'in ekonomik durumu ise tarım, hayvancılık, kazanç ve vergiler başlıkları altında değerlendirilmiştir. Edincik'te 1845 yılında büyükbaş hayvancılık, küçükbaş hayvancılık, yük ve binek hayvancılığı yapılmaktadır. Hayvan çeşitliliğinden hayvancılığın kazada önemli bir yere sahip olduğu anlaşılmaktadır. Bu hayvanların daha çok tarımdan elde edilen ürünlerin taşımacılığında kullanılanlar olması, tarımın hayvancılığı teşvik ettiğini göstermektedir. Taşımacılıkta devenin de kullanılıyor olması bölgenin fiziksel şartlarının buna uygun olduğunu göstermektedir. Neredeyse her hanenin ihtiyacını karşılayacak kadar tarlasının bulunmasının yanında bağcılık, zeytincilik ve ipekçiliğinde yapılması tarımın ekonomik yapıda önemli yer tuttuğuna işaret etmektedir.

Sonuç olarak Edincik'in XIX. yüzyıl ortalarında Osmanlı taşrasında tarım ve hayvancılığa dayalı bir ekonomik yapıya sahip, ipekçilikle uğraşması ve yük hayvancılığında deveyi kullanmasından ticaretle de meşgul, küçük ölçekli bir kaza olduğunu söylemek mümkündür.

5. 2. Öneriler

Temettuat Defterleri, Osmanlı Devleti'nin XIX. yüzyıldaki sosyal, iktisadi tarihi ve demografik yapısını aydınlatmada önemli kaynaklardan biridir.

Temettuat defterleri ile ilgili yapılan bu çalışmalar XIX. yüzyıl Osmanlı Devleti'nin sosyo- ekonomik hayatı hakkında genel bir bilgi içermektedir.

XIX. yüzyıla dair çok önemli kaynaklardan olan temettuat defterleri, zengin içeriğe sahip olsalar bile genelleyici yorumlardan kaçınılmalıdır. Çünkü kayıtlardaki suistimallerin ve incelenen bölgede yaşayan tüm insanların kaydedilmemesinin, sonuçların mahiyetini değiştirmiş olması mümkündür. Ancak bu konuda yapılacak benzer çalışmaların sayısının artırılması, temettuat kayıtlarının zenginliğini ortaya çıkarmada çok faydalı olacaktır.

KAYNAKÇA

Arşiv Kaynakları

BOA, ML. VRD. TMT. d. 07744
BOA, ML. VRD. TMT. d. 07745
BOA, ML. VRD. TMT. d. 07746
BOA, ML. VRD. TMT. d. 07747
BOA, ML. VRD. TMT. d. 07748
BOA, ML. VRD. TMT. d. 07750
BOA, ML. VRD. TMT. d. 07751
BOA, ML. VRD. TMT. d. 07753
BOA, ML. VRD. TMT. d. 07755
BOA, ML. VRD. TMT. d. 07756
BOA, ML. VRD. TMT. d. 07757
BOA, ML. VRD. TMT. d. 07758
BOA, ML. VRD. TMT. d. 07759
BOA, ML. VRD. TMT. d. 07760
BOA, ML. VRD. TMT. d. 07761
BOA, ML. VRD. TMT. d. 07764
BOA, ML. VRD. TMT. d. 07765
BOA, ML. VRD. TMT. d. 07766
BOA, ML. VRD. TMT. d. 07767
BOA, ML. VRD. TMT. d. 07768
BOA, ML. VRD. TMT. d. 07770
BOA, ML. VRD. TMT. d. 07771
BOA, ML. VRD. TMT. d. 07773
BOA, ML. VRD. TMT. d. 16073

İnceleme ve Araştırmalar

- Acun, Fatma. (1999). Osmanlı Tarihi Araştırmalarının Genişleyen Sınırları: Defteroloji, *Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi*, S: 42, 717- 756.
- Adıyeke, Nuri. (2000). Temettuat Sayımları ve Bu Sayımları Düzenleyen Nizamname Örnekleri, *OTAM*, S: 11, s: 769- 771, Ankara.
- Afyoncu, Erhan. (1999). Osmanlı Devleti'nde Tahrir Sistemi, *OSMANLI*, c: 6, Ankara: Yeni Türkiye Yayınları.
- Akgündüz, Ahmet, Öztürk, Said. (2000). *Yozgat Temettuat Defteri*, c: 1, İstanbul: Yimpaş Yayınları.
- Akgündüz, Ahmet, Öztürk, Said. (2002). *Darende Temettuat Defterleri*, İstanbul: Osmanlı Araştırma Vakfı Yayınları.
- Aytekin, Mehmet Fikri. (1997). *Edincik*, İstanbul.
- Barkan, Ömer Lütfi. (1943). *Osmanlı İmparatorluğu'nda Zirai Ekonominin Hukuki ve Zirai Esasları(Kanunlar I)*, İstanbul.
- Barkan, Ömer Lütfi. (1953). Tarihi Demografi Araştırmaları ve Osmanlı Tarihi, *Türkiyat Mecmuası*, c: X, s: 1- 26.
- Barkan, Ömer Lütfi. *Hüdavendigâr Livası*.
- Barkan, Ömer Lütfi. (1988). "Timar", *İslam Ansiklopedisi*, c: XIII/I, s. 286- 333, İstanbul: MEB Yayınları.
- Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü. (2000), *Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi*, (2. Basım), İstanbul: BOA.
- Bütün, Şevket. (2001). *Temettuat Defterlerine Göre(H. 1260- M. 1844) Burdur'un Sosyal ve Ekonomik Yapısı*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Isparta.
- Çadırcı, Musa. (1997). *Tanzimat Dönemi'nde Anadolu Kentlerinin Sosyal ve Ekonomik Yapısı*, Ankara: TTK.
- Çakır, Coşkun. (1990). *19. Yüzyılda Osmanlı Ticareti ve Nizamnameleri*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Çakır, Coşkun. (2002). *Tanzimat Dönemi Osmanlı Maliyesi*. İstanbul: Küre Yayınları.
- Darkot, Besim. (1986). Balıkesir, *İslam Ansiklopedisi*, c: 11, İstanbul: MEB Yayınları.

- Demir, İsmet. (1999), Temettuat Defterlerinin Önemi ve Hazırlanış Sebepleri, *OSMANLI*, c: 6, s. 315- 321, Ankara: Yeni Türkiye Yayınları.
- Devellioğlu, Ferit. (1982). *Osmanlıca- Türkçe Ansiklopedik Lugat*, Ankara: Aydın Kitabevi.
- Ertüzün, Mazhar Reşit. (1953). *Kapıdağ Yarımadası ve Çevresindeki Adalar*, İstanbul: Citori Biraderler Basımevi.
- Evliya Çelebi. (2001). *Seyahatname* (çev: Yücel Dağlı- S. A. Kahraman- İ. Sergin), c: V, İstanbul: YKY.
- Güran, Tevfik. (1998). Tanzimat Dönemi Osmanlı Maliyesi, *İÜF Mecmuası Özel Sayısı*, c: 49, İstanbul.
- Güran, Tevfik. (1998). Osmanlı Tarım Ekonomisi, İÜF, Türk İktisat ve İçtimayat Tarihi Araştırmaları Merkezi, İktisat Tarihi Yıllığı, İstanbul.
- Halaçoğlu, Yusuf. (1988). *Osmanlılarda Devlet Teşkilatı ve Sosyal Yapı*, Ankara: TTK Yayınları Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Hoca Saadettin. (1979). *Tacüt- Tevarih*, c: I, Yalınlaştıran: İsmet Parmaksızoğlu, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- İlgürer, Mücteba. (1992). Balıkesir, *DİA*, c: V, s: 12- 15. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- İnalçık, Halil. (1996). *Osmanlı İmparatorluğu'nda Toplum ve Ekonomi*, İstanbul: Eren Yayıncılık.
- Küçükkalay, Mehmet, Çetinkaya, Ali. (2002). Osmanlı Vergi Sistemi ve Bir Vergi Tahsil Yöntemi Olarak İltizam, *TÜRKLER*, c: 10, Ankara: Yeni Türkiye Yayınları.
- Kütükoğlu, Mübahat. (1995). Osmanlı Sosyal ve İktisadi Tarihi Kaynaklarından Temettü Defterleri, *BELLE TEN*, c: LIX, s: 395- 418, Ankara.
- Lewis, Bernard. (2000). *Modern Türkiye'nin Doğuşu*, Ankara: TTK Yayınları.
- Muallim Naci. (1987). *Lugat- ı Naci*, İstanbul: Çağrı Yayınları.
- Müneccimbaşı Dede Derviş Ahmed. (1869). *Sahaifü'l- Ahbar*, c: III, İstanbul: Matbaa- i Amire.
- Ortaylı, İlber. (2000). *Tanzimat Devrinde Osmanlı Mahalli İdareleri (1840- 1880)*, Ankara: TTK Yayınları.

- Özçelik, Selahittin. (2005). *XIX. Yüzyılda Honaz Kazasında Sosyal ve Ekonomik Hayat (Temettuat Defterlerine Göre)*, 1. Basım, Isparta: Fakülte Kitabevi.
- Özdemir, Ayşe. (2005), *10199 Numaralı Temettuat Defterine Göre Keçiborlu Kazasının Sosyal ve Ekonomik Durumu*, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Isparta.
- Özel, Oktay.(2000). *Avarız ve Cizye Vergileri, Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü Bülteni*.
- Özön, Mustafa Nihat. (1973). *Büyük Osmanlıca- Türkçe Sözlük*, İstanbul: İnkılâp ve Aka Kitabevleri.
- Öztürk, Said. (2003). *Türkiye'de Temettuat Çalışmaları, Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi, c: 1, S: 1*, İstanbul.
- Sayın, Abdurrahman Vefik. (1999). *Tekâlif- i Kavaidi II*, Ankara: T.C. Maliye Bakanlığı Yayınları.
- Serin, Mustafa. (1998). *Osmanlı Arşivinde Bulunan Temettuat Defterleri, Başbakanlık Milli Arşiv Şurası 20- 21 Nisan*, Ankara.
- Şener, Abdüllatif. (1992). *Tanzimat Dönemi Vergi Reformları, 150. Yılında Tanzimat*, Ankara.
- Şener, Abdüllatif. (1990), *Tanzimat Dönemi Osmanlı Vergi Sistemi*, İstanbul: İşaret Yayınları.
- Şemseddin Sami. (1989). *Kamus- ı Türkî*, İstanbul: Enderun Kitabevi.
- Tozduman, Arzu. (1992). *Aydın ve Güzelhisar'ın Sosyal ve İktisadi Durumu(1844- 1845)*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi.
- Tuğlacı, Pars. (1985). *Osmanlı Şehirleri*, İstanbul: Milliyet Yayınları.
- Tüfekçioğlu, Abdülhamit. (2005). *Edincik'te Türk Mimarisi ve Mezar Taşları*, Bursa: Edincik Belediyesi Kültür Yayınları.
- Ünal, Mehmet Ali. (2005). *Osmanlı Müesseseleri Tarihi*, Isparta: Fakülte Kitabevi.

EKLER

Ek 1. Memun Karyesi Giriş Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07744)

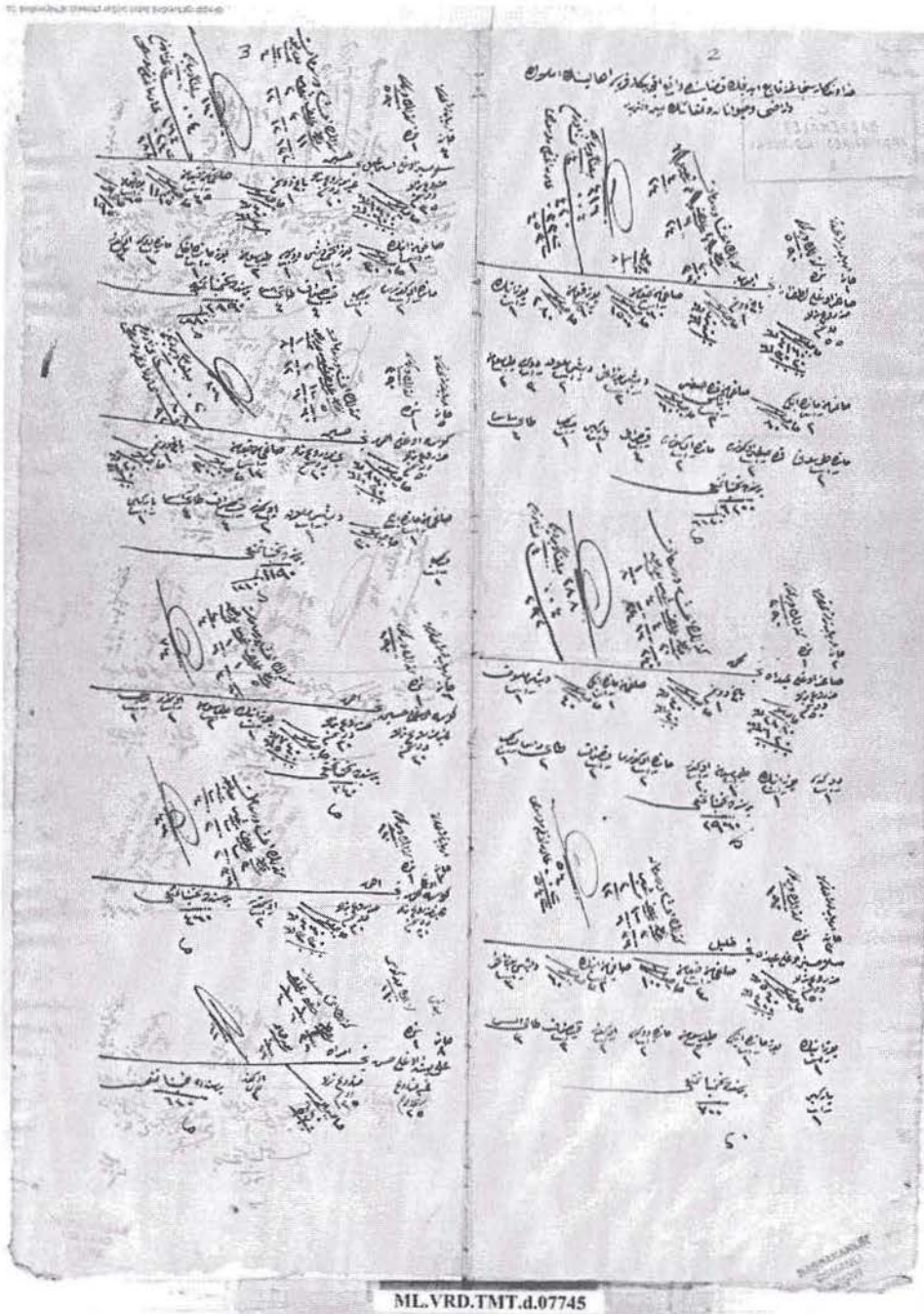
Ek 2. Memun Karyesi 2. ve 3. Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07744)

Handwritten Ottoman Turkish text on two pages, numbered 2 and 3. The text is organized into sections by horizontal lines. The right page (numbered 2) contains a header with the number '2' and a title: 'Şahzade Mehmed Paşa'nın İsmiyle İlgili Memur Karyesi'. The left page (numbered 3) contains a header with the number '3'. The text includes names, titles, and dates, such as 'Mevlana Mehmed Paşa', 'Mevlana Mehmed Paşa'nın', and 'Mevlana Mehmed Paşa'nın'. There are also some numerical figures and dates like '1080' and '1081'. A circular stamp is visible at the bottom left of the left page.

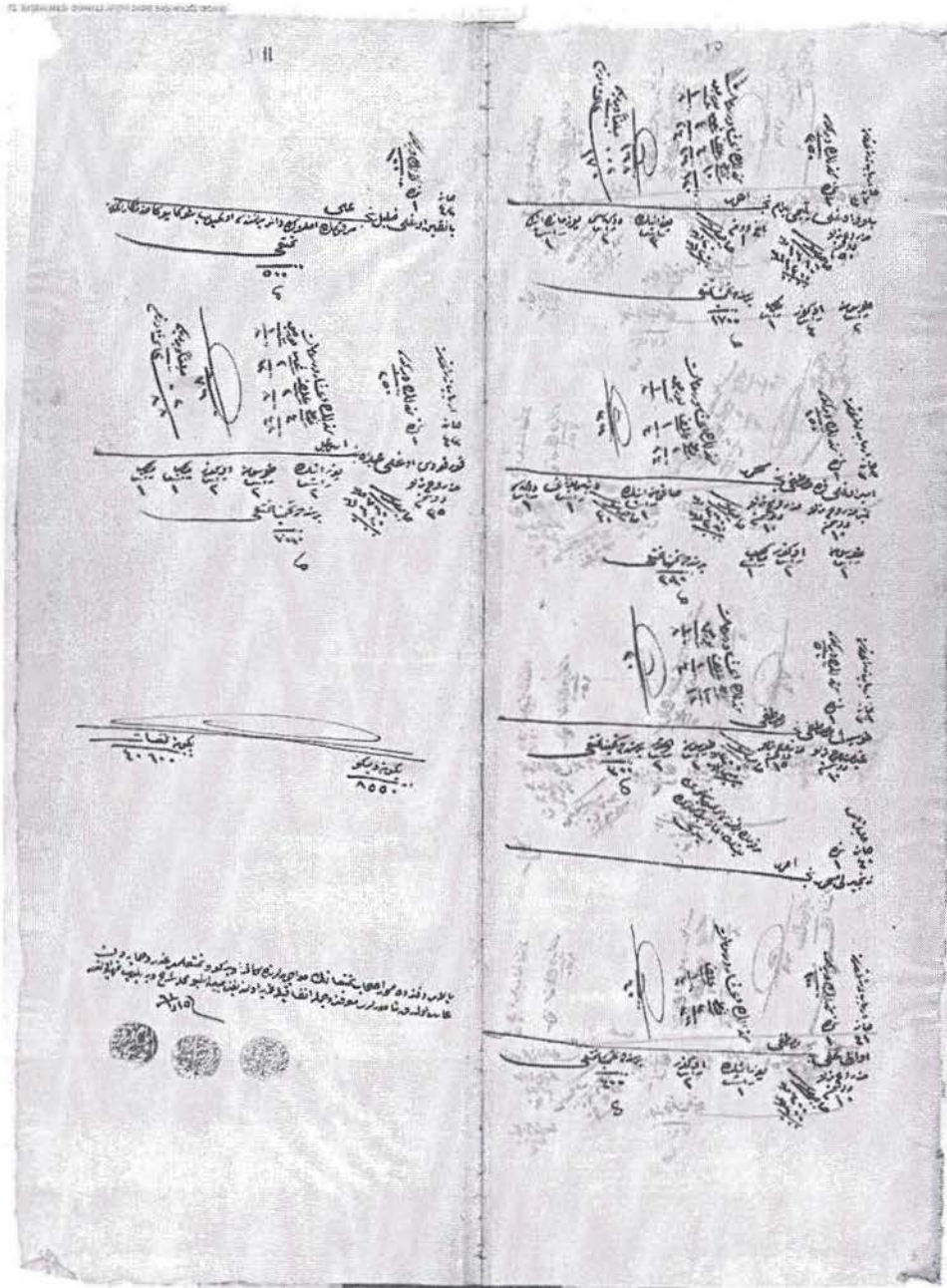
Ek 4. Akçapınar Karyesi Giriş Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07745)

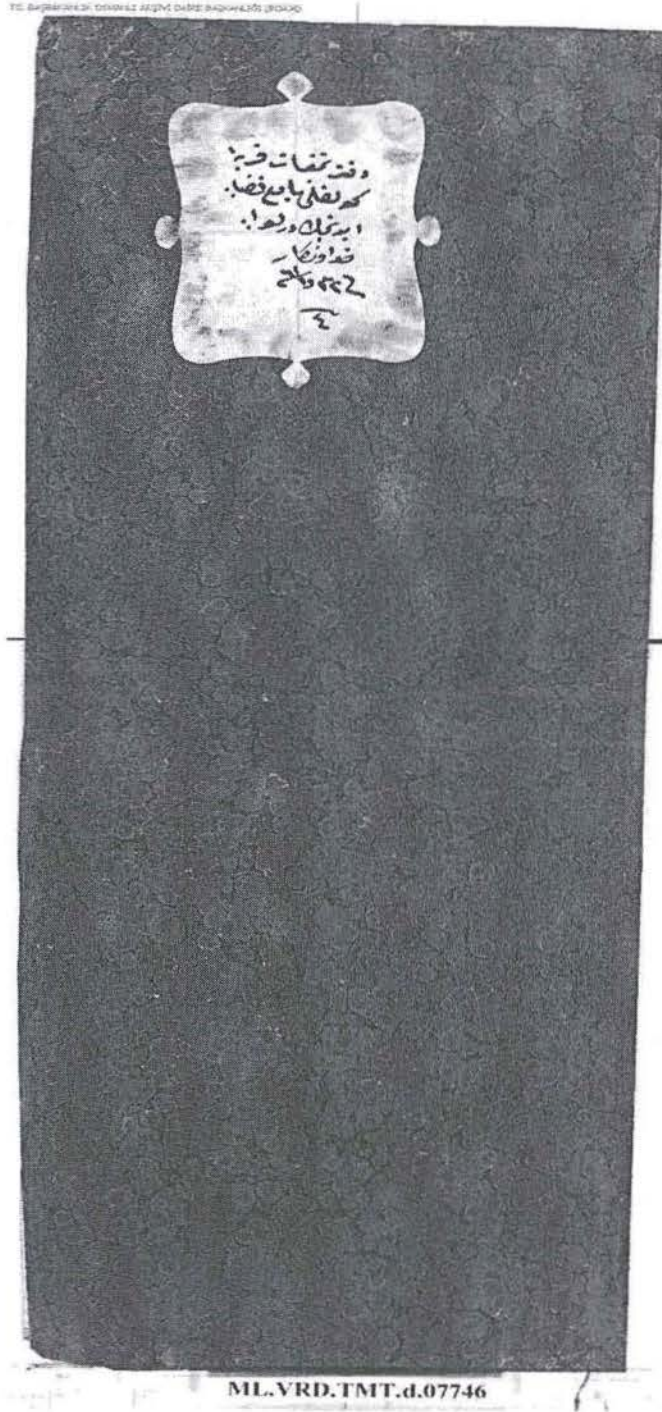
Ek 5. Akçapınar Karyesi 2. ve 3. Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07745)

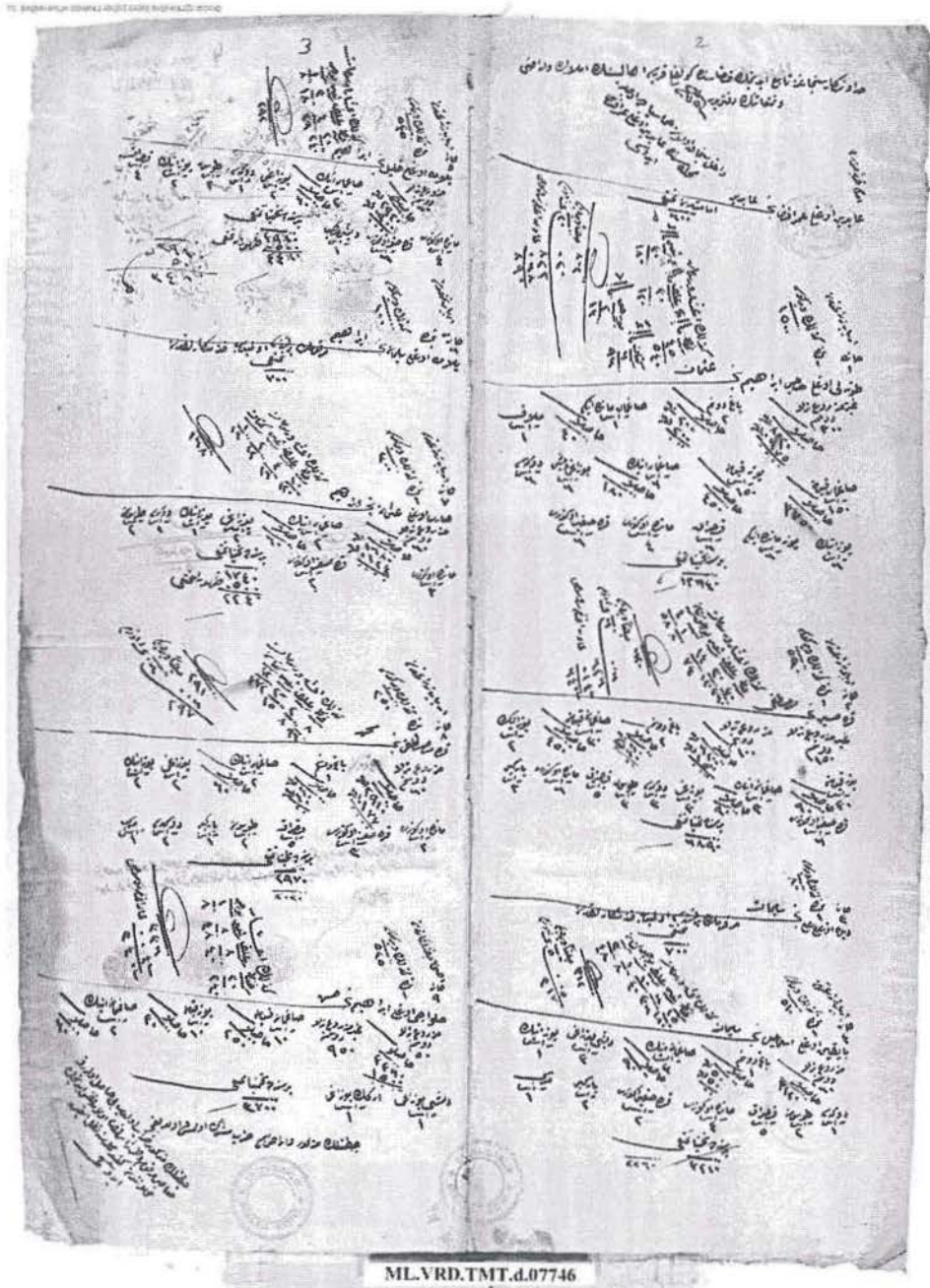
Ek 6. Akçapınar Karyesi 10. ve 11. Sayfası
(ML. VRD. TMT. d. 07745)

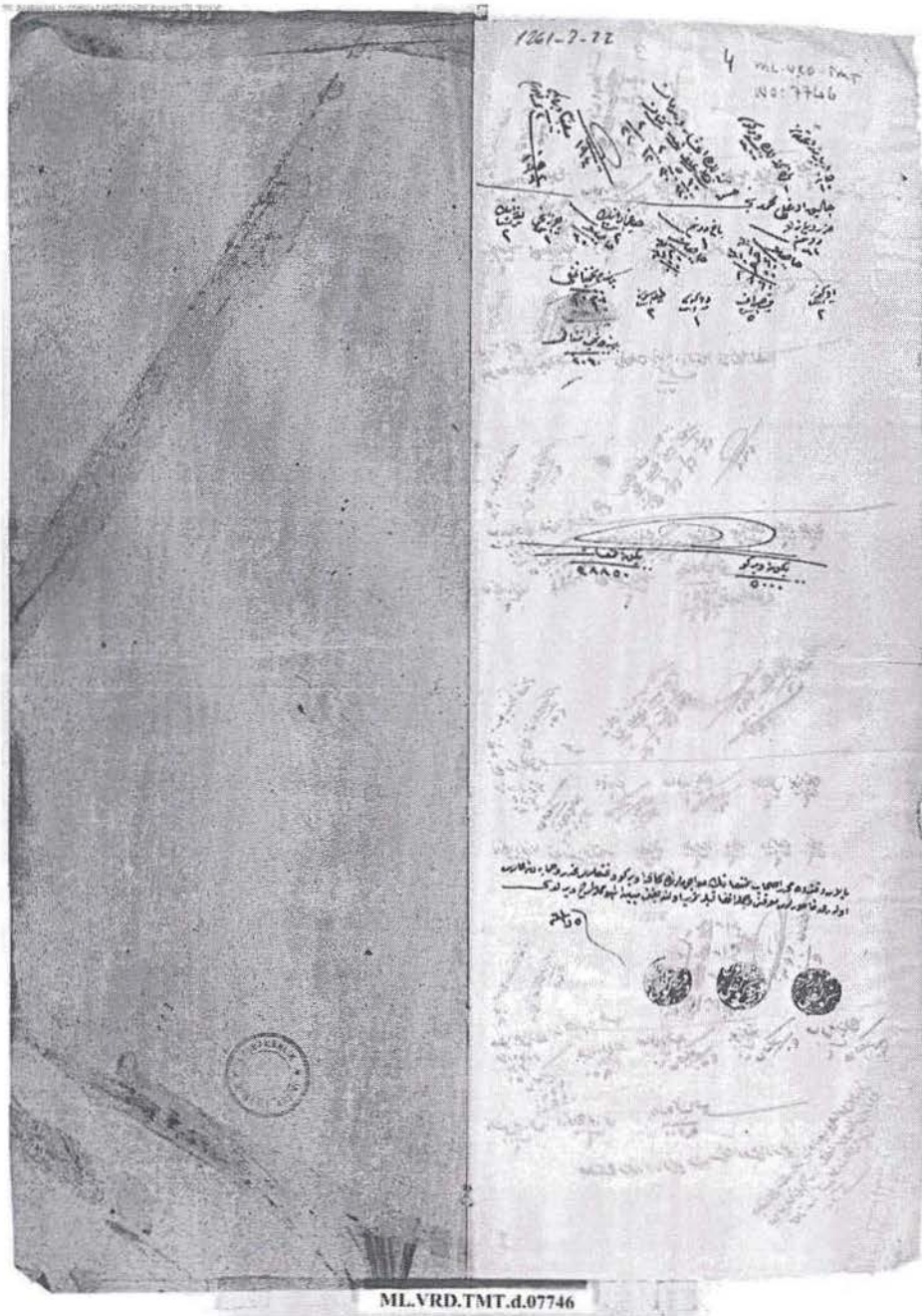
Ek 7. Küleflü Karyesi Giriş Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07746)

Ek 8. Küleflı Karyesi 2. ve 3. Sayfası (ML. VRD. TMT. d. 07746)

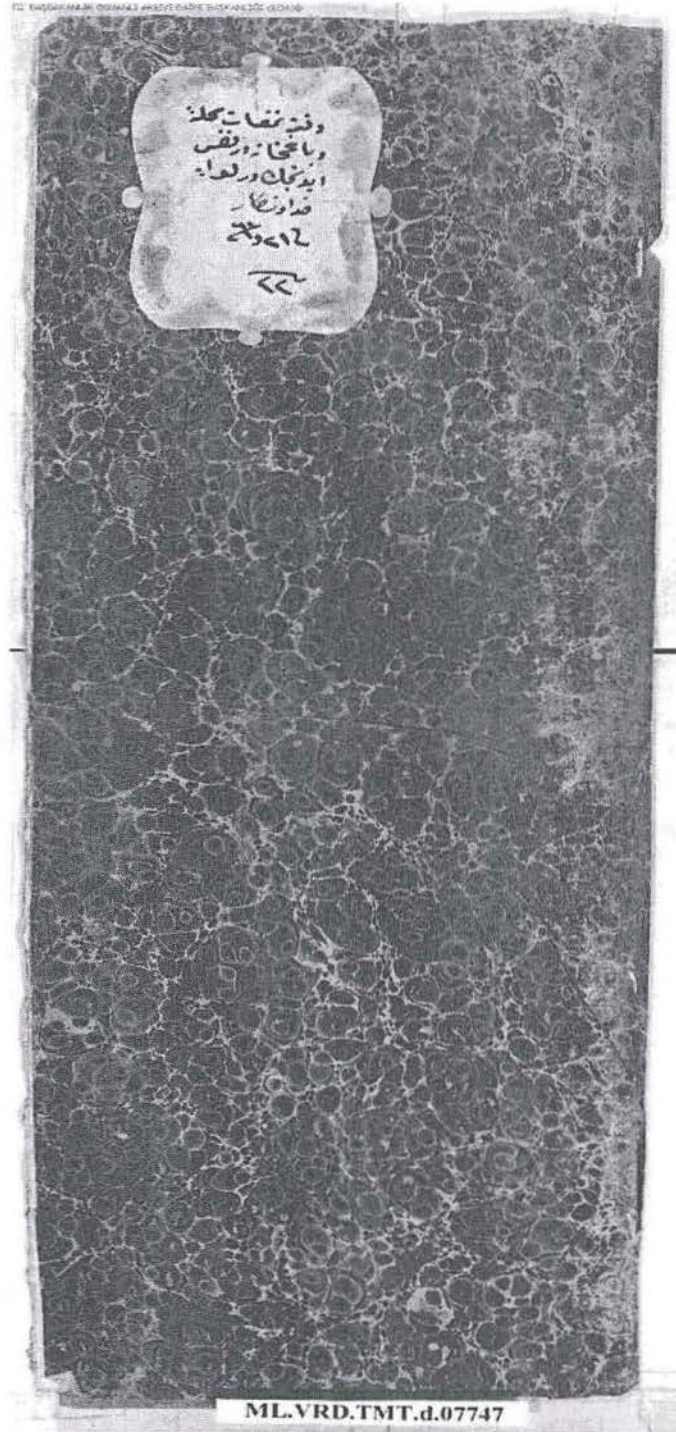

Ek 9. Külefli Karyesi 4. Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07746)

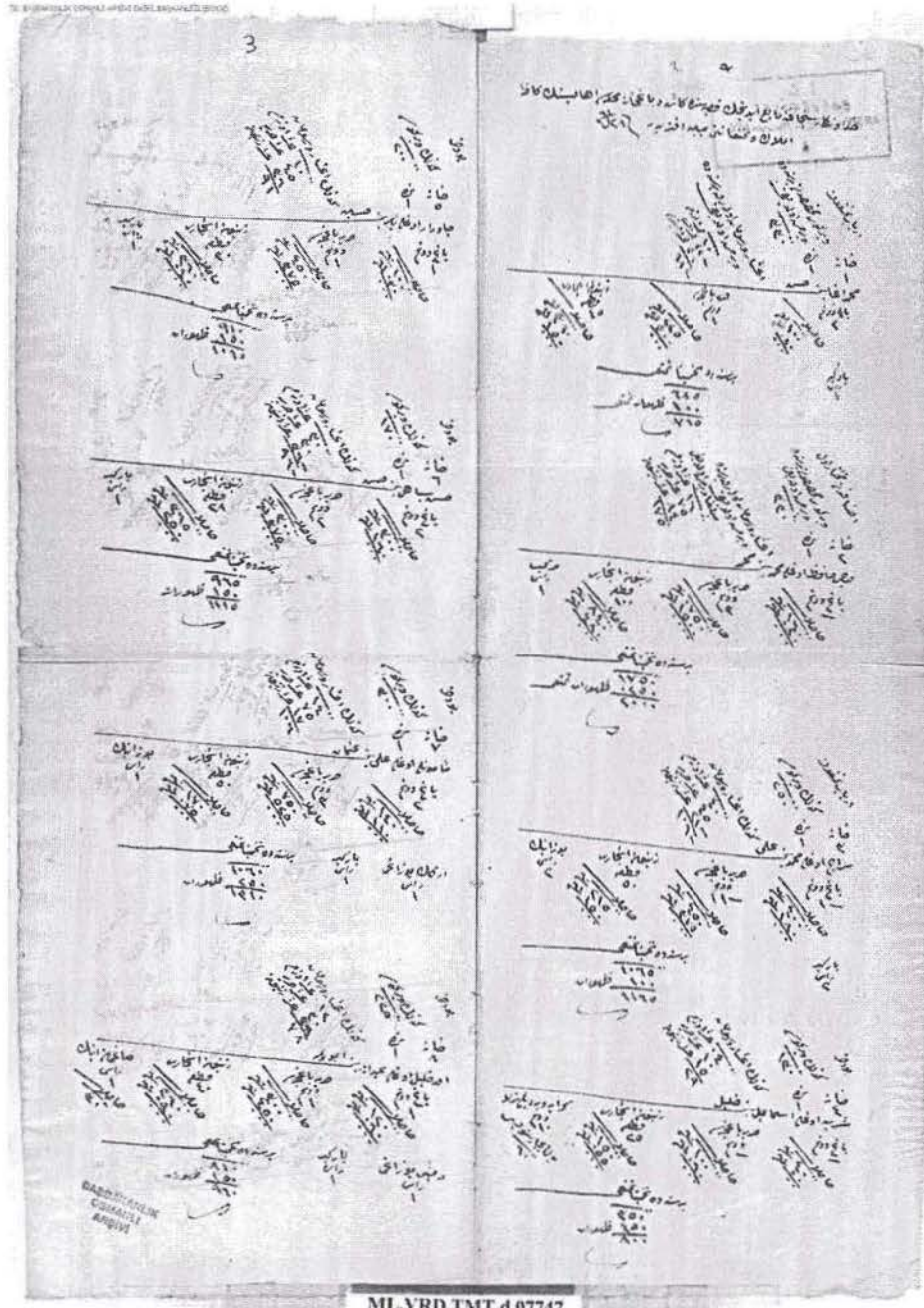

ML.VRD.TMT.d.07746

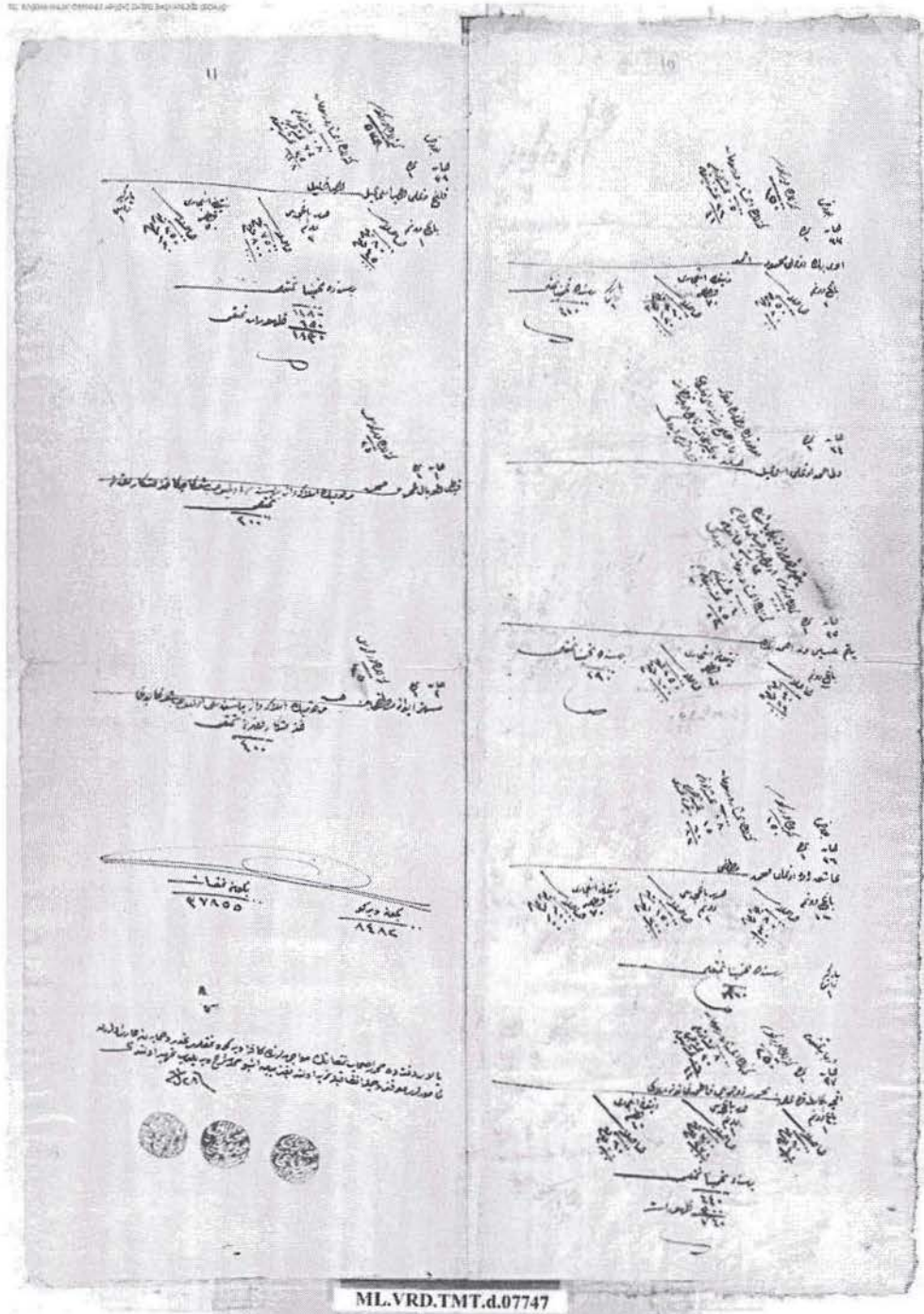
Ek 10. Debbaghane Mahallesi Giriş Sayfası
(ML. VRD. TMT. d. 07747)

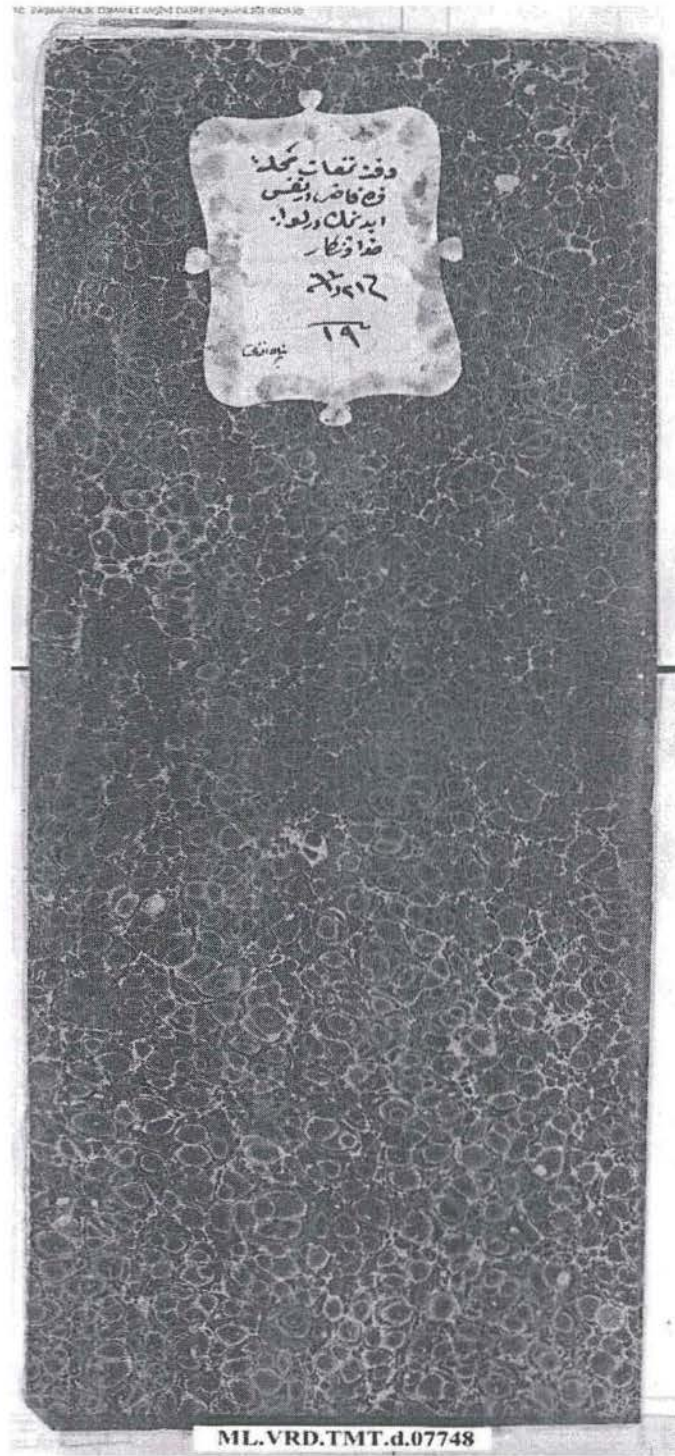
Ek 11. Debbaghane Mahallesi 2. ve 3. Sayfası
(ML.VRD.TMT.d.07747)

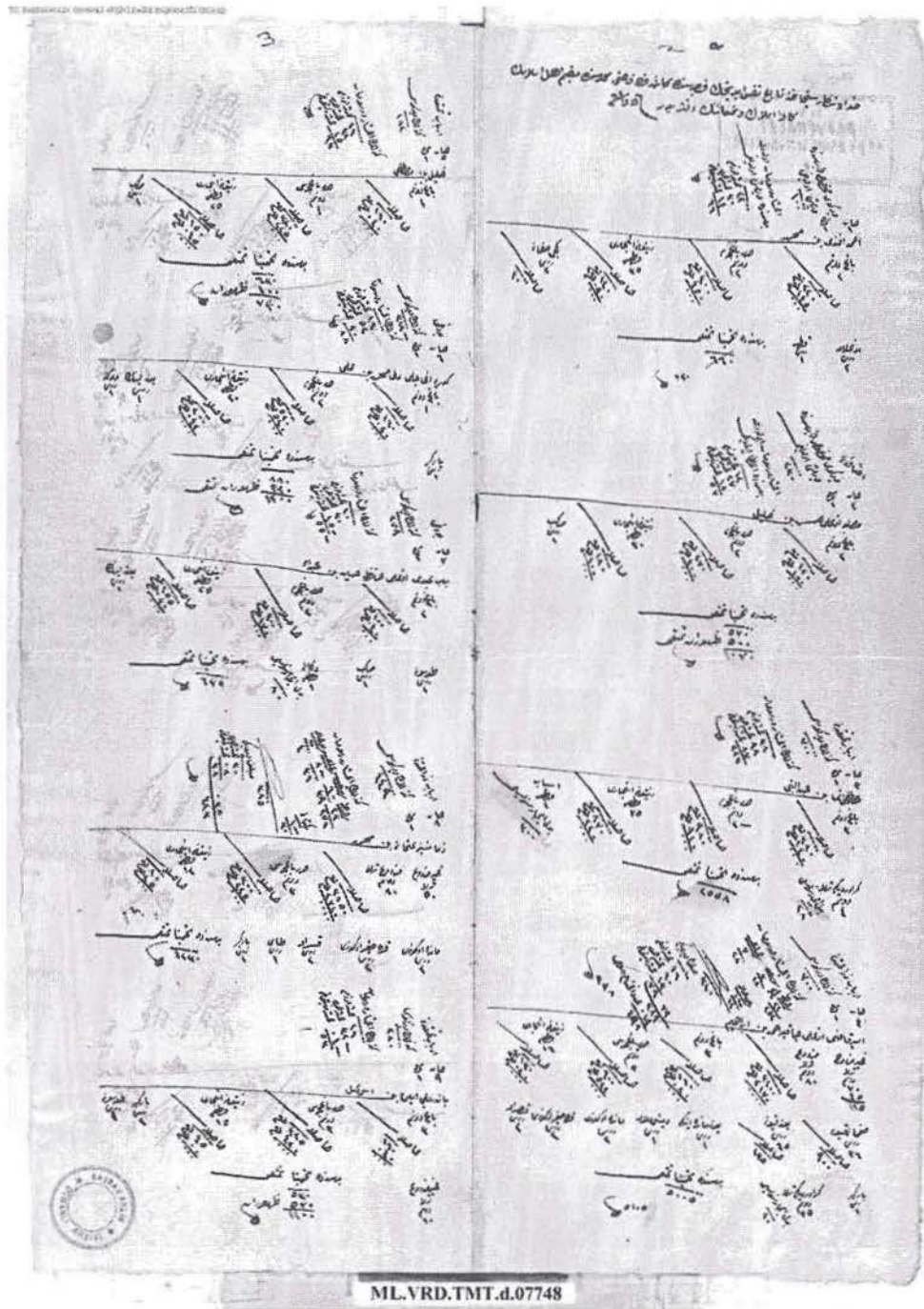
Ek 12. Debbağhane Mahallesi 10. ve 11. Sayfası
(ML. VRD. TMT. d. 07747)

Ek 13. Kara Kadı Mahallesi Giriş Sayfası (ML. VRD. TMT. d. 07748)

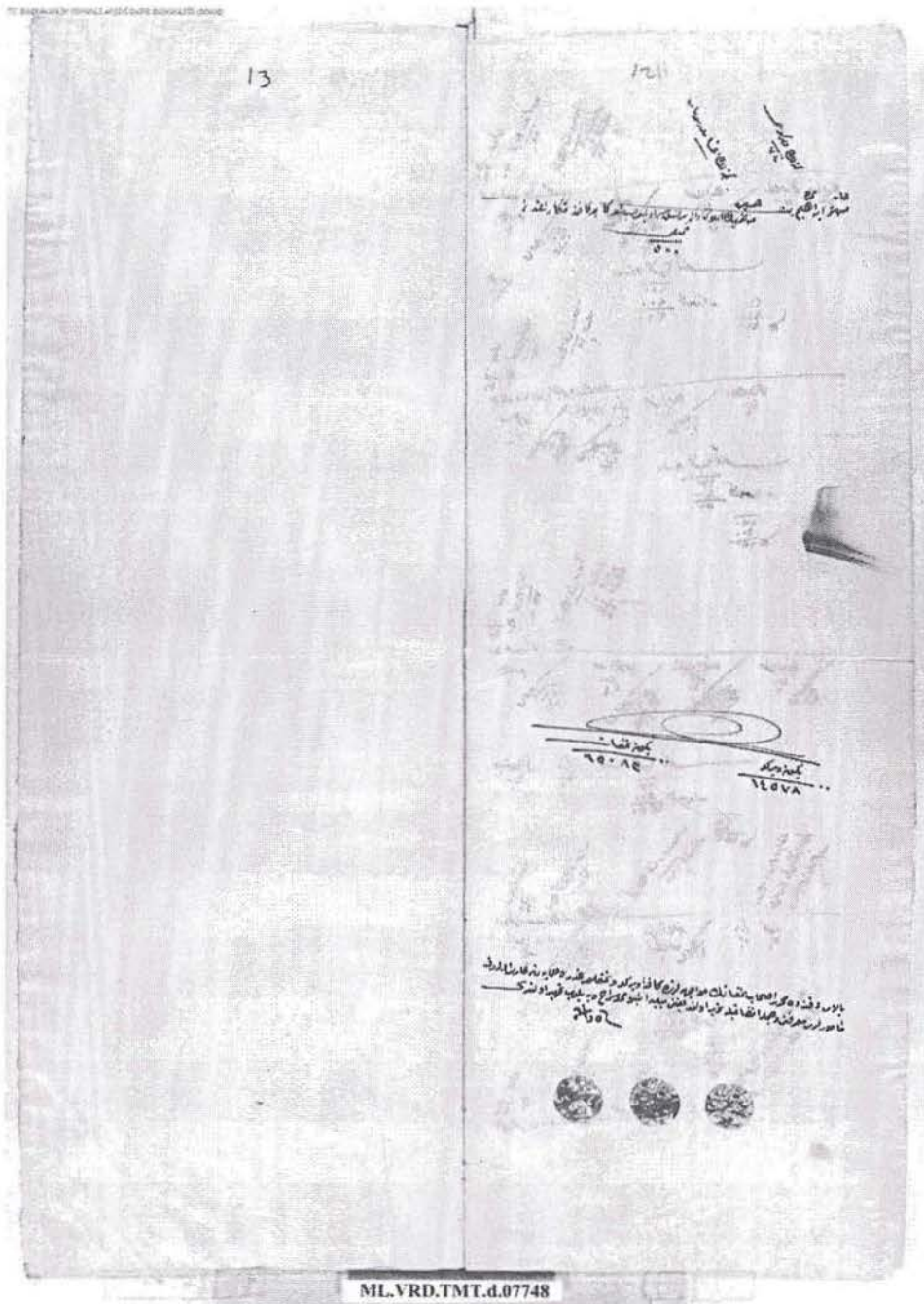

Ek 14. Kara Kadı Mahallesi 2. ve 3. Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07748)

ML.VRD.TMT.d.07748

Ek 15. Kara Kadı Mahallesi 12. ve 13. Sayfası (ML. VRD. TMT. d. 07748)

Ek 16. Çepni Karyesi Giriş Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07750)

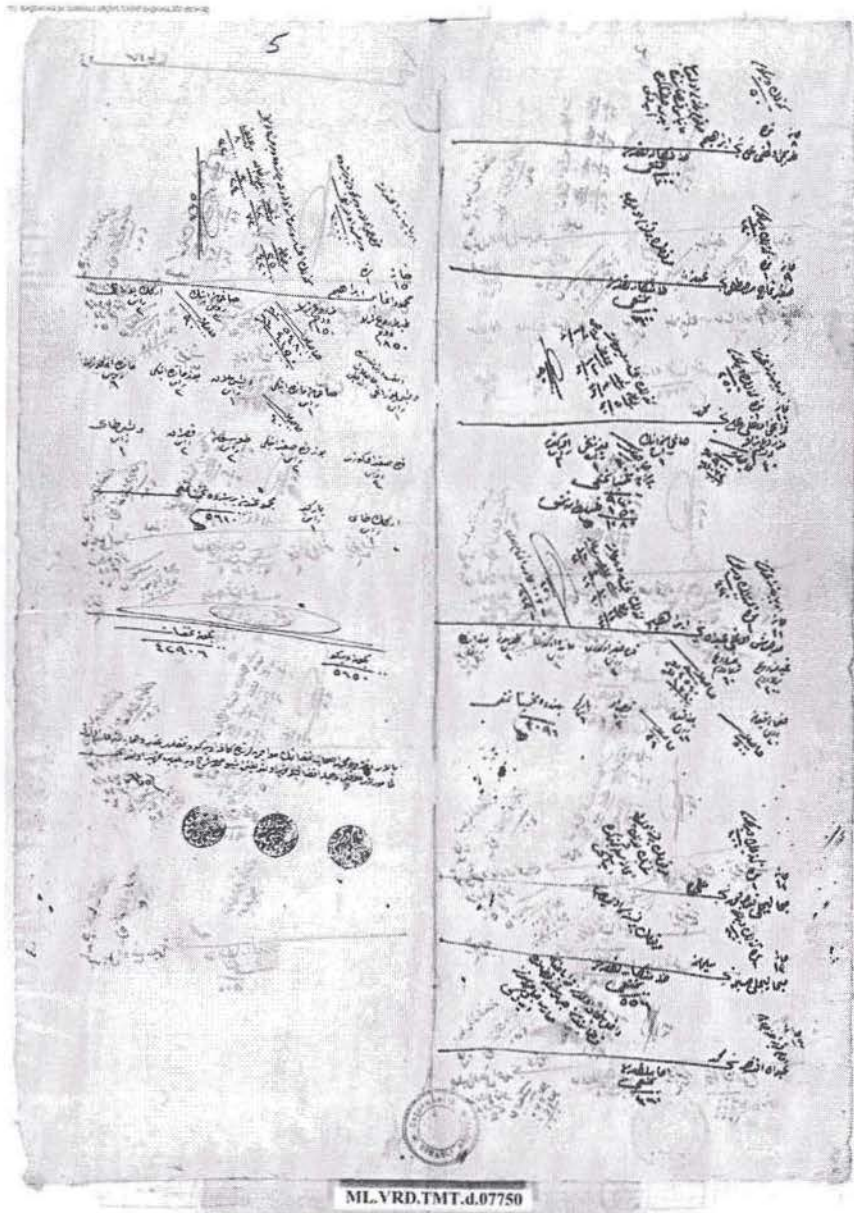

Ek 17. Çepni Karyesi 2. ve 3. Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07750)

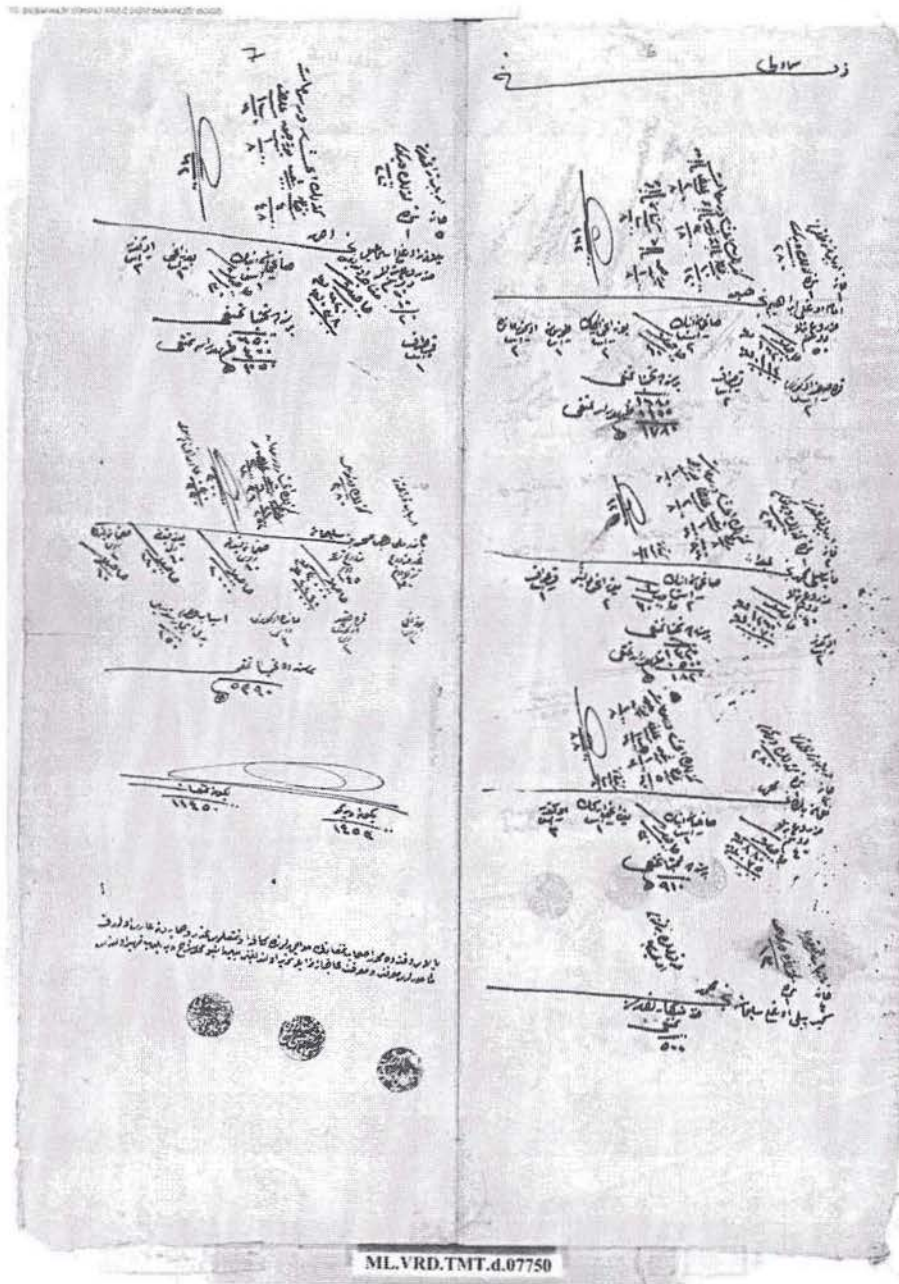

ML.VRD.TMT.d.07750

Ek 18. Çepni Karyesi 4. ve 5. Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07750)

Ek 19. Simavlı Karyesi 6. ve 7. Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07750)

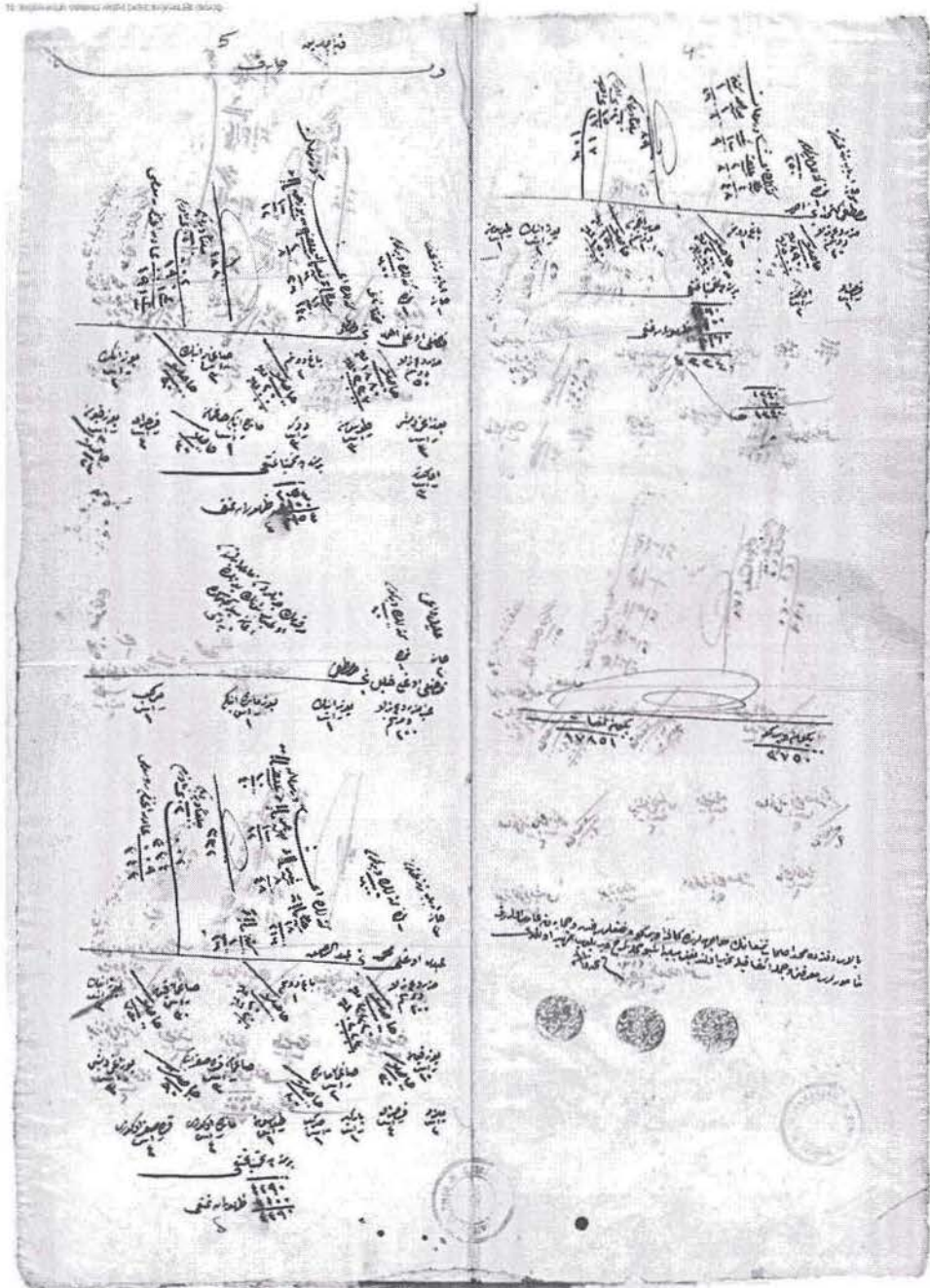

ML.VRD.TMT.d.07750

Ek 20. Bezirci Karyesi Giriş Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07751)

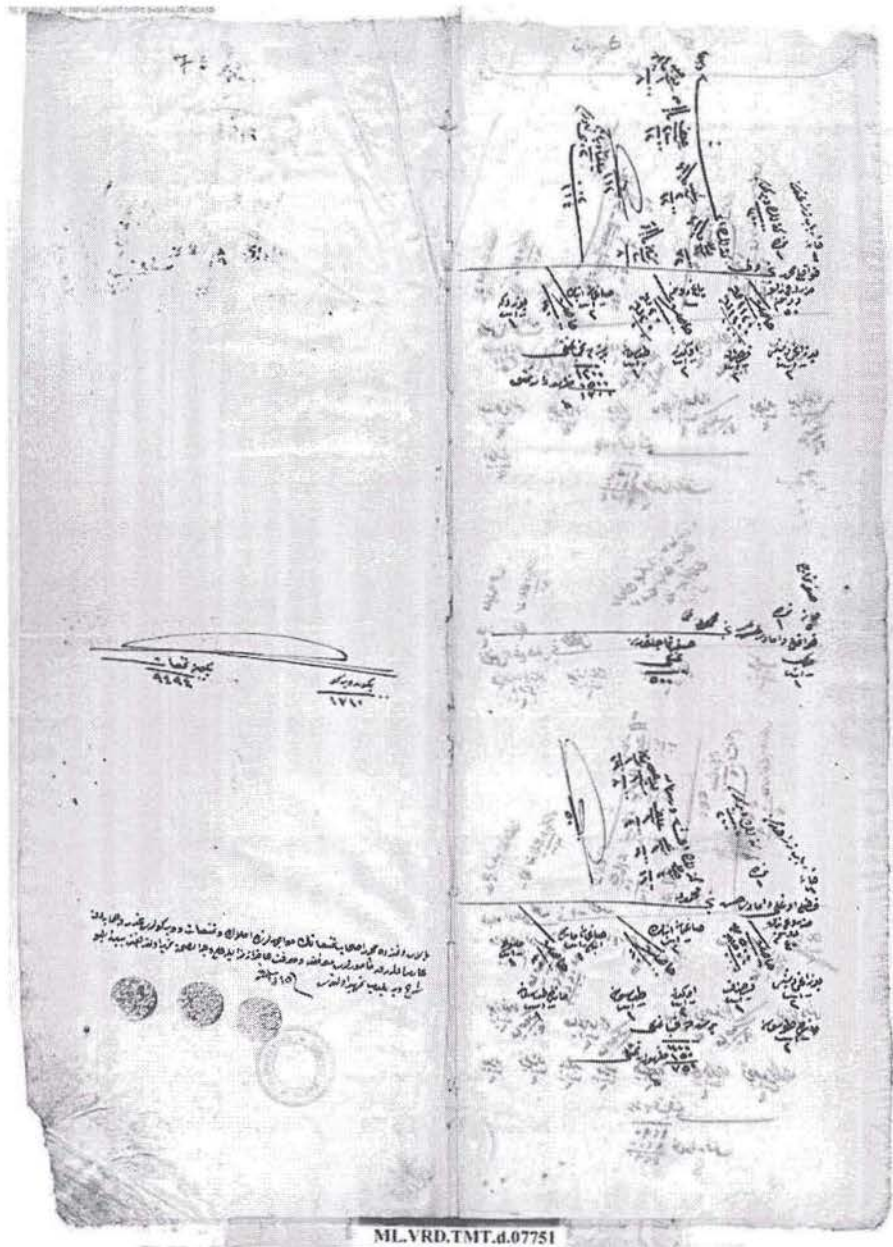

Ek 21. Bezirci Karyesi 4. Sayfası ve Çarık Karyesi 5. Sayfası
(ML. VRD. TMT. d. 07751)

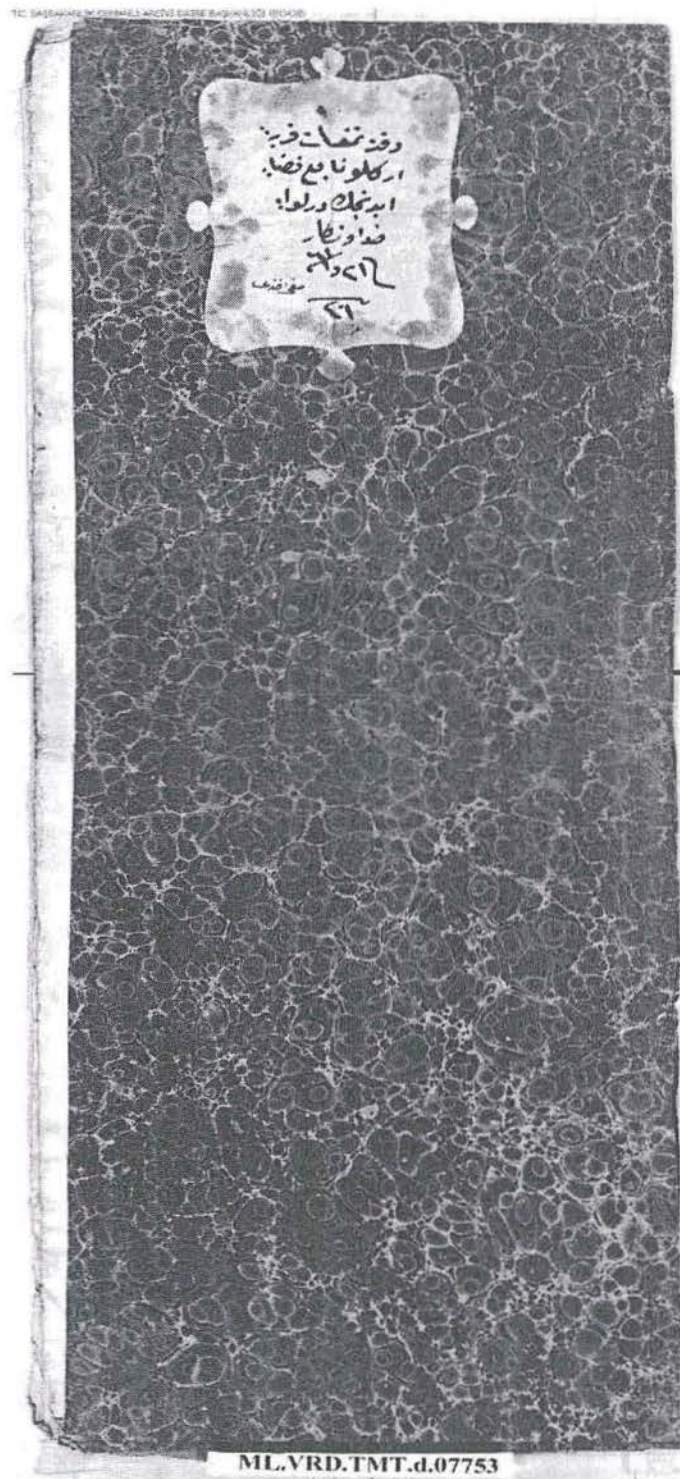
ML.VRD.TMT.d.07751

Ek 22. Çarık Karyesi 6. ve 7. Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07751)

ML.VRD.TMT.d.07751

Ek 23. Ergili Karyesi Giriş Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07753)

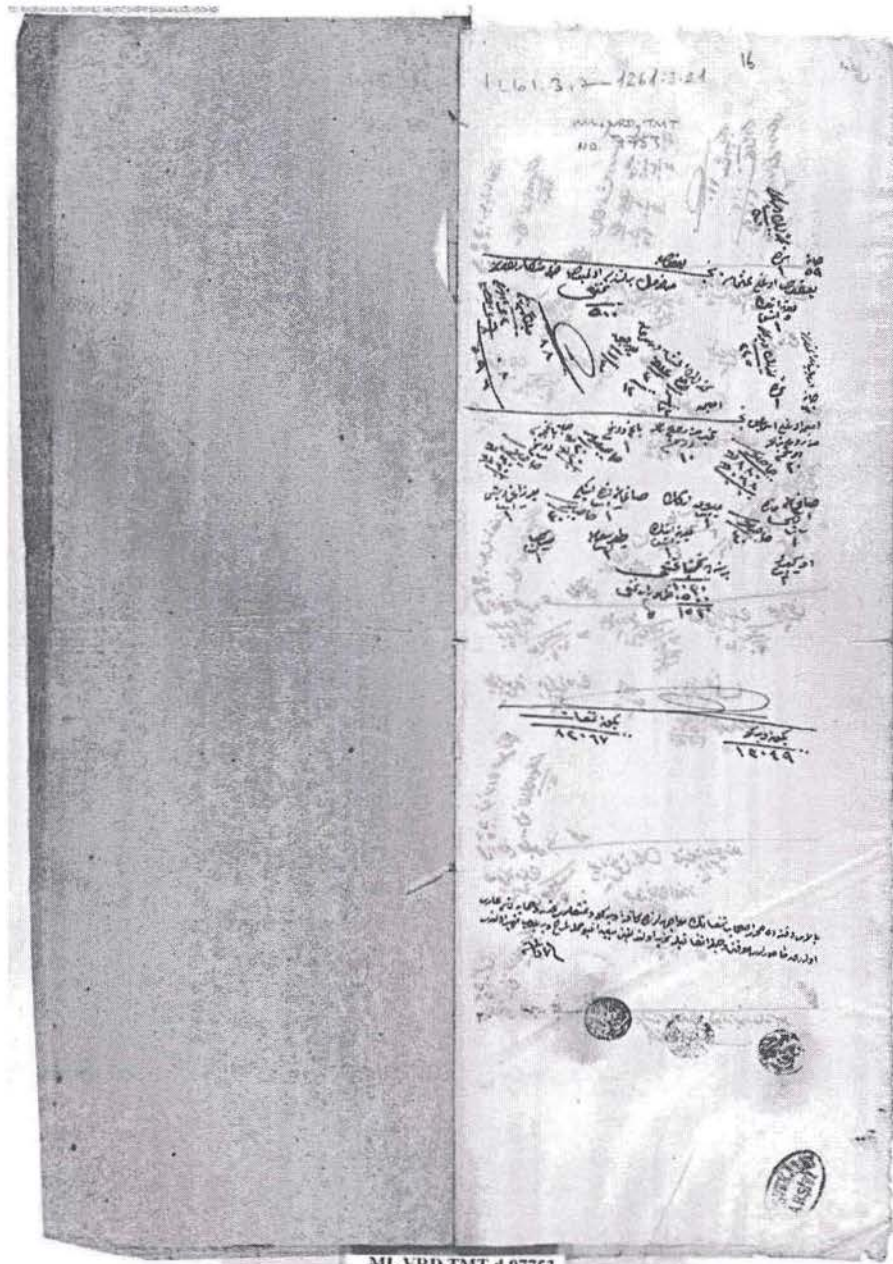

Ek 24. Ergili Karyesi 2.ve 3. Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07753)

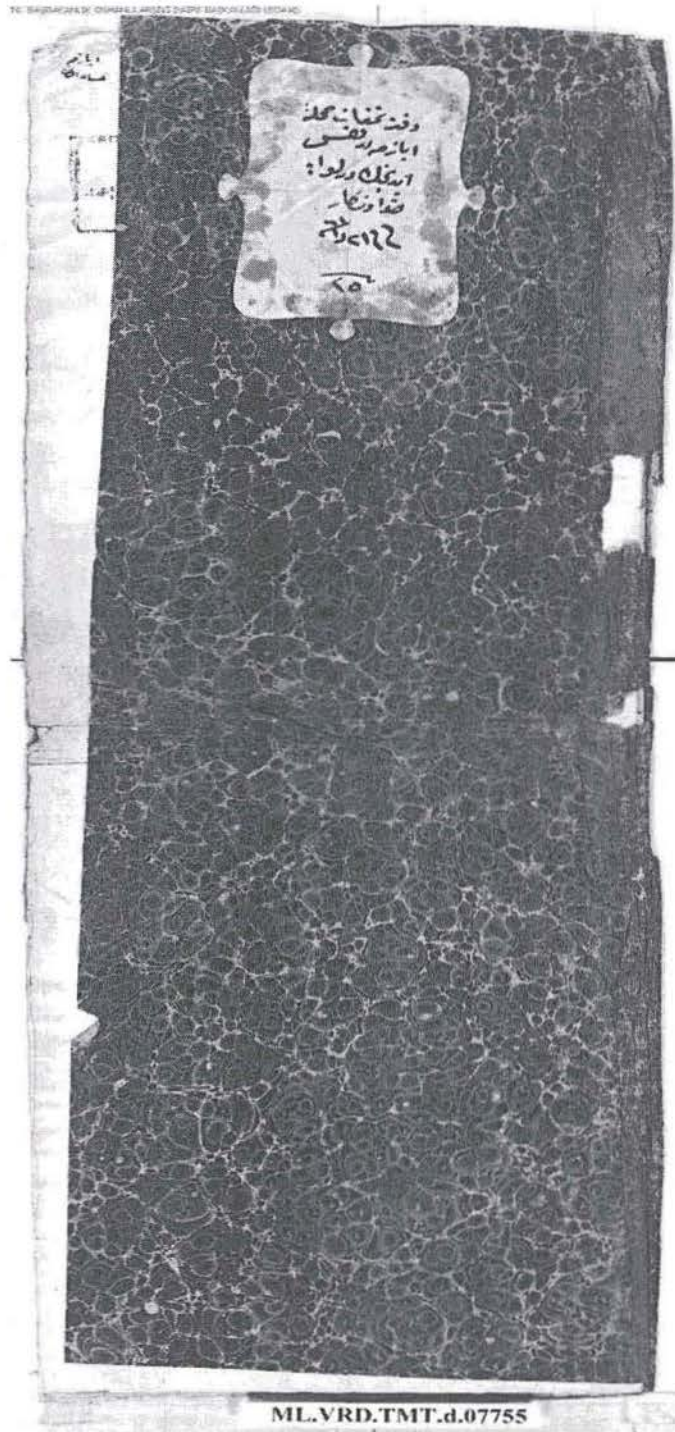
ML.VRD.TMT.d.07753

Ek 25. Ergili Karyesi 16. Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07753)

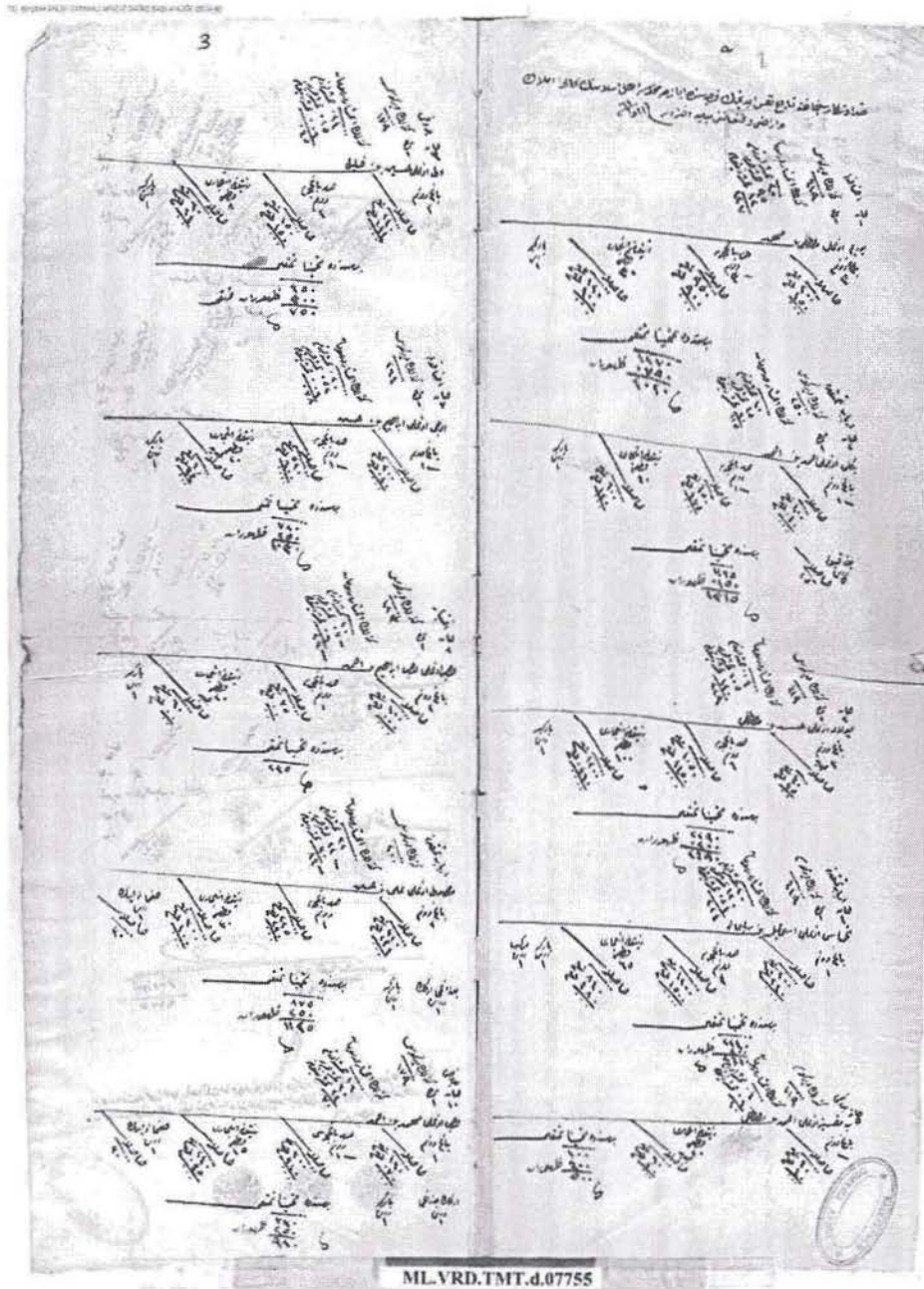

ML.VRD.TMT.d.07753

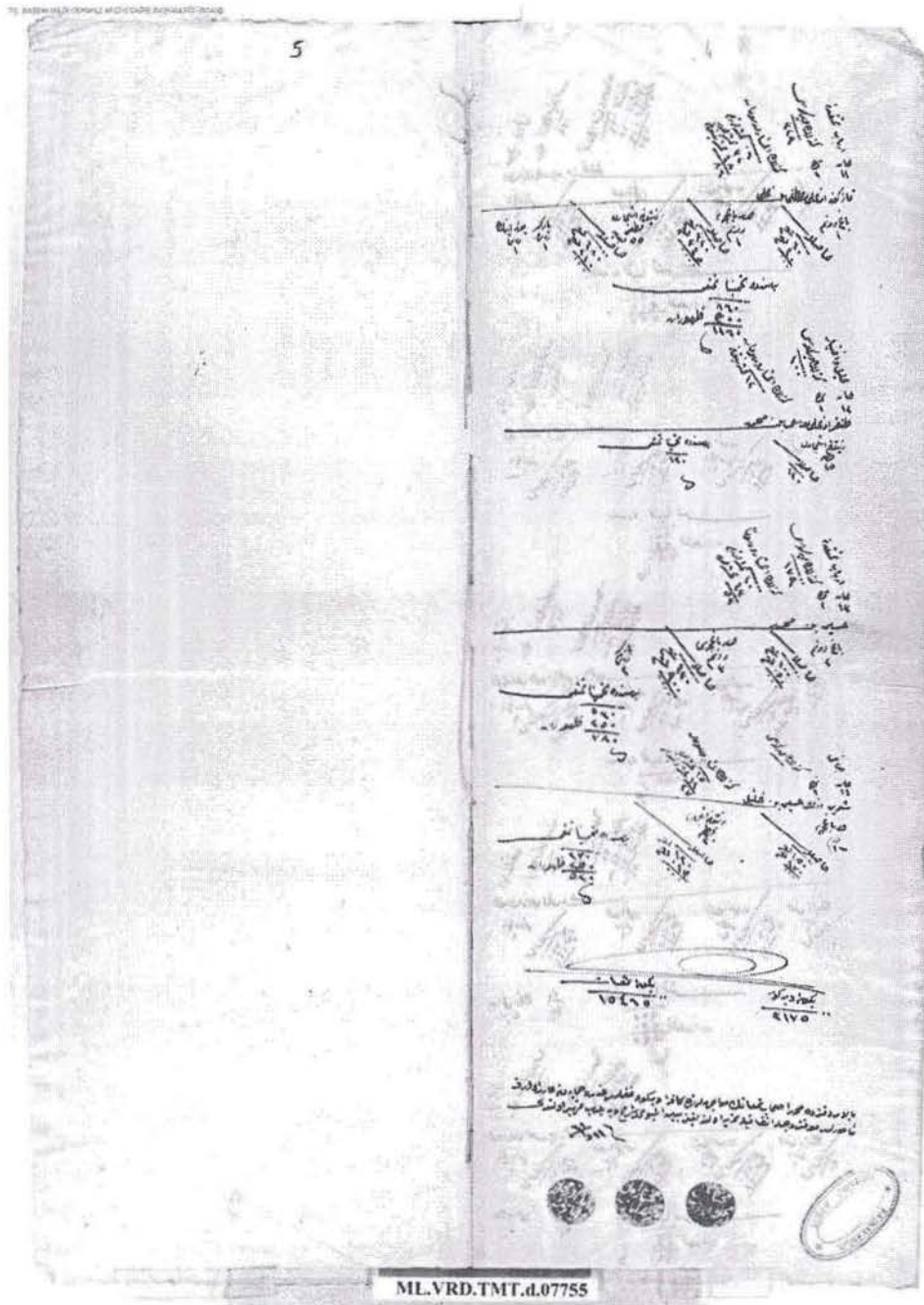
Ek 27. Ayazma Mahallesi Giriş Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07755)

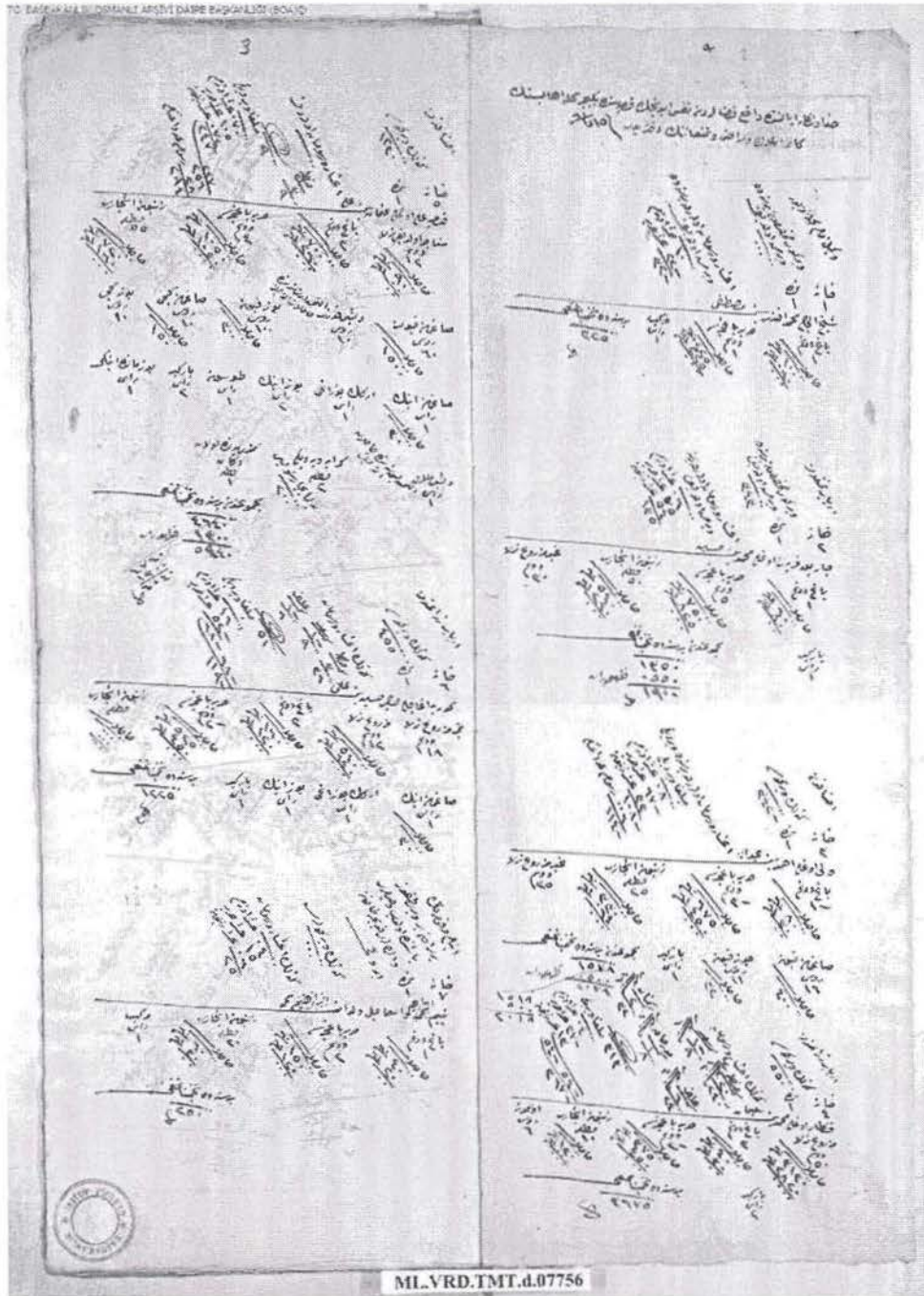
Ek 28. Ayazma Mahallesi 2. ve 3. Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07755)

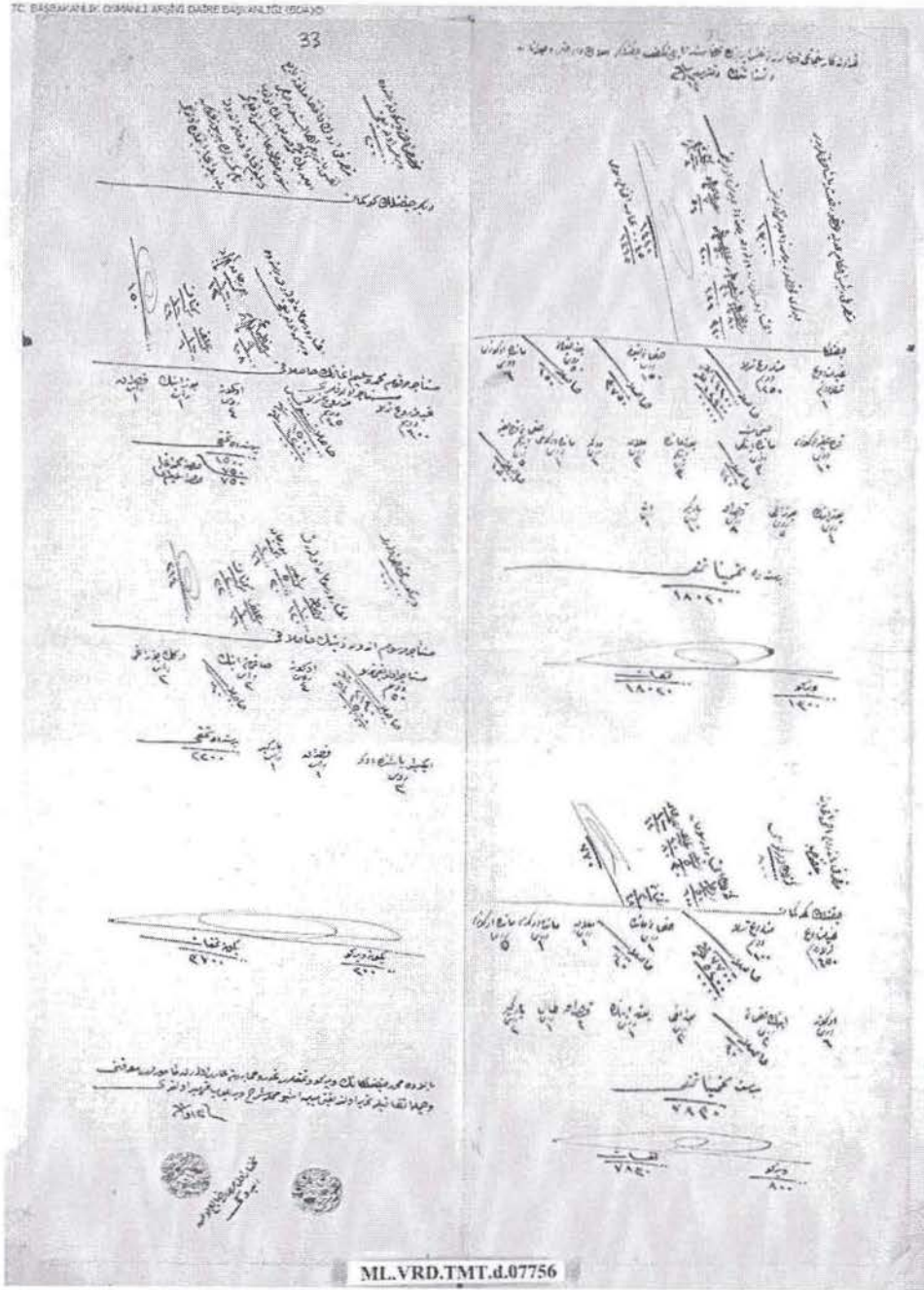
Ek 29. Ayazma Mahallesi 4. ve 5. Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07755)

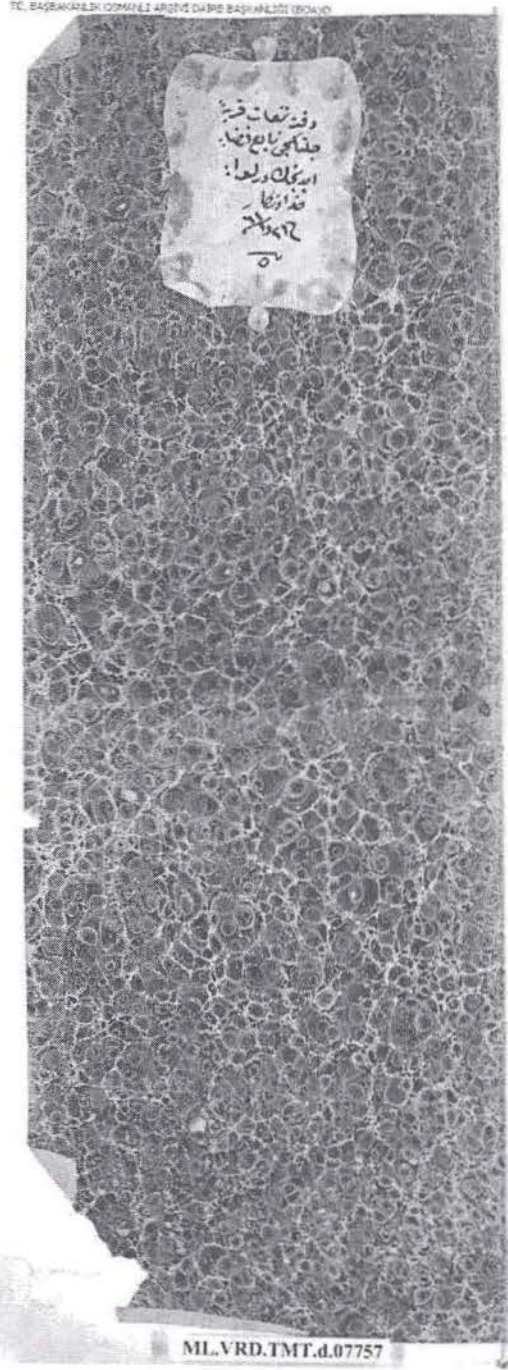
Ek 30. Yenice Mahallesi 2. ve 3. Sayfası (ML. VRD. TMT. d. 07756)

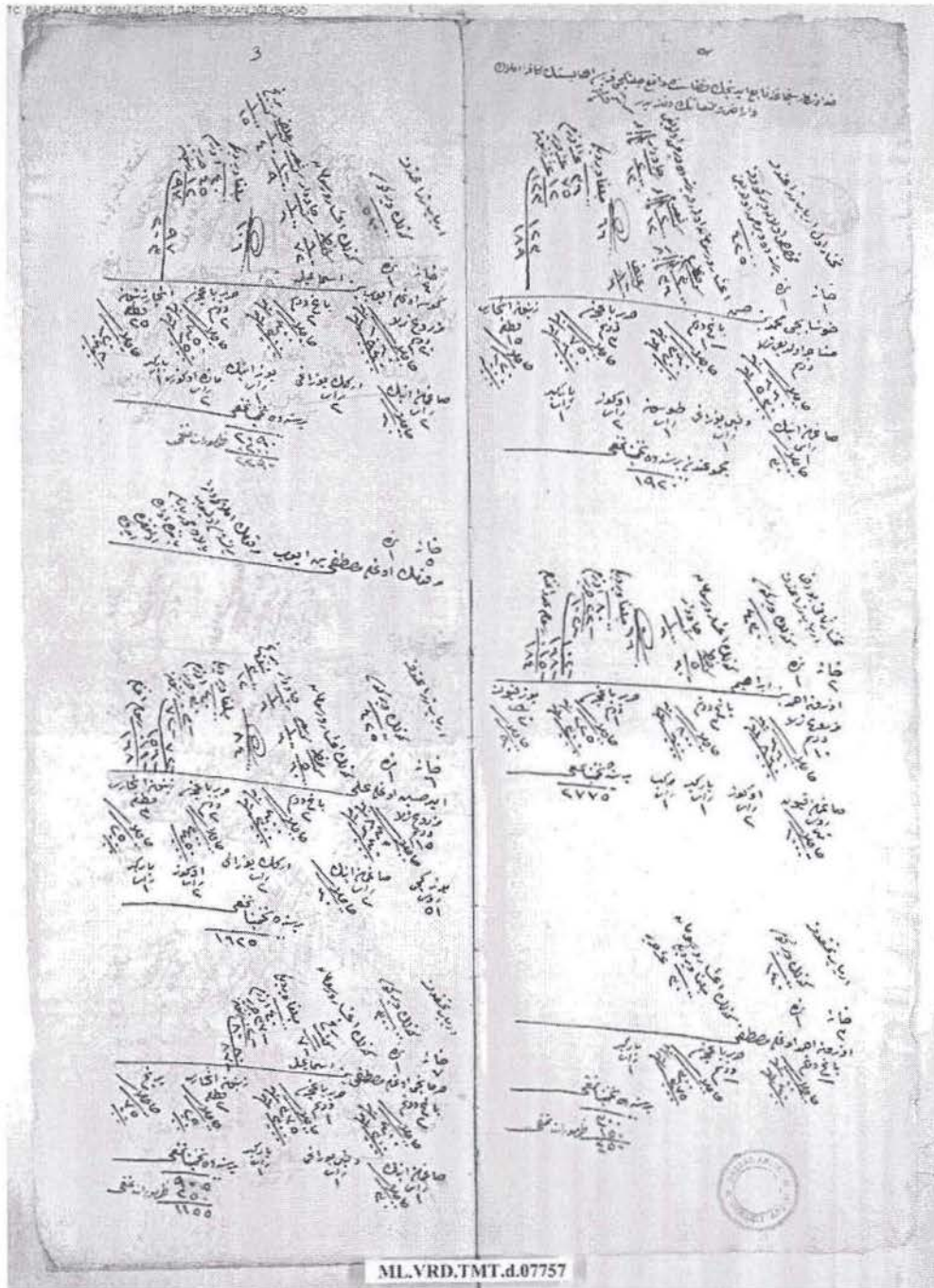
Ek 32. Tekfur Çiftliği 32. Sayfası Gökmen Çiftliği 32. Sayfası,
Diğer Gökmen Çiftliği 33. sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07756)

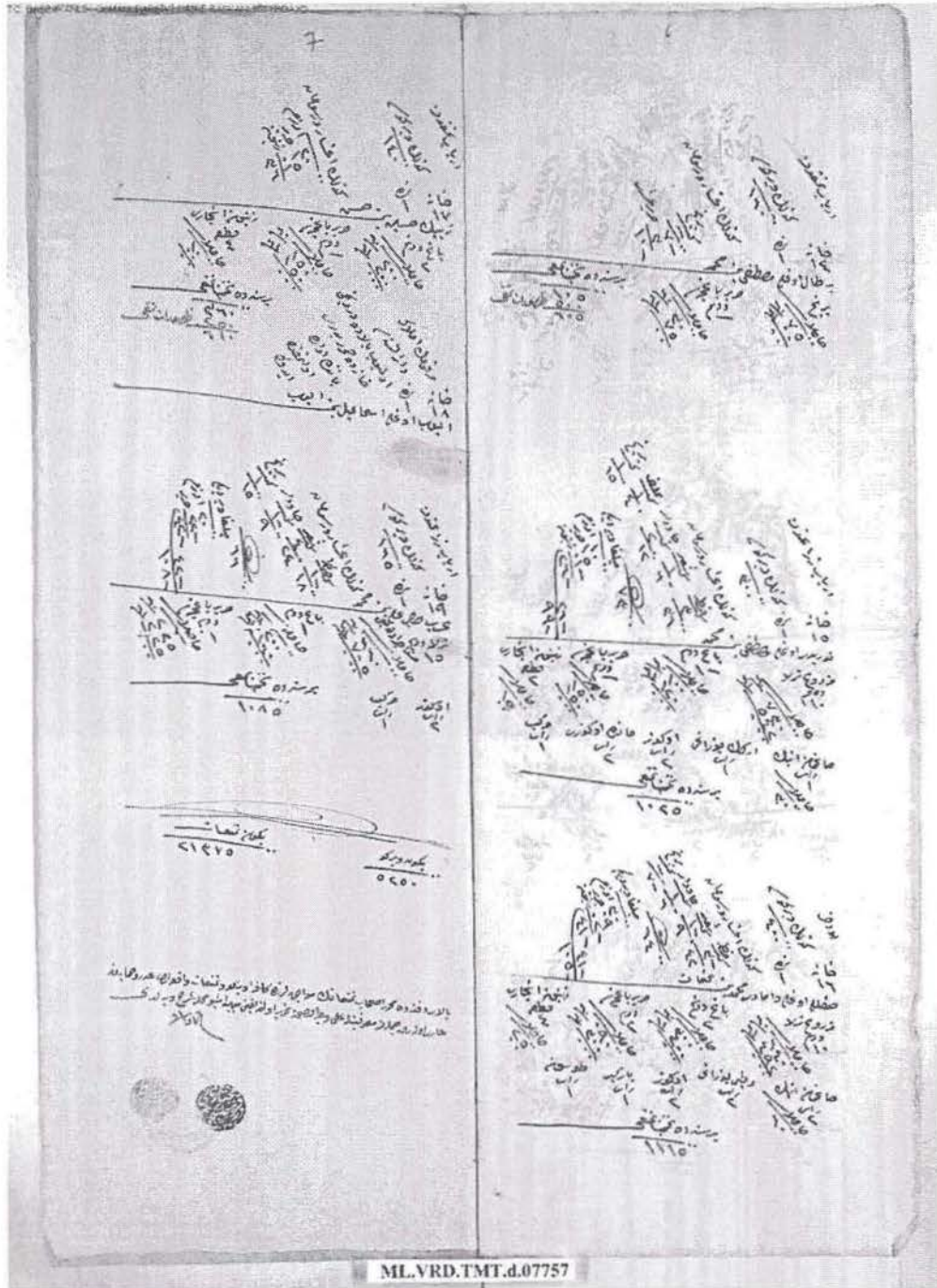
Ek 33. Çeltikçi Karyesi Giriş Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07757)

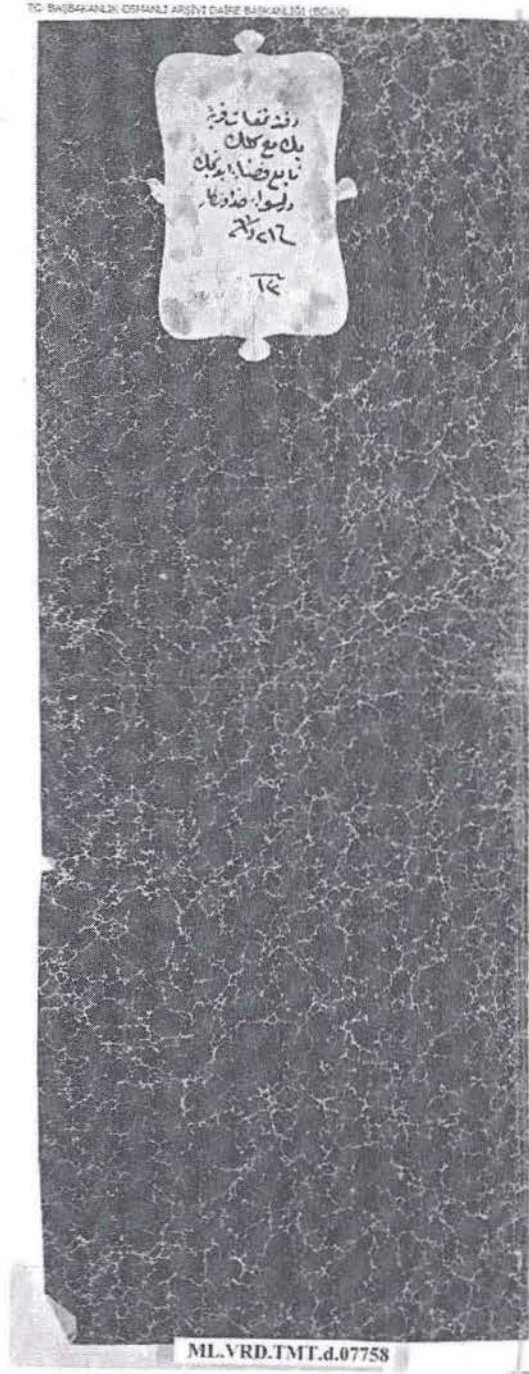
Ek 34. Çeltikçi Karyesi 2. ve 3. Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07757)

Ek 35. Çeltikçi Karyesi 6. ve 7. Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07757)

Ek 36. Beğ Karyesi Giriş Sayfası (ML. VRD. TMT. d. 07758)

Ek 39. Hisar Mahallesi Giriş Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07759)

TC BAŞBAKANLIK DİPLOMATİK İRANİ DAİRE BAŞKANLIĞI (BİDAN)

ML.VRD.TMT.d.07759

Ek 40. Hisar Mahallesi 2. ve 3. Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07759)

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

35

36

37

38

39

40

41

42

43

44

45

46

47

48

49

50

51

52

53

54

55

56

57

58

59

60

61

62

63

64

65

66

67

68

69

70

71

72

73

74

75

76

77

78

79

80

81

82

83

84

85

86

87

88

89

90

91

92

93

94

95

96

97

98

99

100

101

102

103

104

105

106

107

108

109

110

111

112

113

114

115

116

117

118

119

120

121

122

123

124

125

126

127

128

129

130

131

132

133

134

135

136

137

138

139

140

141

142

143

144

145

146

147

148

149

150

151

152

153

154

155

156

157

158

159

160

161

162

163

164

165

166

167

168

169

170

171

172

173

174

175

176

177

178

179

180

181

182

183

184

185

186

187

188

189

190

191

192

193

194

195

196

197

198

199

200

201

202

203

204

205

206

207

208

209

210

211

212

213

214

215

216

217

218

219

220

221

222

223

224

225

226

227

228

229

230

231

232

233

234

235

236

237

238

239

240

241

242

243

244

245

246

247

248

249

250

251

252

253

254

255

256

257

258

259

260

261

262

263

264

265

266

267

268

269

270

271

272

273

274

275

276

277

278

279

280

281

282

283

284

285

286

287

288

289

290

291

292

293

294

295

296

297

298

299

300

301

302

303

304

305

306

307

308

309

310

311

312

313

314

315

316

317

318

319

320

321

322

323

324

325

326

327

328

329

330

331

332

333

334

335

336

337

338

339

340

341

342

343

344

345

346

347

348

349

350

351

352

353

354

355

356

357

358

359

360

361

362

363

364

365

366

367

368

369

370

371

372

373

374

375

376

377

378

379

380

381

382

383

384

385

386

387

388

389

390

391

392

393

394

395

396

397

398

399

400

401

402

403

404

405

406

407

408

409

410

411

412

413

414

415

416

417

418

419

420

421

422

423

424

425

426

427

428

429

430

431

432

433

434

435

436

437

438

439

440

441

442

443

444

445

446

447

448

449

450

451

452

453

454

455

456

457

458

459

460

461

462

463

464

465

466

467

468

469

470

471

472

473

474

475

476

477

478

479

480

481

482

483

484

485

486

487

488

489

490

491

492

493

494

495

496

497

498

499

500

501

502

503

504

505

506

507

508

509

510

511

512

513

514

515

516

517

518

519

520

521

522

523

524

525

526

527

528

529

530

531

532

533

534

535

536

537

538

539

540

541

542

543

544

545

546

547

548

549

550

551

552

553

554

555

556

557

558

559

560

561

562

563

564

565

566

567

568

569

570

571

572

573

574

575

576

577

578

579

580

581

582

583

584

585

586

587

588

589

590

591

592

593

594

595

596

597

598

599

600

601

602

603

604

605

606

607

608

609

610

611

612

613

614

615

616

617

618

619

620

621

622

623

624

625

626

627

628

629

630

631

632

633

634

635

636

637

638

639

640

641

642

643

644

645

646

647

648

649

650

651

652

653

654

655

656

657

658

659

660

661

662

663

664

665

666

667

668

669

670

671

672

673

674

675

676

677

678

679

680

681

682

683

684

685

686

687

688

689

690

691

692

693

694

695

696

697

698

699

700

701

702

703

704

705

706

707

708

709

710

711

712

713

714

715

716

717

718

719

720

721

722

723

724

725

726

727

728

729

730

731

732

733

734

735

736

737

738

739

740

741

742

743

744

745

746

747

748

749

750

751

752

753

754

755

756

757

758

759

760

761

762

763

764

765

766

767

768

769

770

771

772

773

774

775

776

777

778

779

780

781

782

783

784

785

786

787

788

789

790

791

792

793

794

795

796

797

798

799

800

801

802

803

804

805

806

807

808

809

810

811

812

813

814

815

816

817

818

819

820

821

822

823

824

825

826

827

828

829

830

831

832

833

834

835

836

837

838

839

840

841

842

843

844

845

846

847

848

849

850

851

852

853

854

855

856

857

858

859

860

861

862

863

864

865

866

867

868

869

870

871

872

873

874

875

876

877

878

879

880

881

882

883

884

885

886

887

888

889

890

891

892

893

894

895

896

897

898

899

900

901

902

903

904

905

906

907

908

909

910

911

912

913

914

915

916

917

918

919

920

921

922

923

924

925

926

927

928

929

930

931

932

933

934

935

936

937

938

939

940

941

942

943

944

945

946

947

948

949

950

951

952

953

954

955

956

957

958

959

960

961

962

963

964

965

966

967

968

969

970

971

972

973

974

975

976

977

978

979

980

981

982

983

984

985

986

987

988

989

990

991

992

993

994

995

996

997

998

999

1000

1001

1002

1003

1004

1005

1006

1007

1008

1009

1010

1011

1012

1013

1014

1015

1016

1017

1018

1019

1020

1021

1022

1023

1024

1025

1026

1027

1028

1029

1030

1031

1032

1033

1034

1035

1036

1037

1038

1039

1040

1041

1042

1043

1044

1045

1046

1047

1048

1049

1050

1051

1052

1053

1054

1055

1056

1057

1058

1059

1060

1061

1062

1063

1064

1065

1066

1067

1068

1069

1070

1071

1072

1073

1074

1075

1076

1077

1078

1079

1080

1081

1082

1083

1084

1085

1086

1087

1088

1089

1090

1091

1092

1093

1094

1095

1096

1097

1098

1099

1100

1101

1102

1103

1104

1105

1106

1107

1108

1109

1110

1111

1112

1113

1114

1115

1116

1117

1118

1119

1120

1121

1122

1123

1124

1125

1126

1127

1128

1129

1130

1131

1132

1133

1134

1135

1136

1137

1138

1139

1140

1141

1142

1143

1144

1145

1146

1147

1148

1149

1150

1151

1152

1153

1154

1155

1156

1157

1158

1159

1160

1161

1162

1163

1164

1165

1166

1167

1168

1169

1170

1171

1172

1173

1174

1175

1176

1177

1178

1179

1180

1181

1182

1183

1184

1185

1186

1187

1188

1189

1190

1191

1192

1193

1194

1195

1196

1197

1198

1199

1200

1201

1202

1203

1204

1205

1206

1207

1208

1209

1210

1211

1212

1213

1214

1215

1216

1217

1218

1219

1220

1221

1222

1223

1224

1225

1226

1227

1228

1229

1230

1231

1232

1233

1234

1235

1236

1237

1238

1239

1240

1241

1242

1243

1244

1245

1246

1247

1248

1249

1250

1251

1252

1253

1254

1255

1256

1257

1258

1259

1260

1261

1262

1263

1264

1265

1266

1267

1268

1269

1270

1271

1272

1273

1274

1275

1276

1277

1278

1279

1280

1281

1282

1283

1284

1285

1286

1287

1288

1289

1290

1291

1292

1293

1294

1295

1296

1297

1298

1299

1300

1301

1302

1303

1304

1305

1306

1307

1308

1309

1310

1311

1312

1313

1314

1315

1316

1317

1318

1319

1320

1321

1322

1323

1324

1325

1326

1327

1328

1329

1330

1331

1332

1333

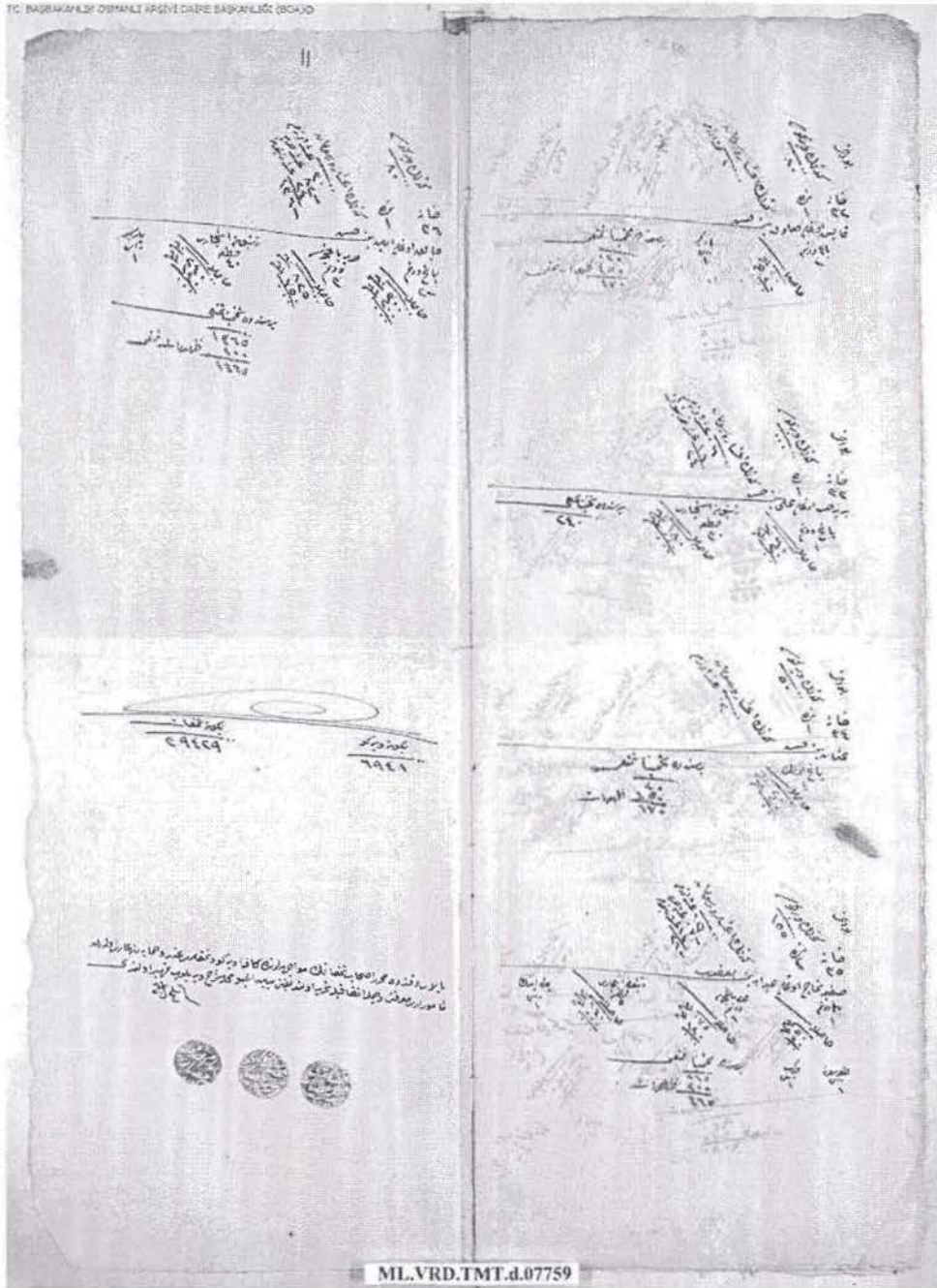
1334

1335

1336

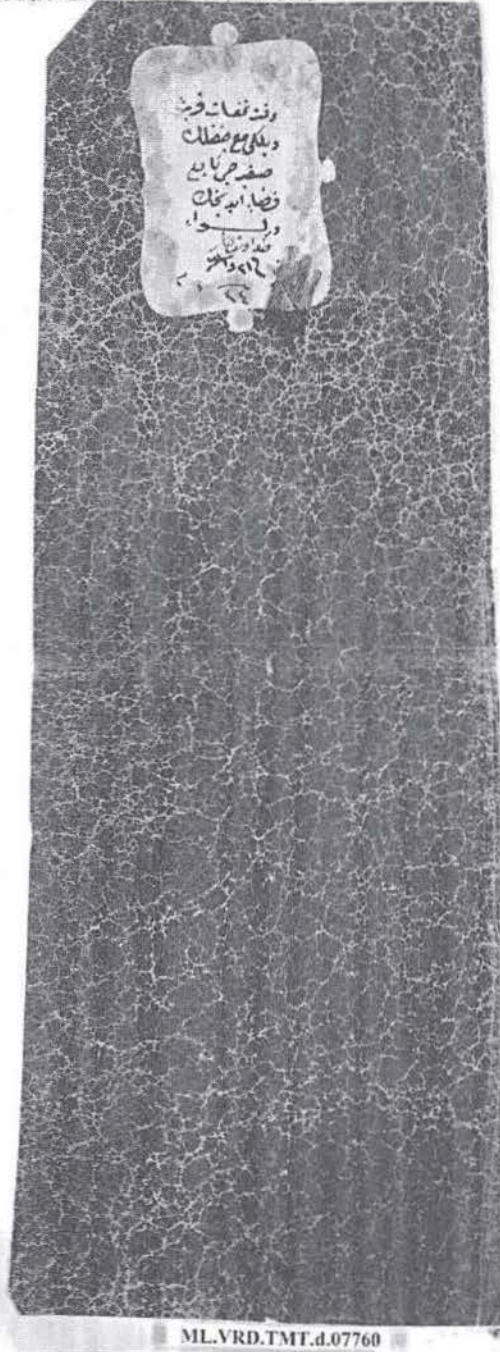
13

Ek 41. Hisar Mahallesi 10. ve 11. Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07759)

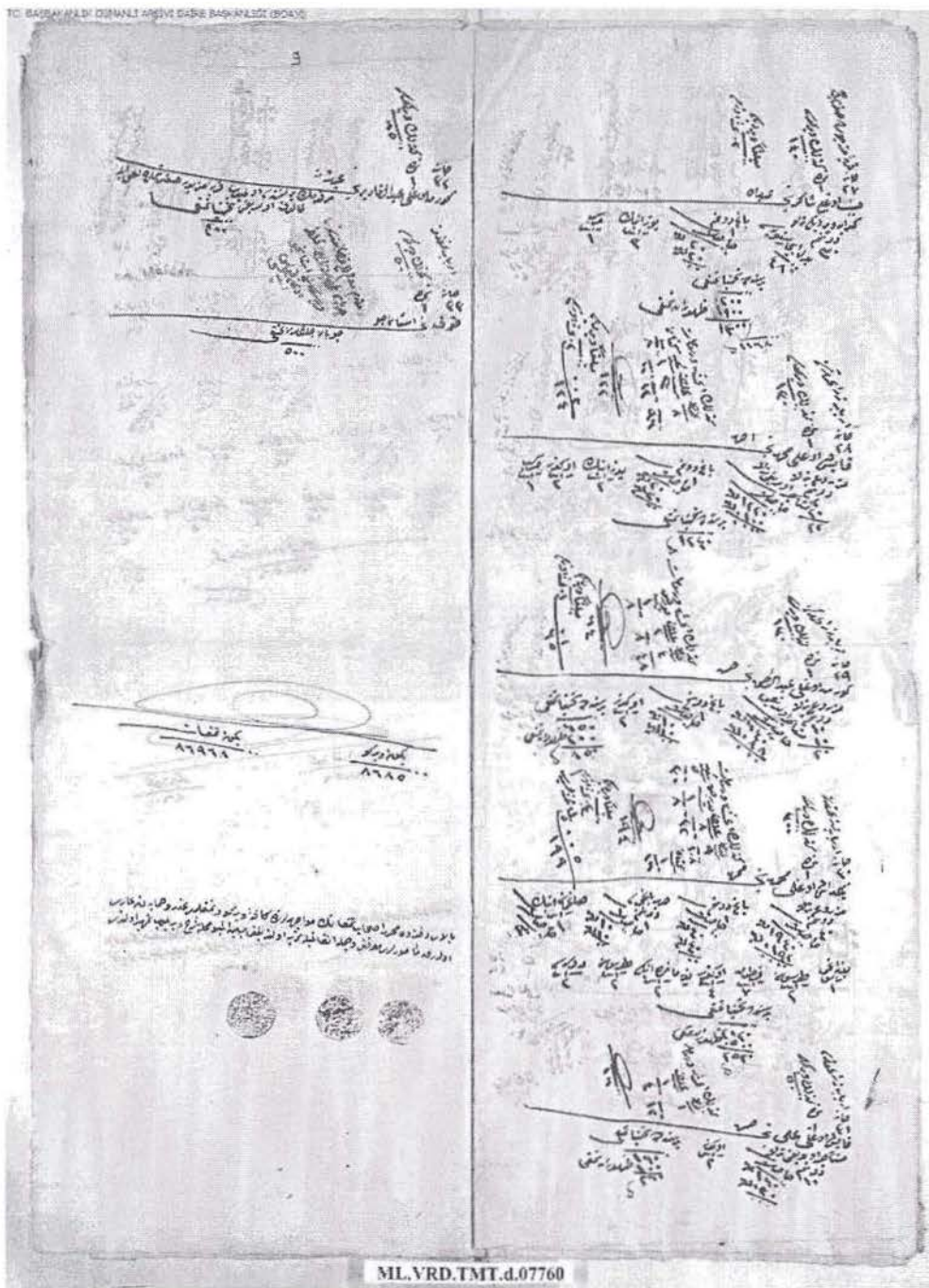
Ek 42. Dilbeki Karyesi Giriş Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07760)

T.C. BASBAKANLIK ÖZGÜN İZLENİ NİSNE BAŞKANTİ (2014)

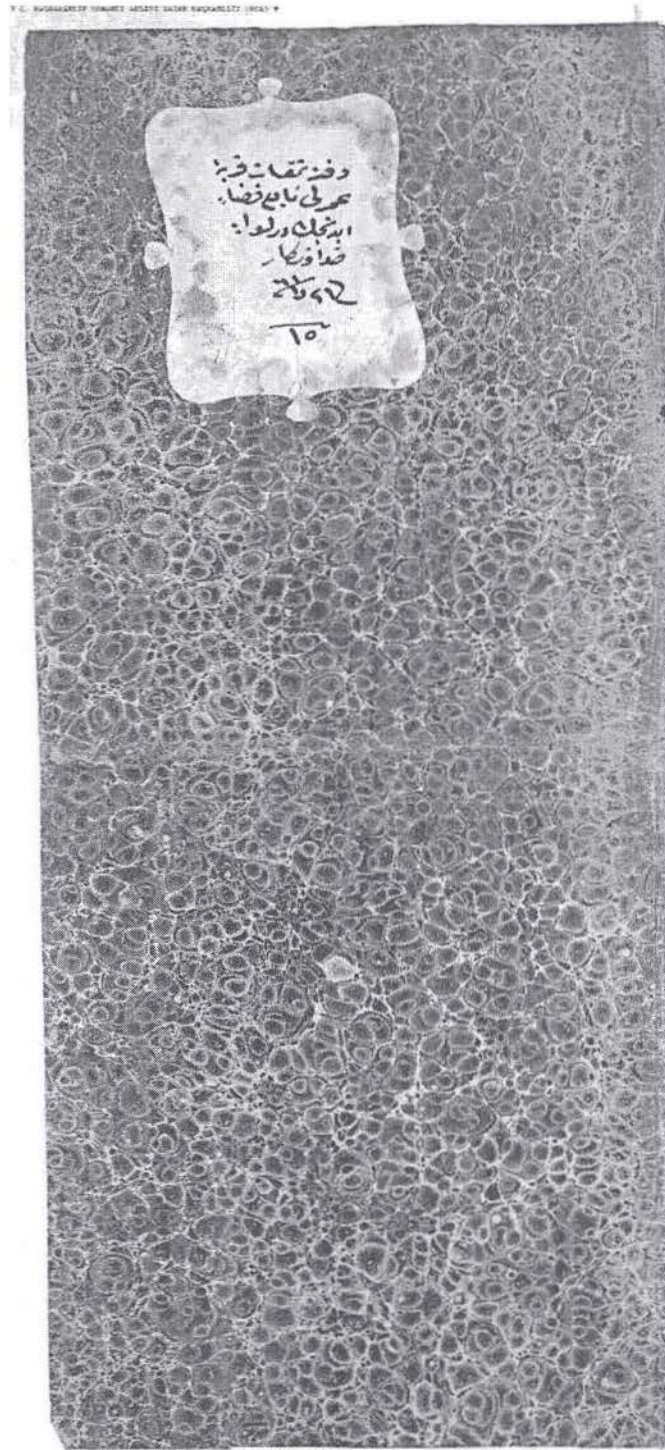

ML.VRD.TMT.d.07760

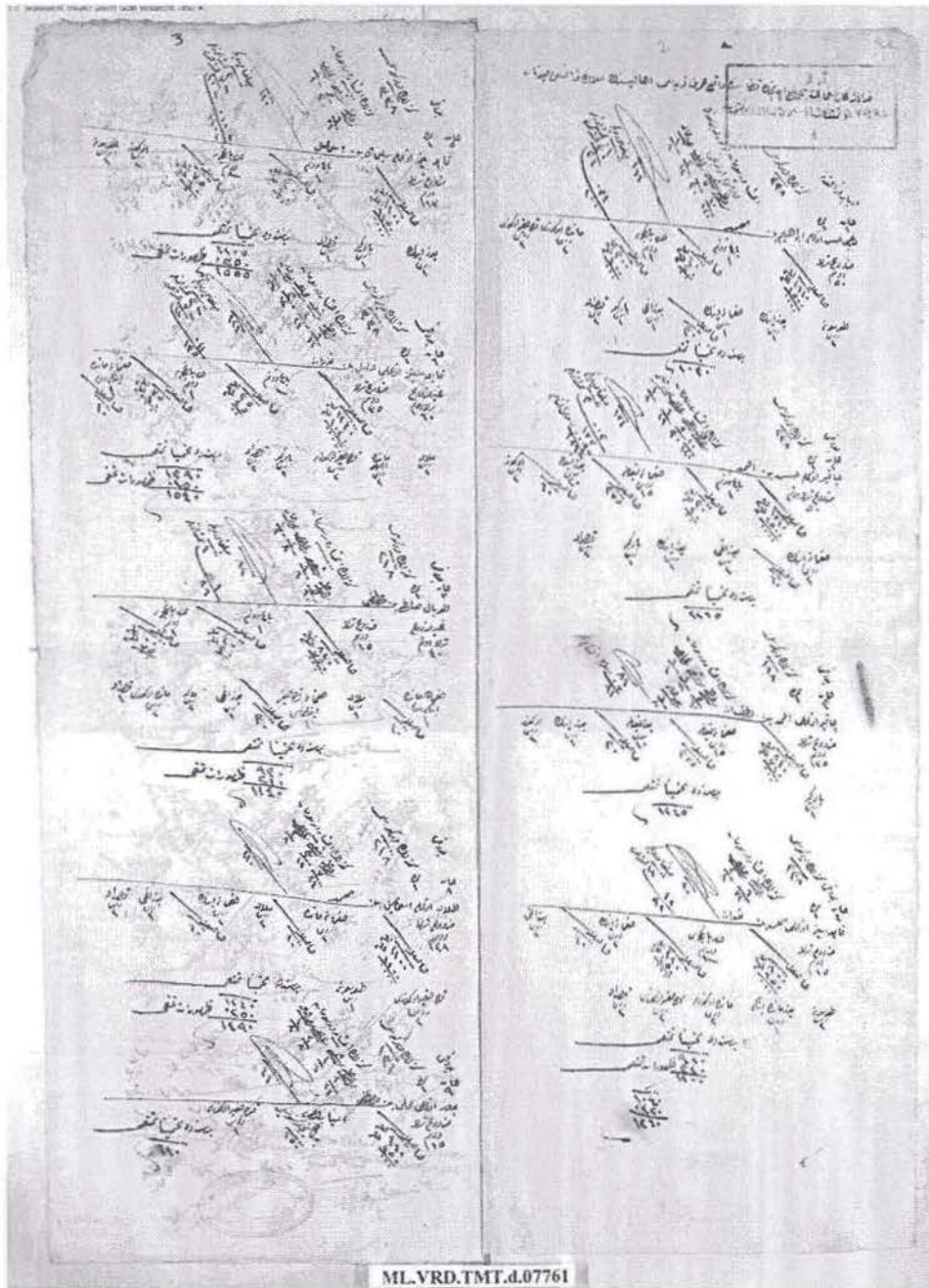
Ek 43. Dilbeki Karyesi 8. ve 9. Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07760)

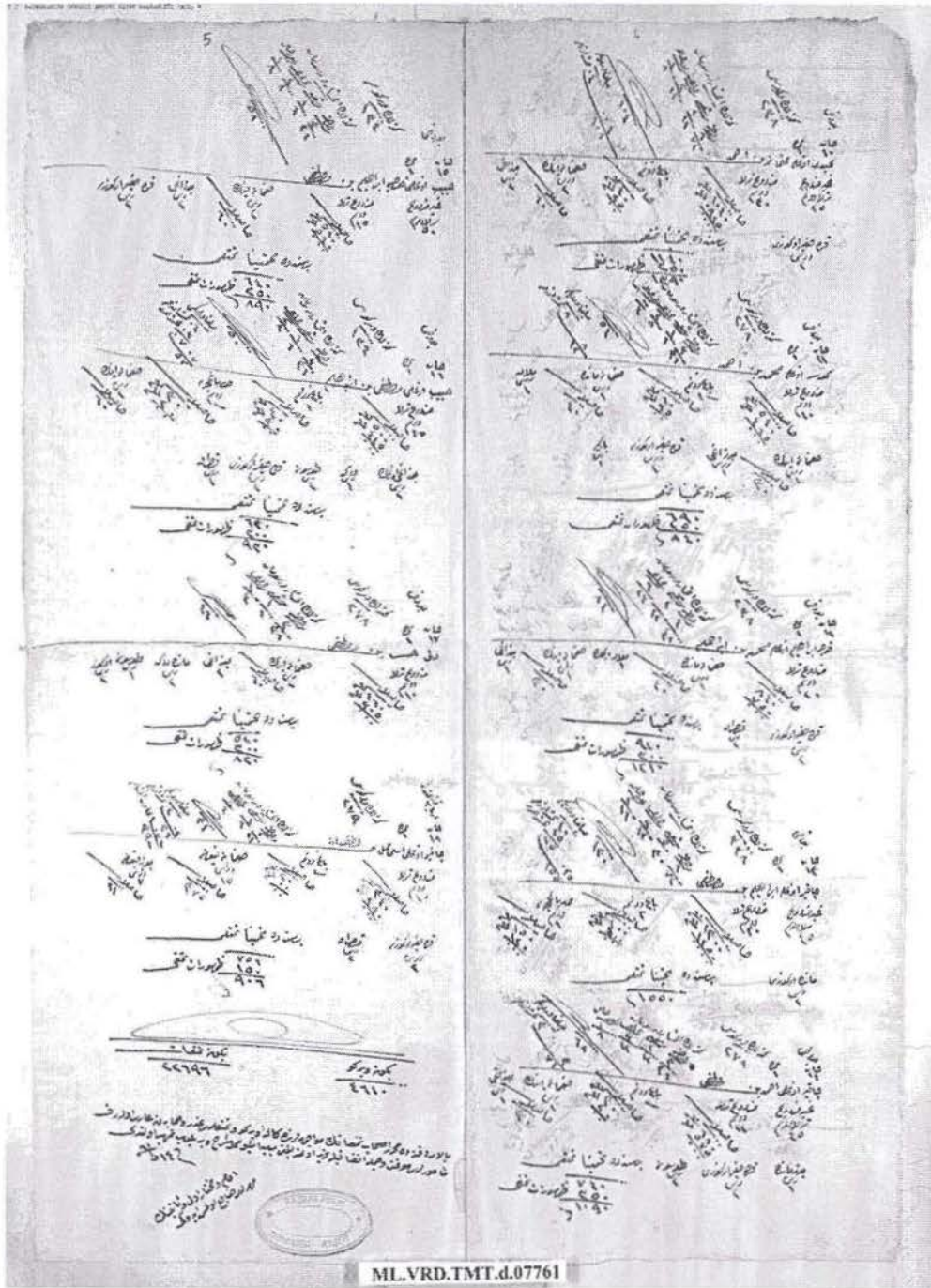
Ek 45. Ömerli Karyesi Giriş Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07761)

Ek 46. Ömerli Karyesi 2. ve 3. Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07761)

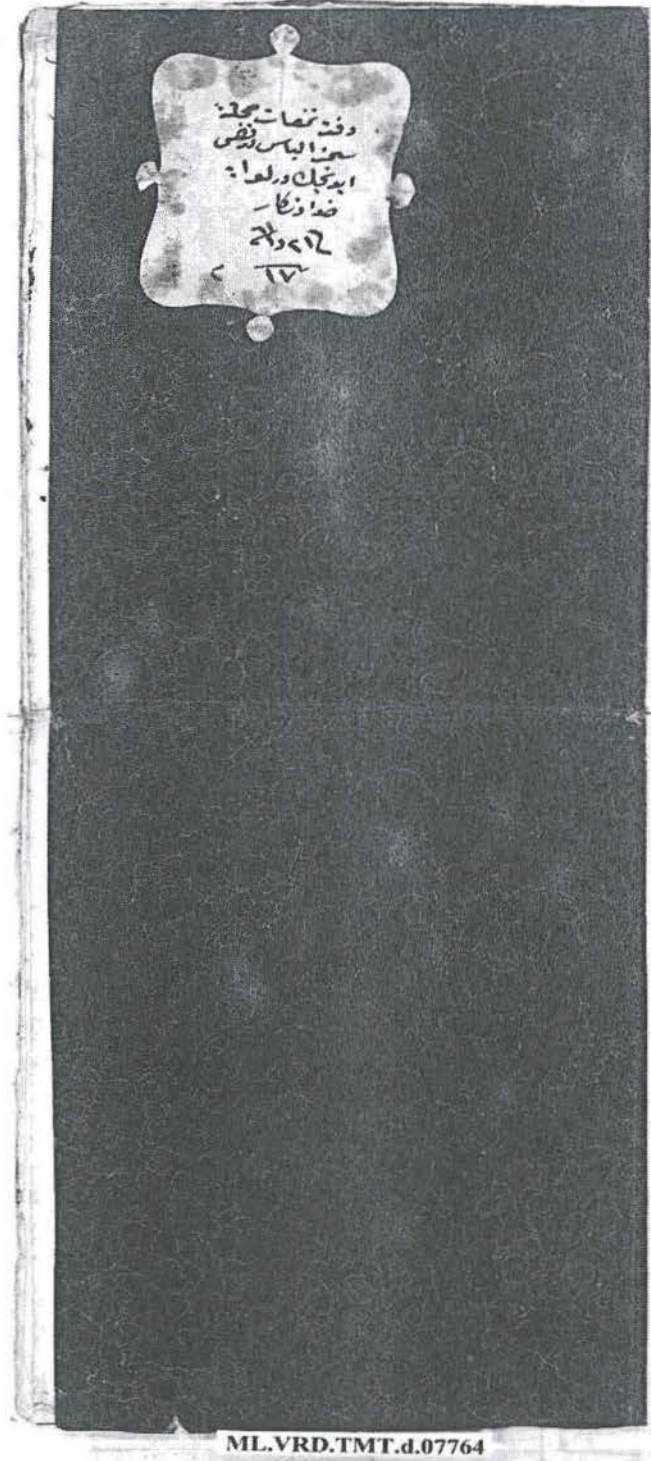

Ek 47. Ömerli Karyesi 4. ve 5. Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07761)

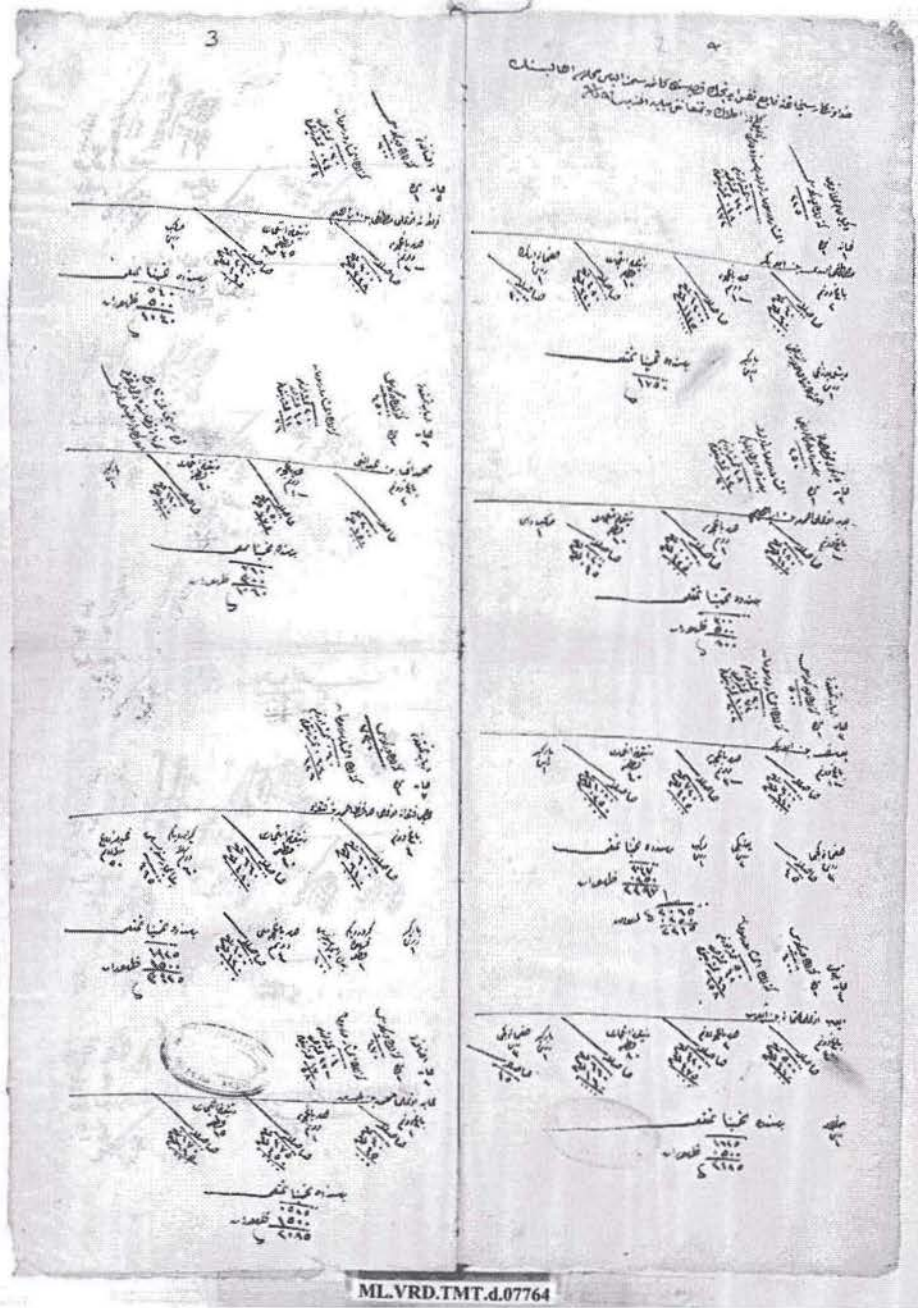

ML.VRD.TMT.d.07761

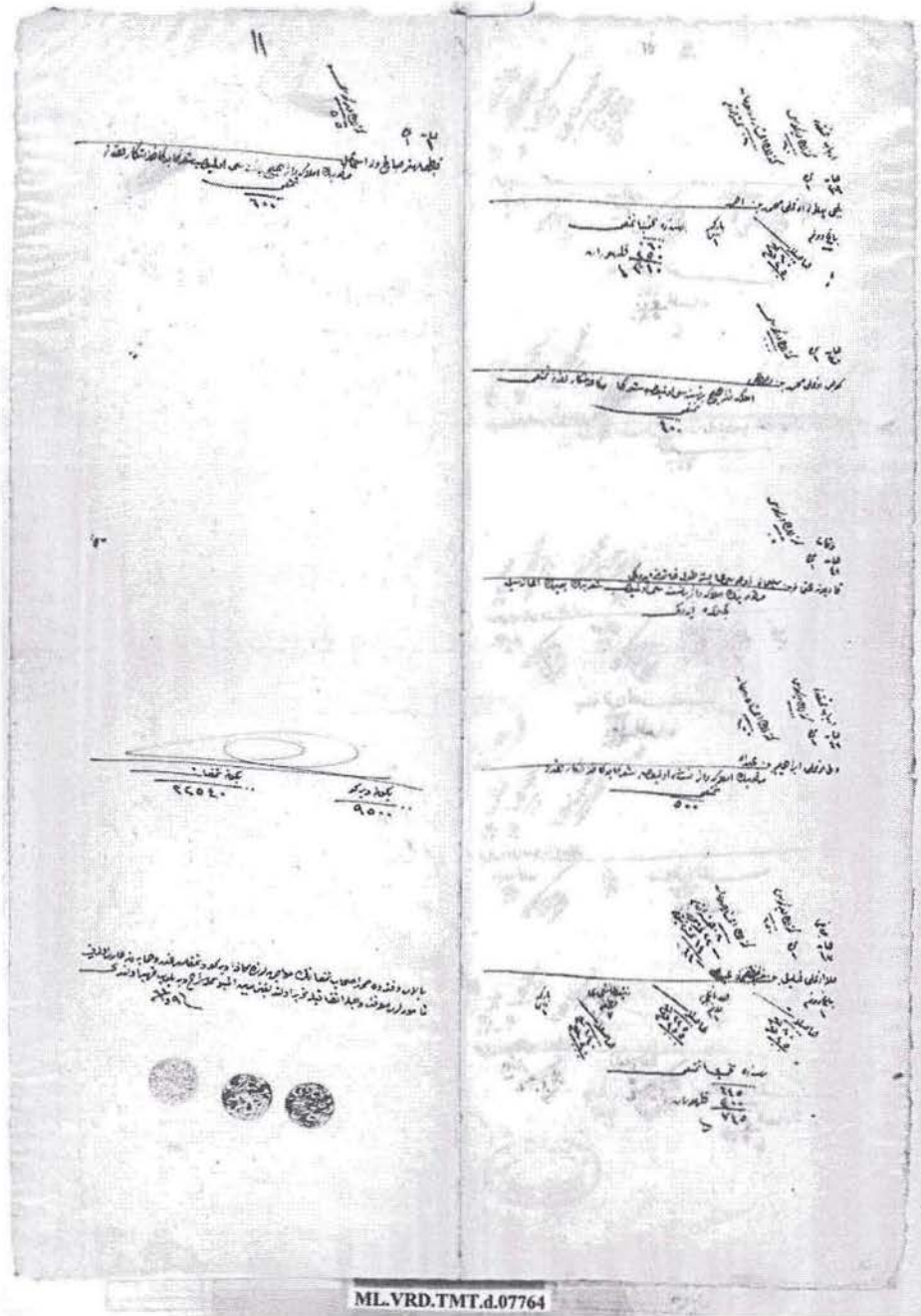
Ek 48. Semiz İlyas Mahallesi Giriş Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07764)

Ek 49. Semiz İlyas Mahallesi 2. ve 3. Sayfası
(ML. VRD. TMT. d. 07764)

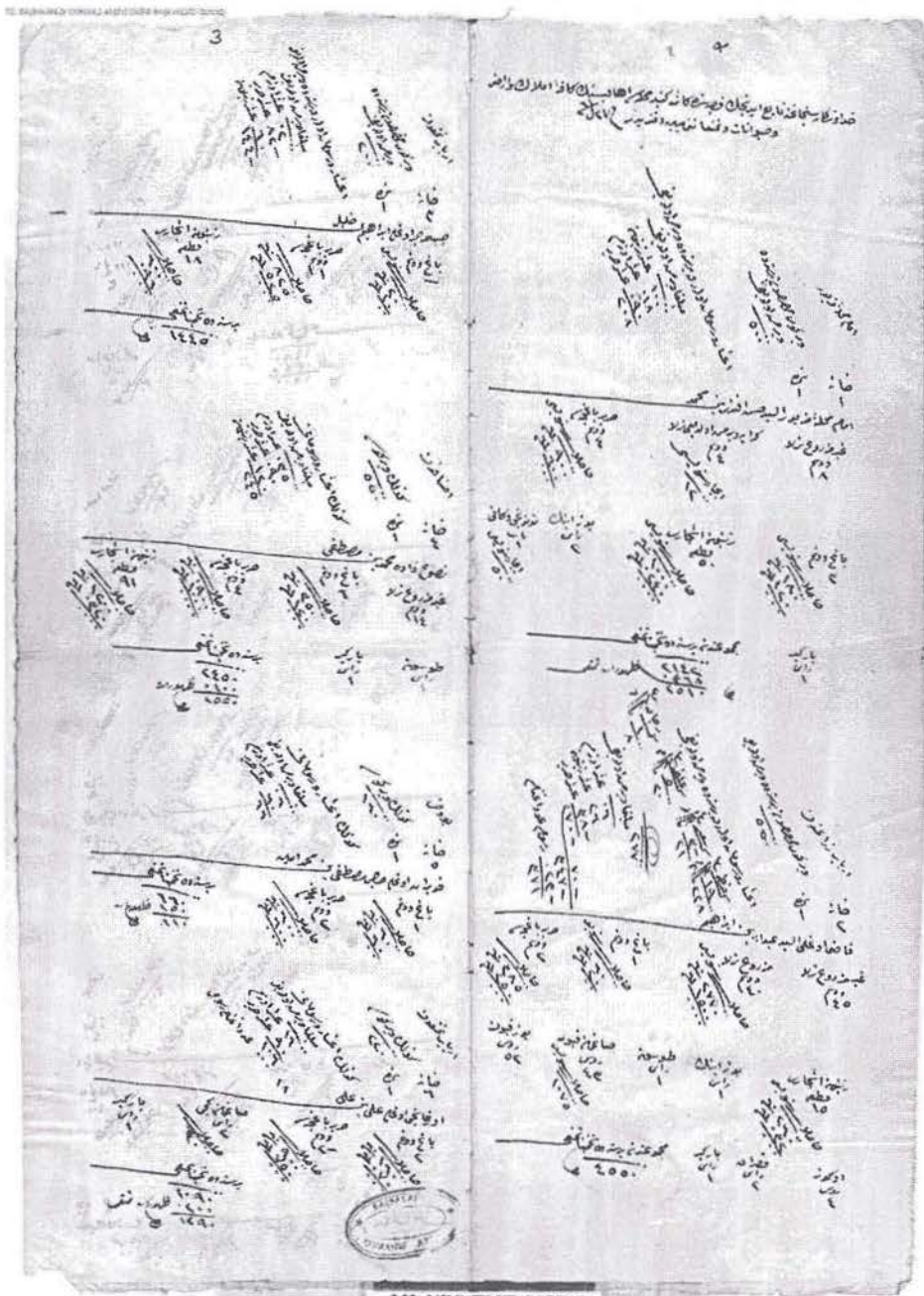
Ek 50. Semiz İlyas Mahallesi 10. ve 11. Sayfası
(ML. VRD. TMT. d. 07764)

Ek 51. Künbed Mahallesi Giriş Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07765)

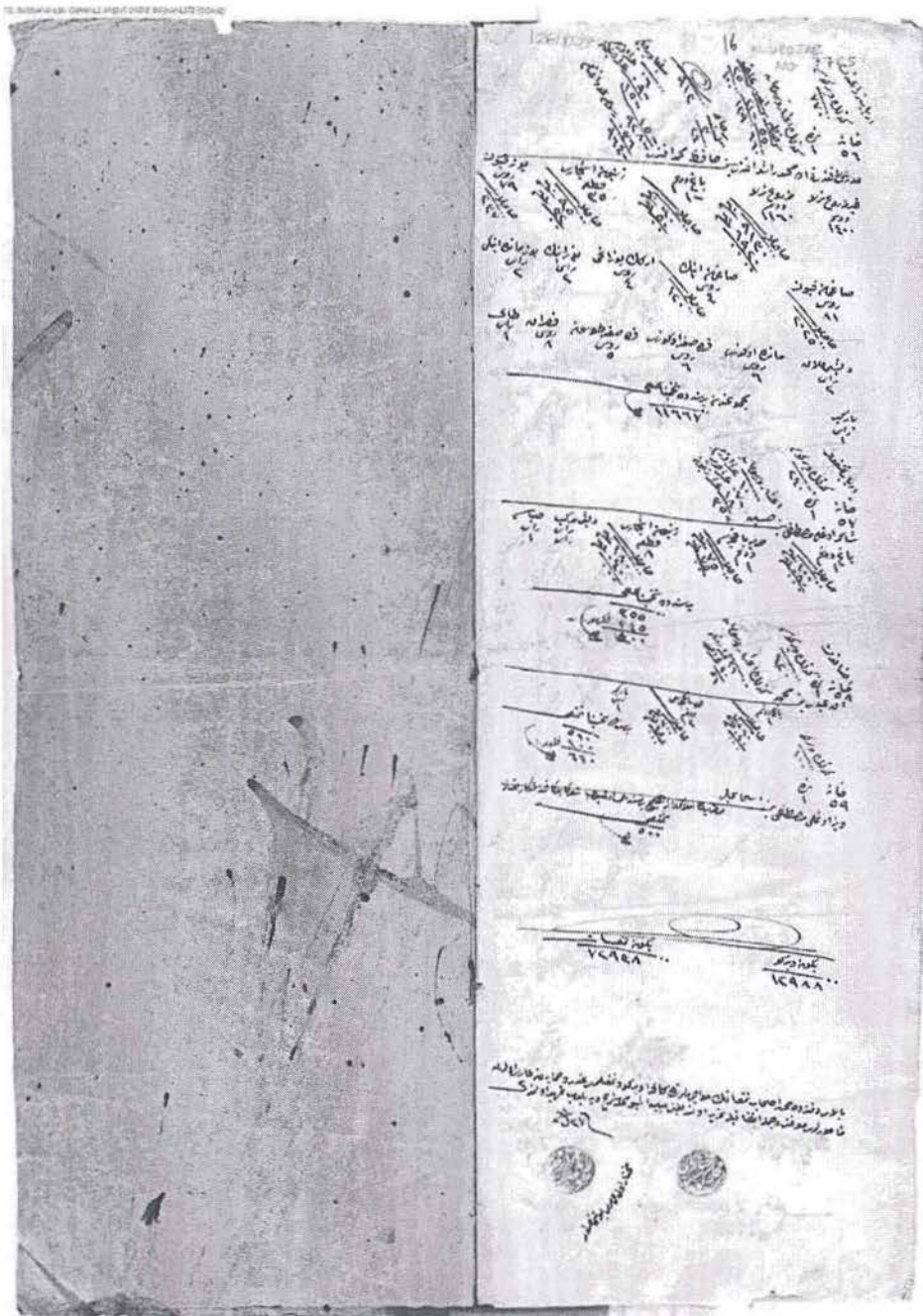

Ek 52. Künbed Mahallesi 2. ve 3. Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07765)

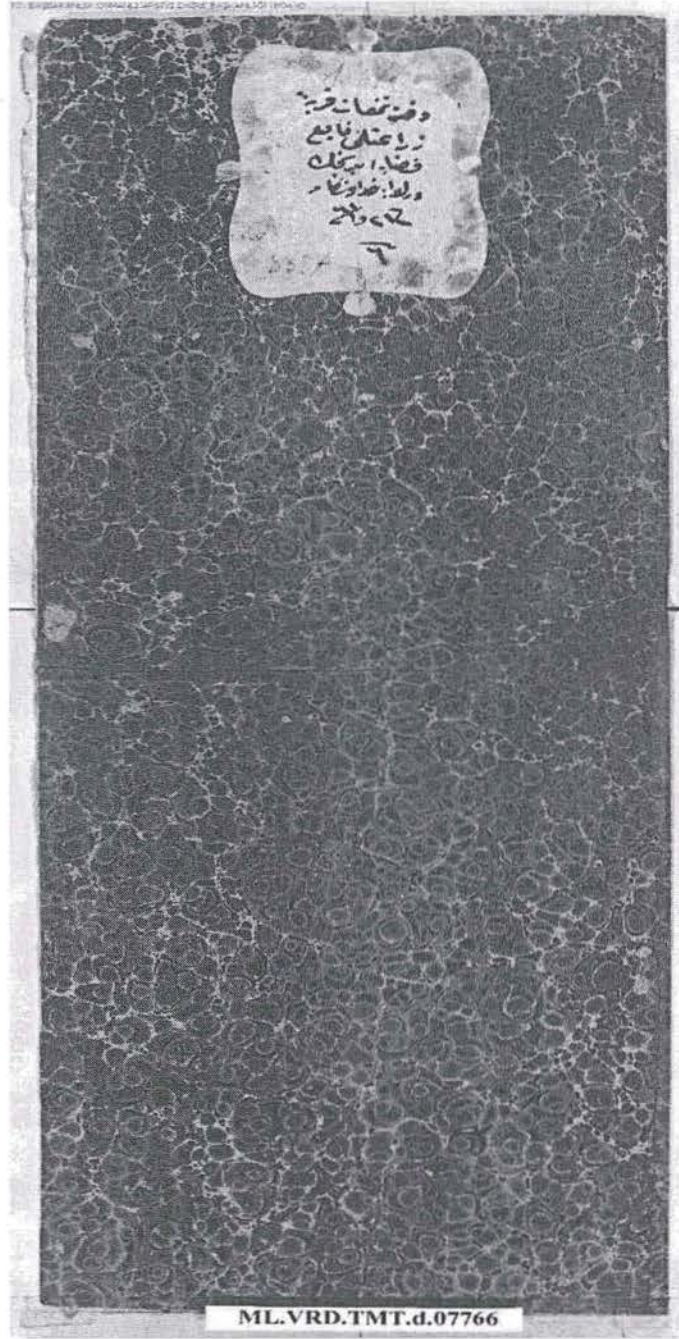

ML.VRD.TMT.d.07765

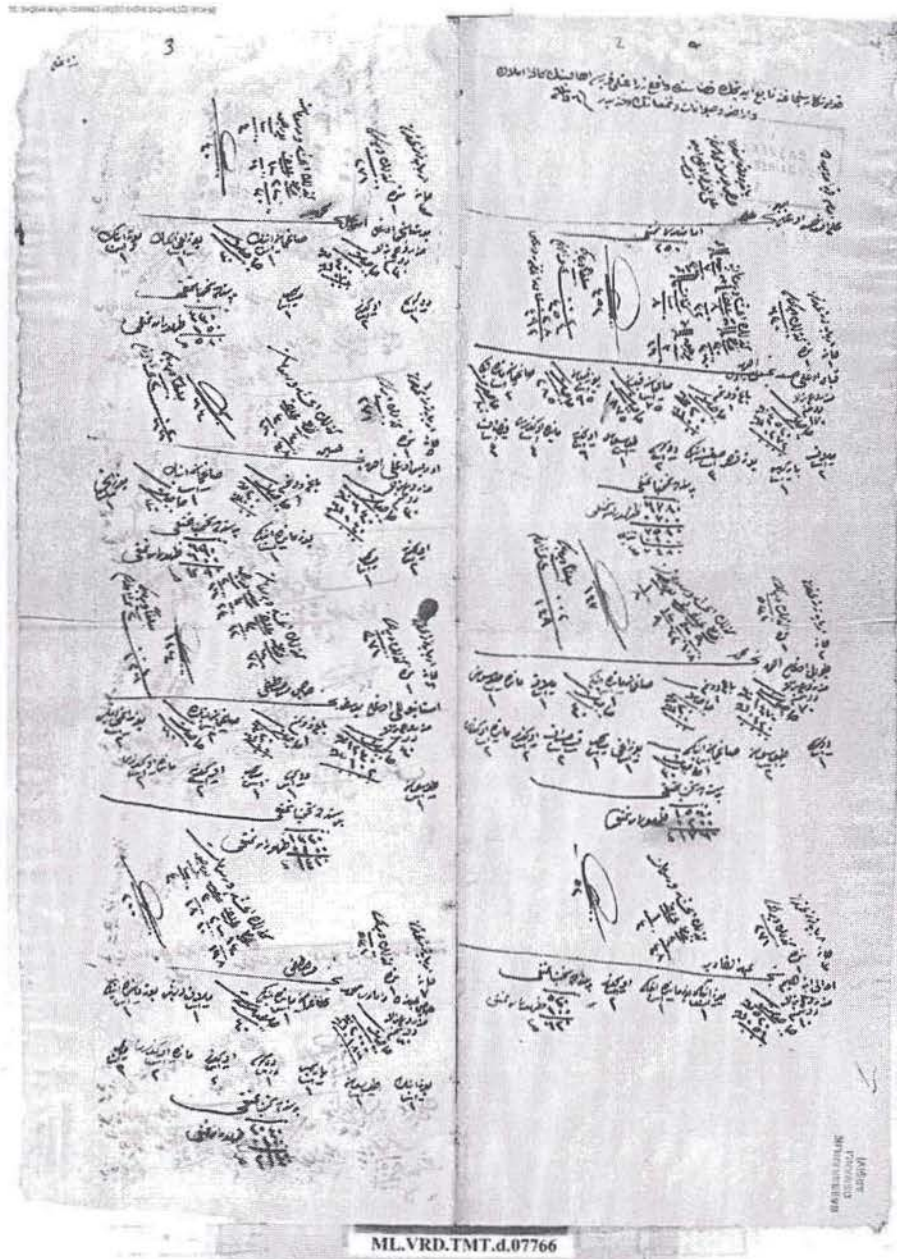
Ek 53. Künbed Mahallesi 16. Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07765)

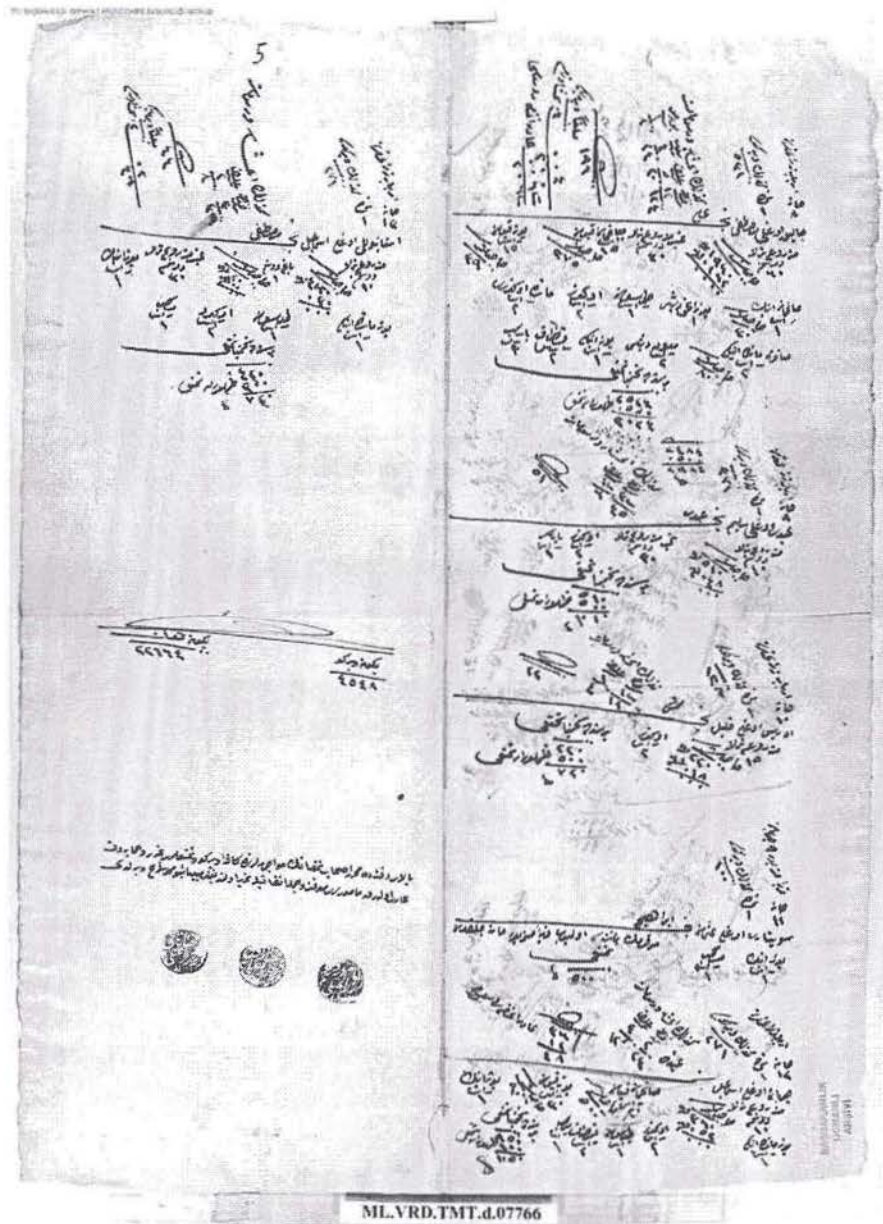
Ek 55. Ziraatlı Karyesi Giriş Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07766)

Ek 56. Ziraatlı Karyesi 2. ve 3. Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07766)

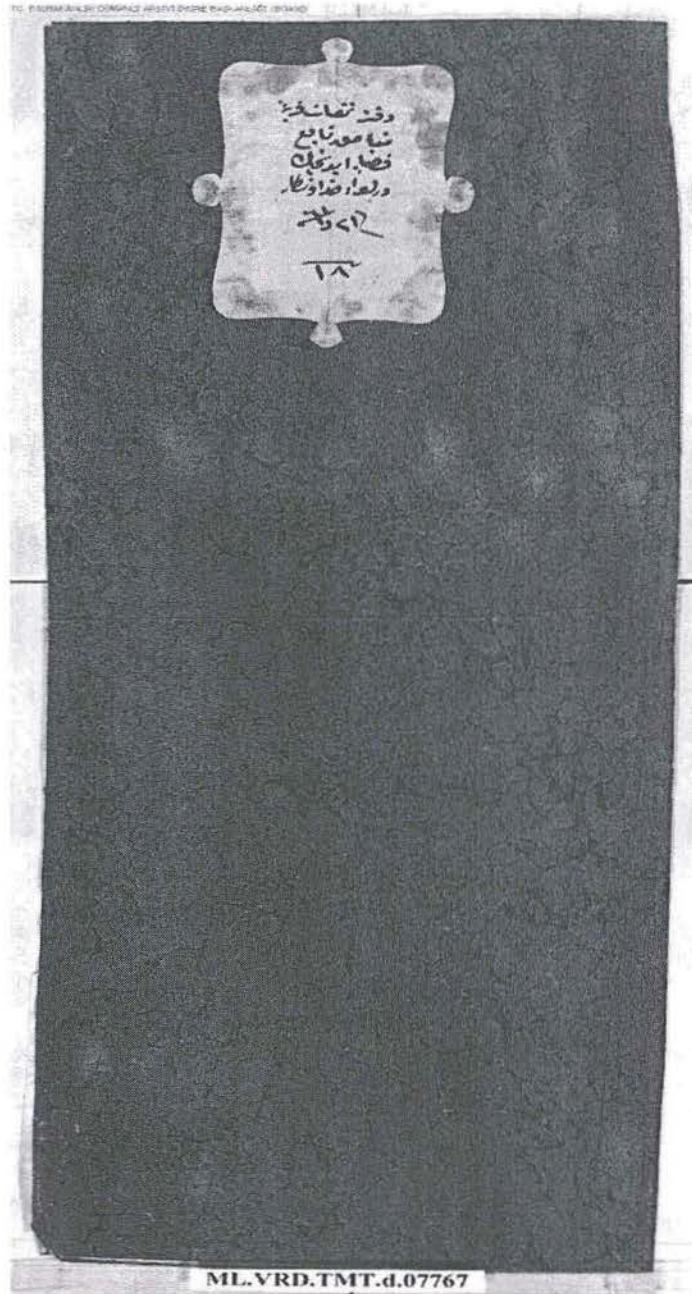

Ek 57. Ziraatlı Karyesi 4. ve 5. Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07766)

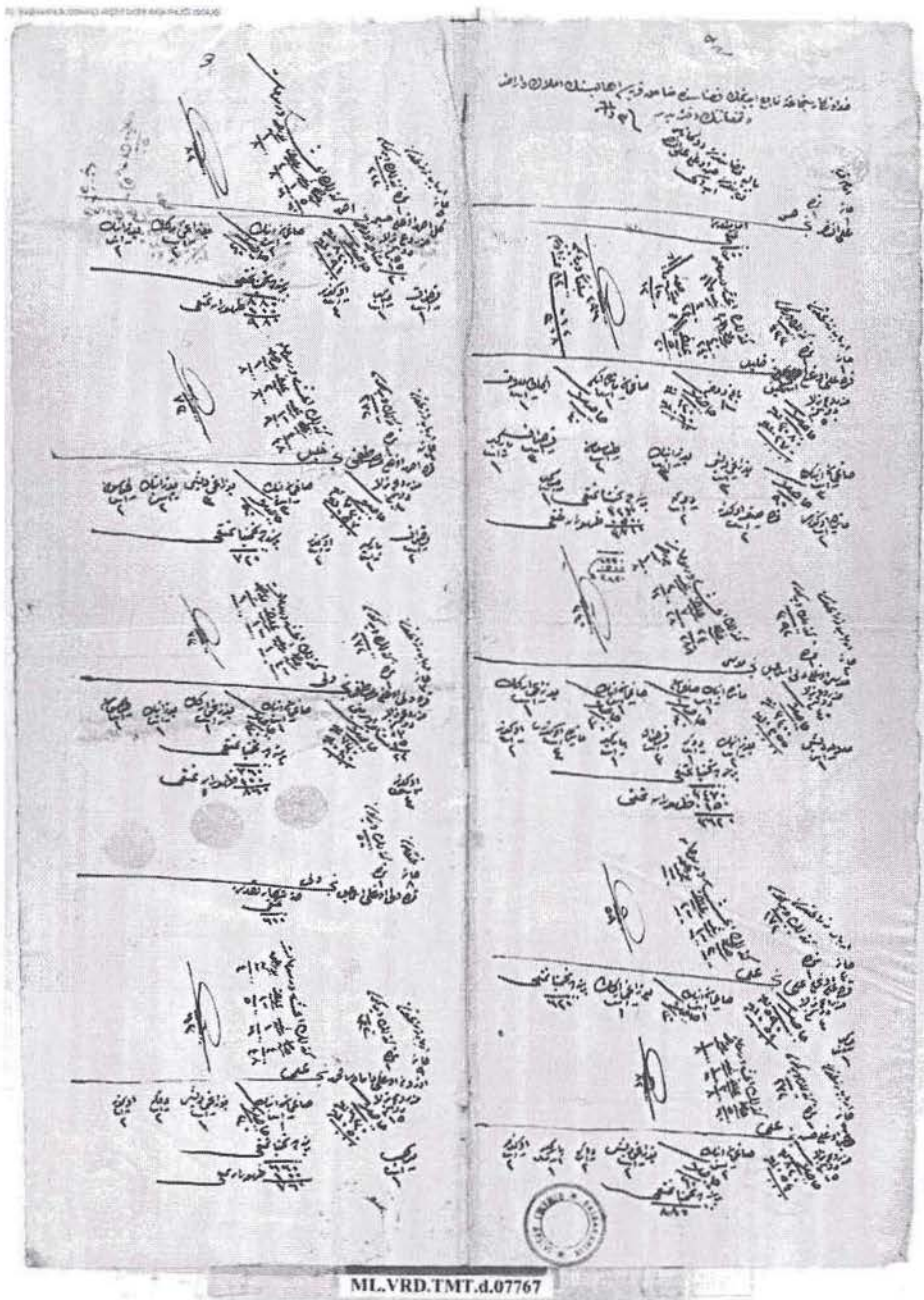

ML.VRD.TMT.d.07766

Ek 58. Munamak Karyesi Giriş Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07767)

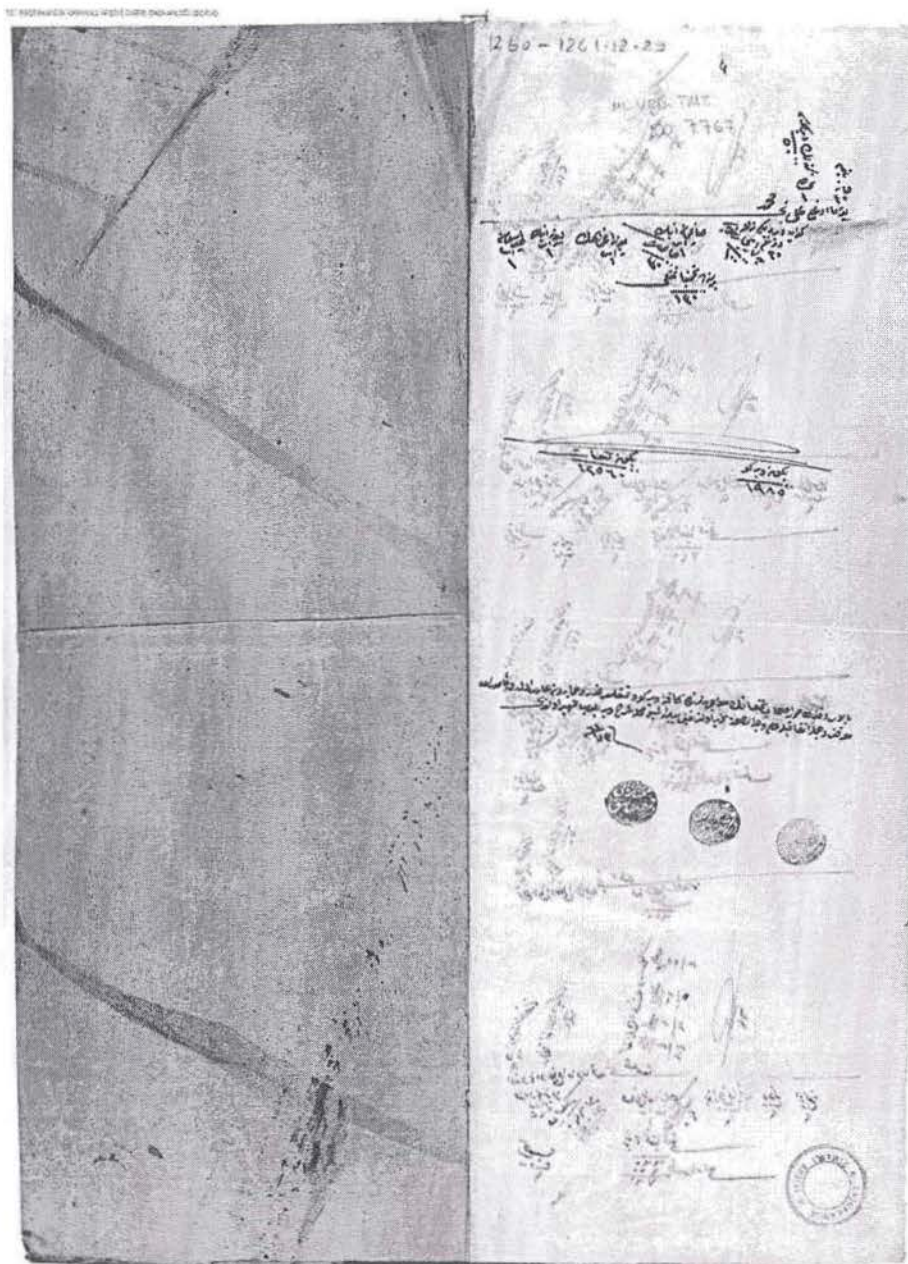

Ek 59. Munamak Karyesi 2. ve 3. Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07767)

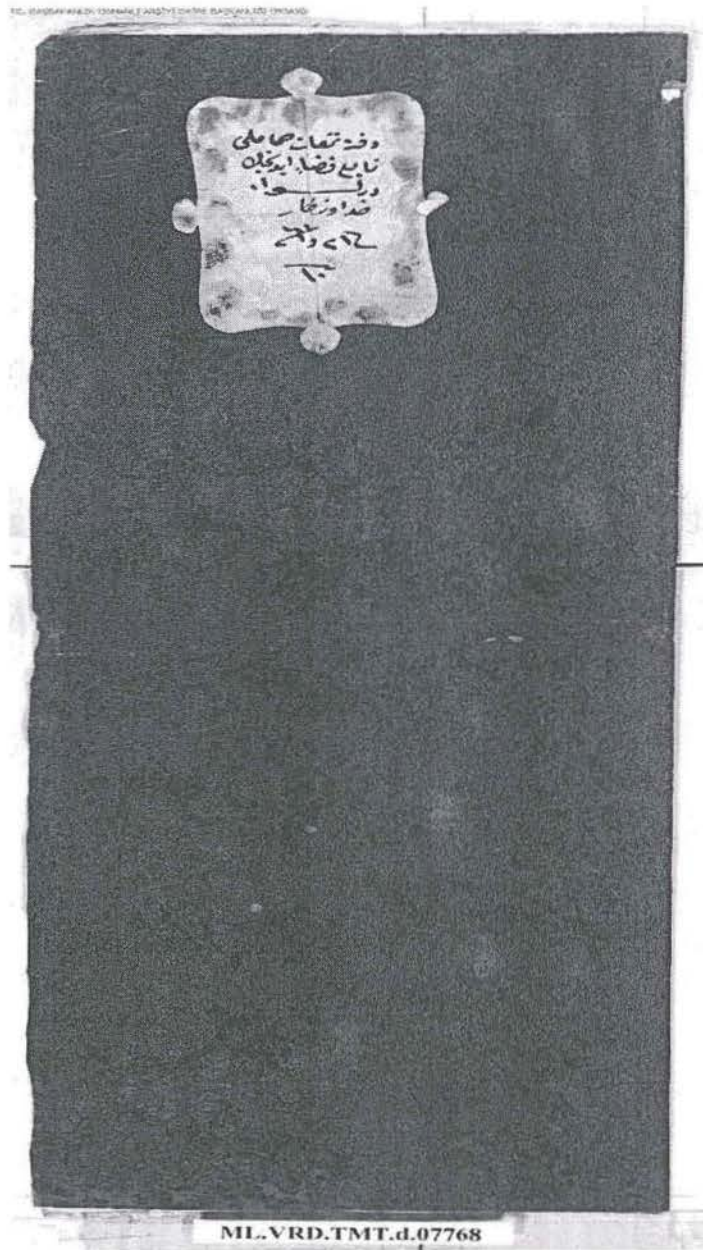
ML.VRD.TMT.d.07767

Ek 60. Munamak Karyesi 4. Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07767)

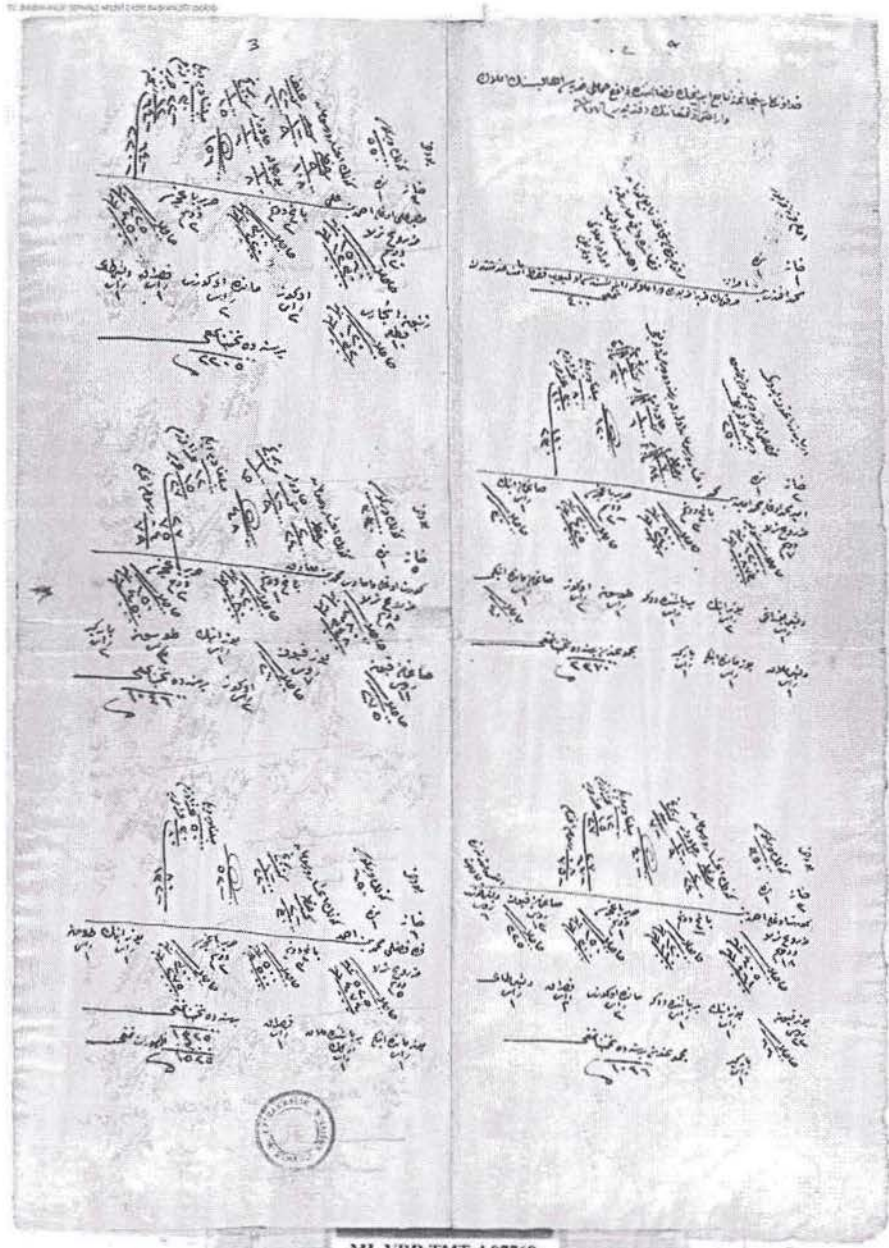

ML.VRD.TMT.d.07767

Ek 61. Hamamlı Karyesi Giriş Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07768)

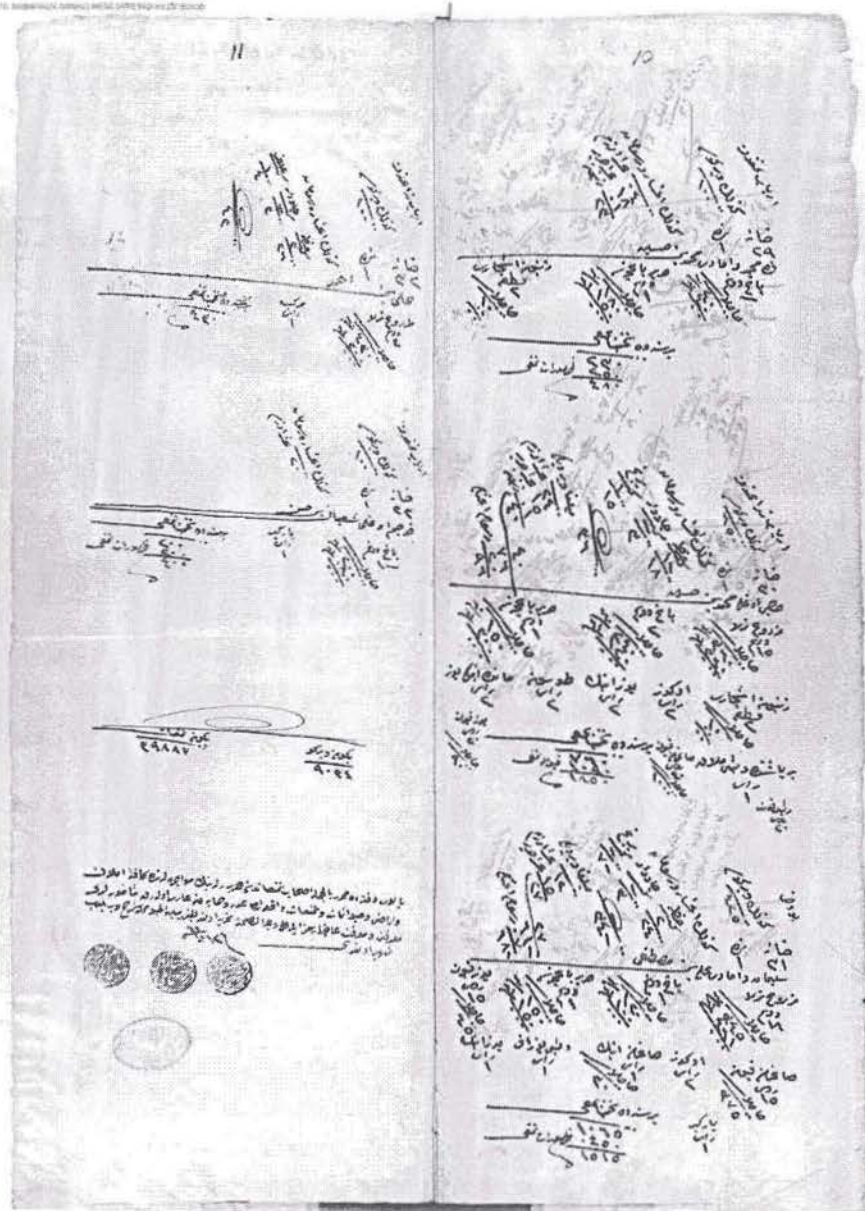

Ek 62. Hamamlı Karyesi 2. ve 3. Sayfası (ML. VRD. TMT. d. 07768)

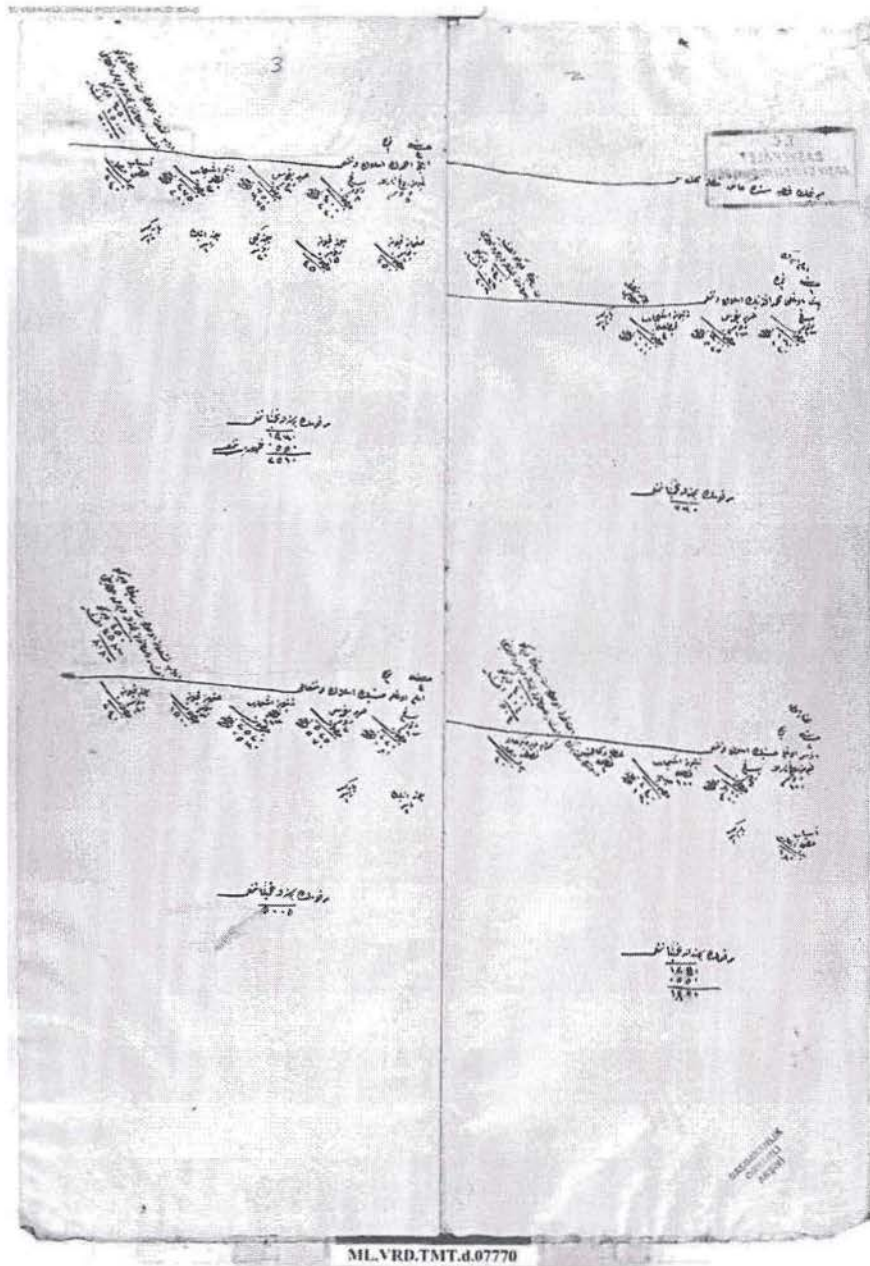
ML.VRD.TMT.d.07768

Ek 63. Hamamlı Karyesi 10 ve 11. Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07768)

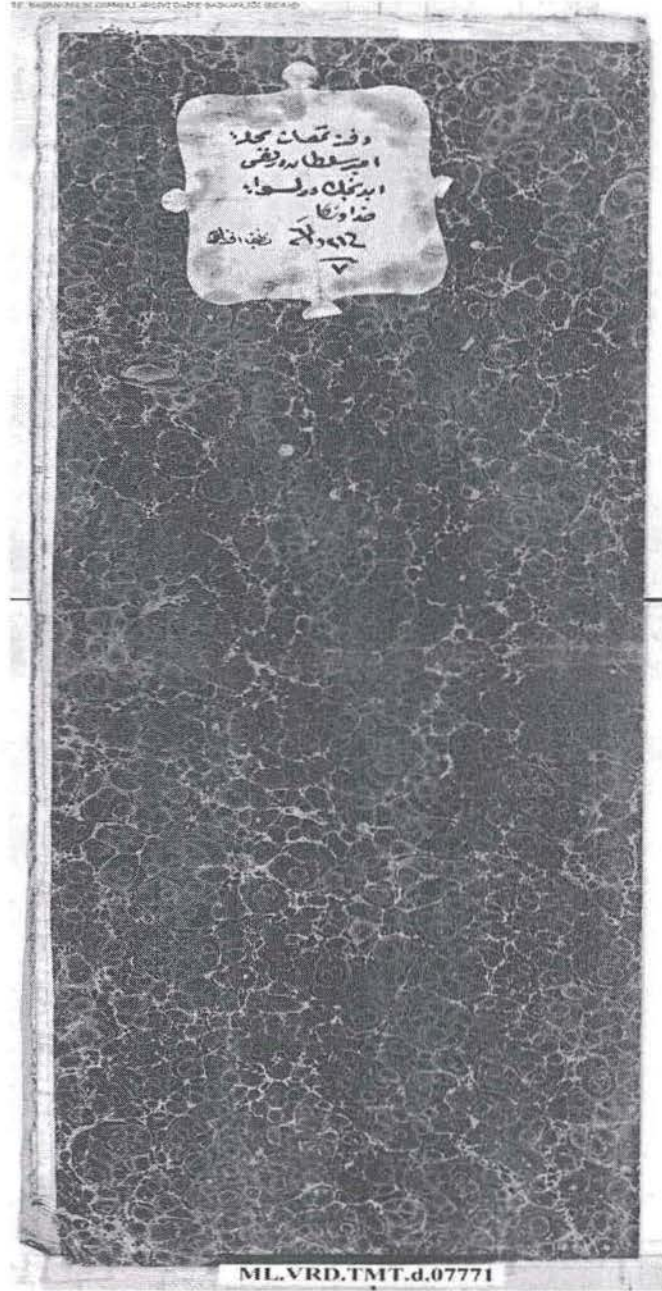

ML.VRD.TMT.d.07768

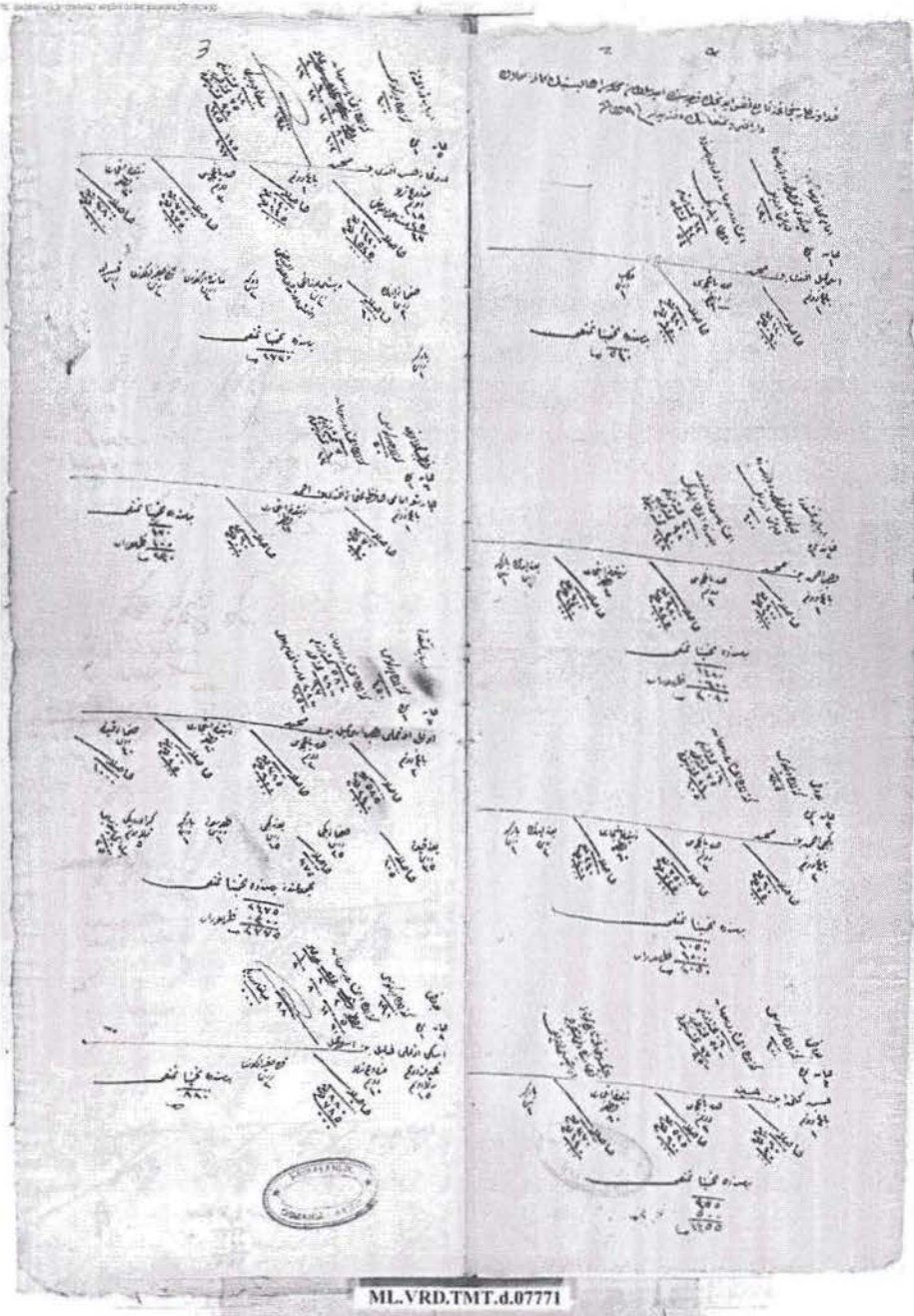
Ek 64. Hasıla Mahallesi 2. ve 3. Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07770)

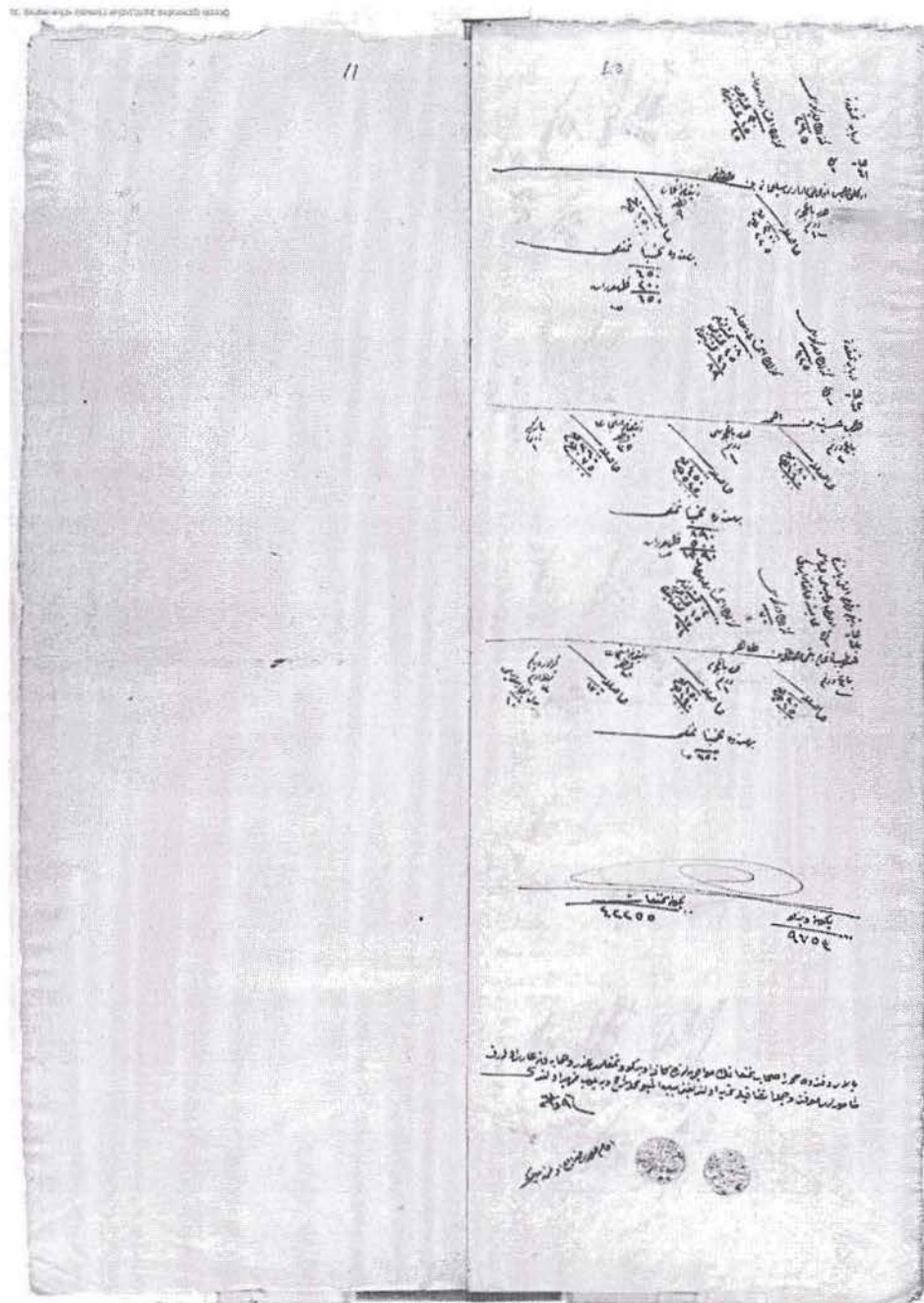
Ek 65. Emir Sultan Mahallesi Giriş Sayfası
(ML. VRD. TMT. d. 07771)

Ek 66. Emir Sultan Mahallesi 2. ve 3. Sayfası
(ML. VRD. TMT. d. 07771)

Ek 67. Emir Sultan Mahallesi 10. ve 11. Sayfası
(ML. VRD. TMT. d. 07771)

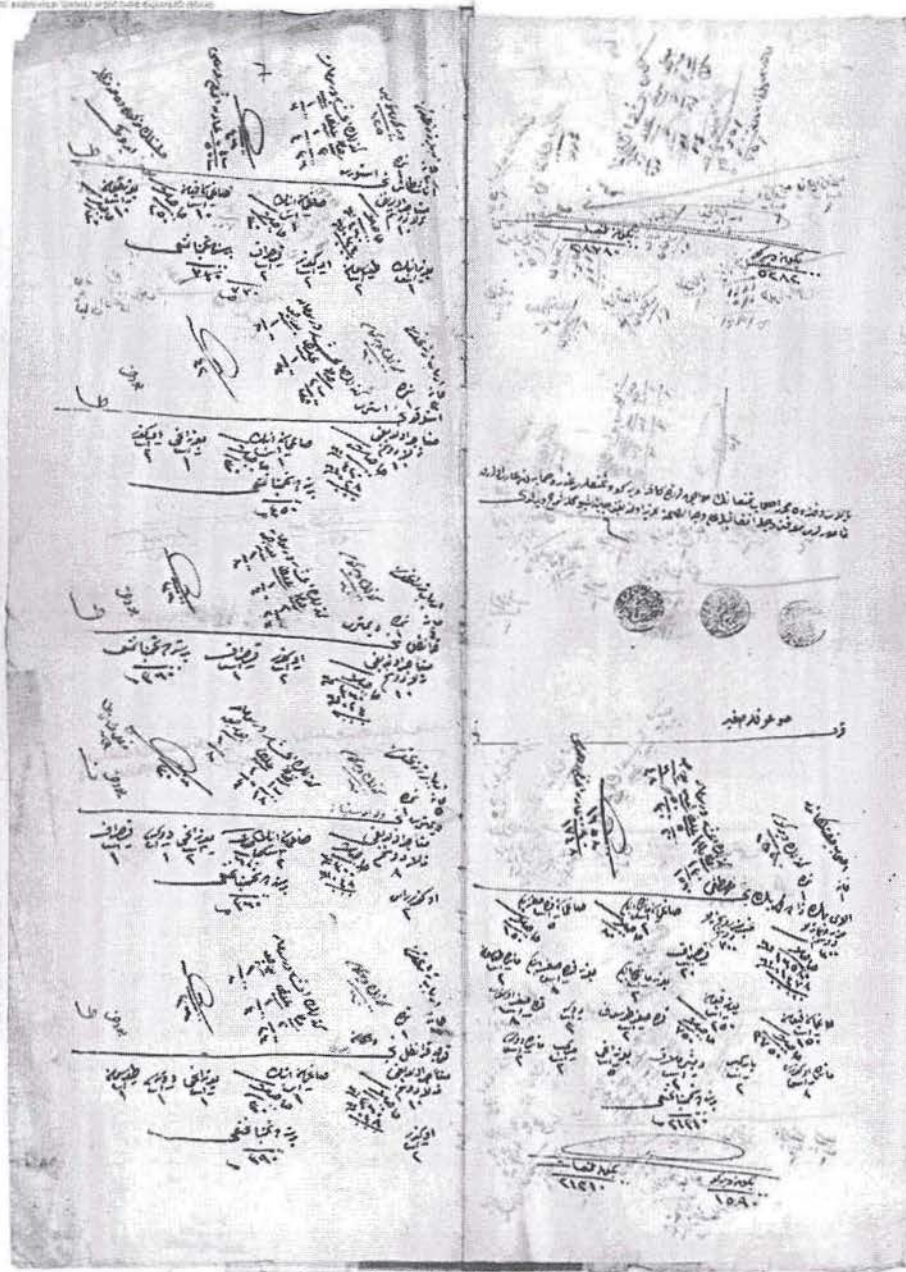

ML.VRD.TMT.d.07771

Ek 68. Soğuklar Kebir ve Soğuklar Sağır Karyesi Giriş Sayfası
(ML. VRD. TMT. d. 07773)

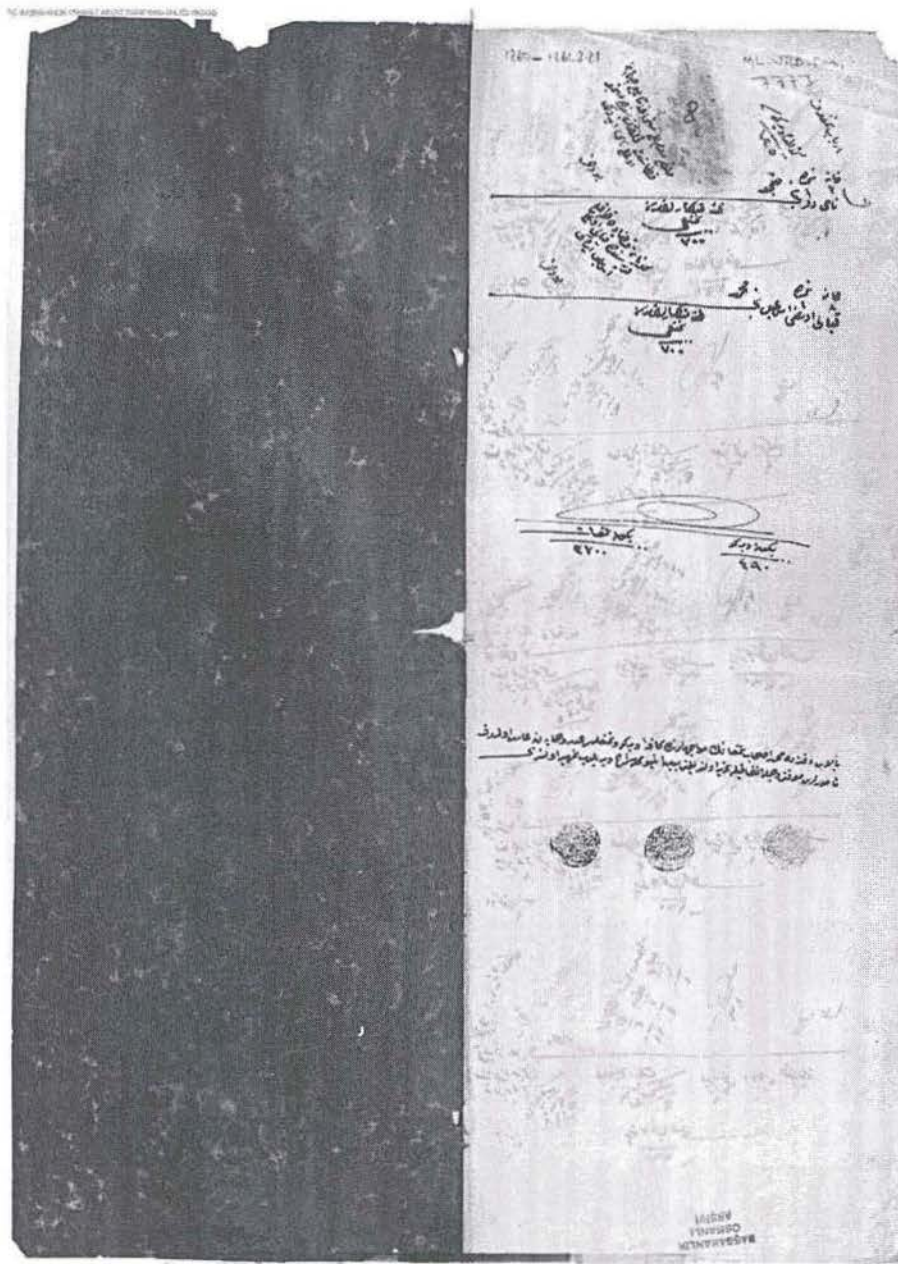

Ek 69. Soğuklar Kebir 6. Sayfası ve Soğuklar Sağır Karyesi
6. ve 7. Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07773)

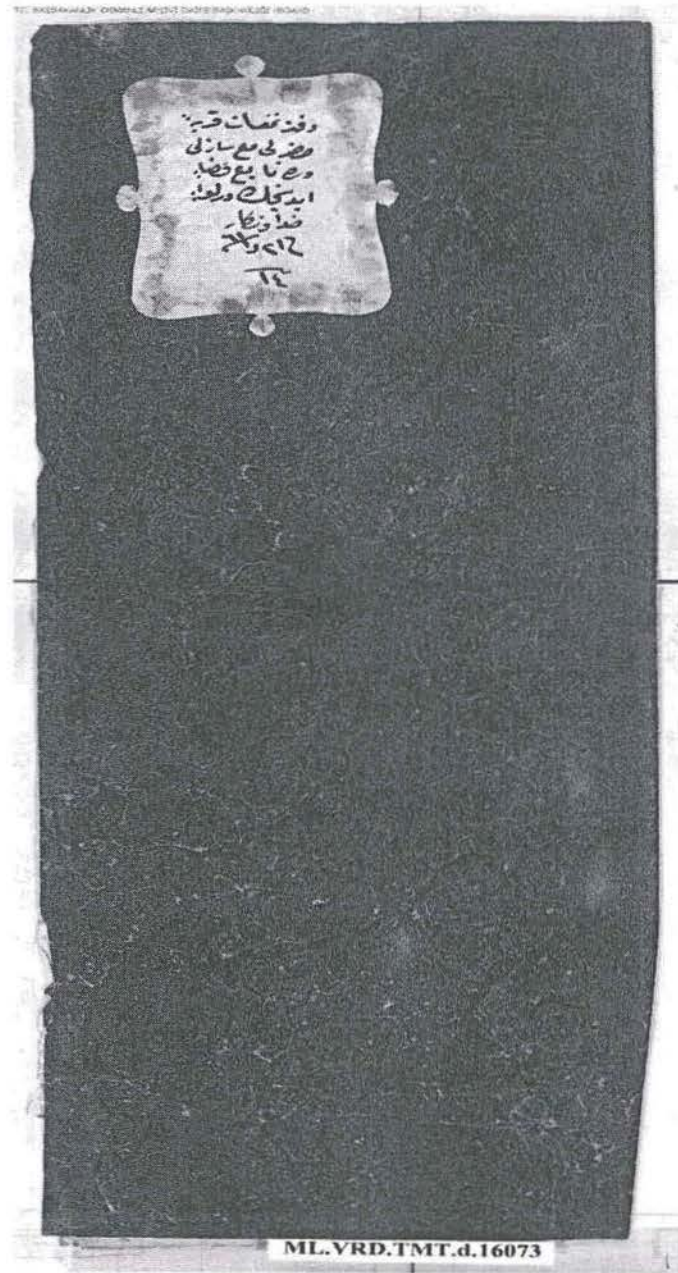
MLVRD.TMT.d.07773

Ek 70. Soğuklar Sağır Karyesi 8. Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 07773)

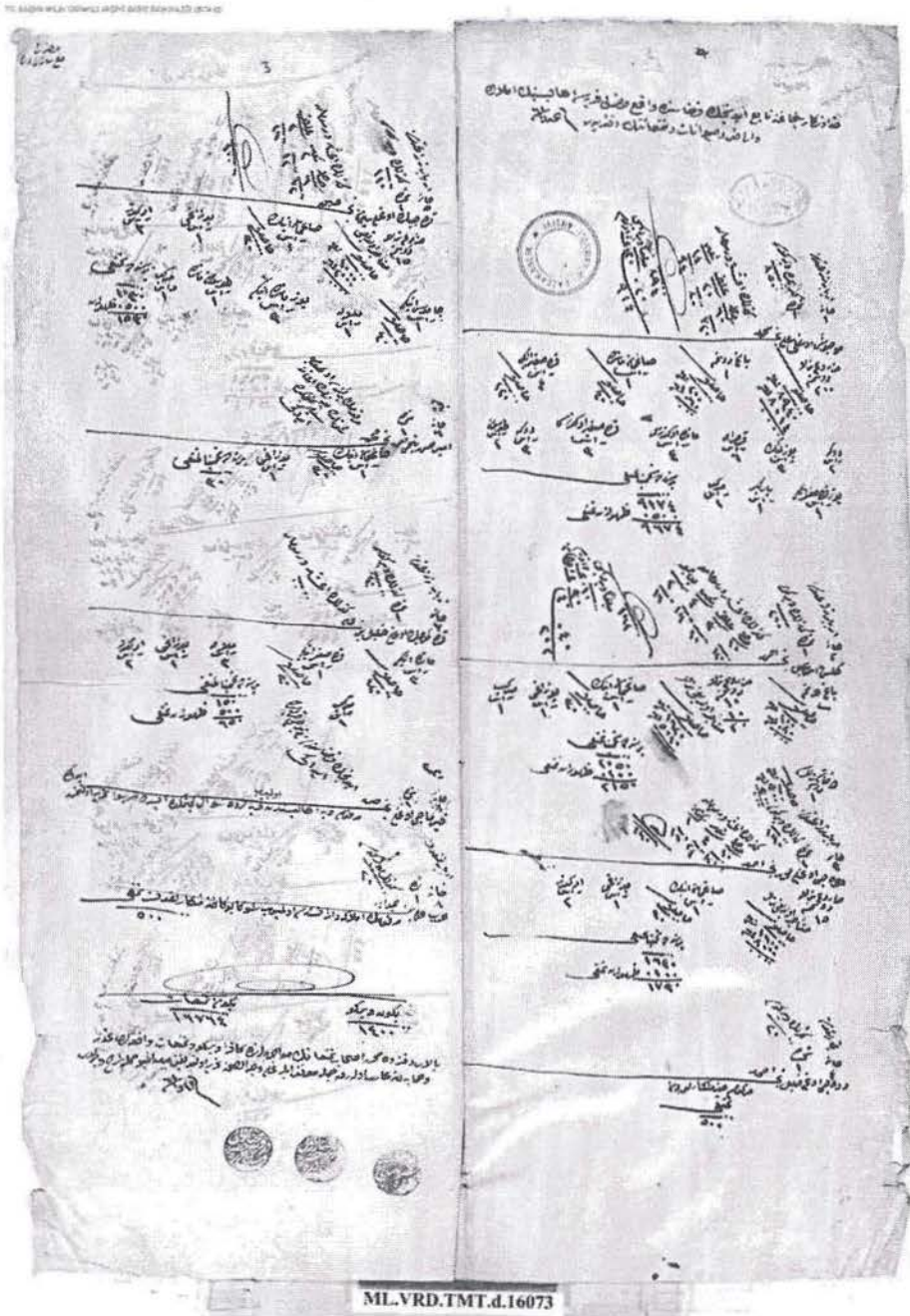

ML.VRD.TMT.d.07773

Ek 71. Sazlı Dere Karyesi 1. Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 16073)

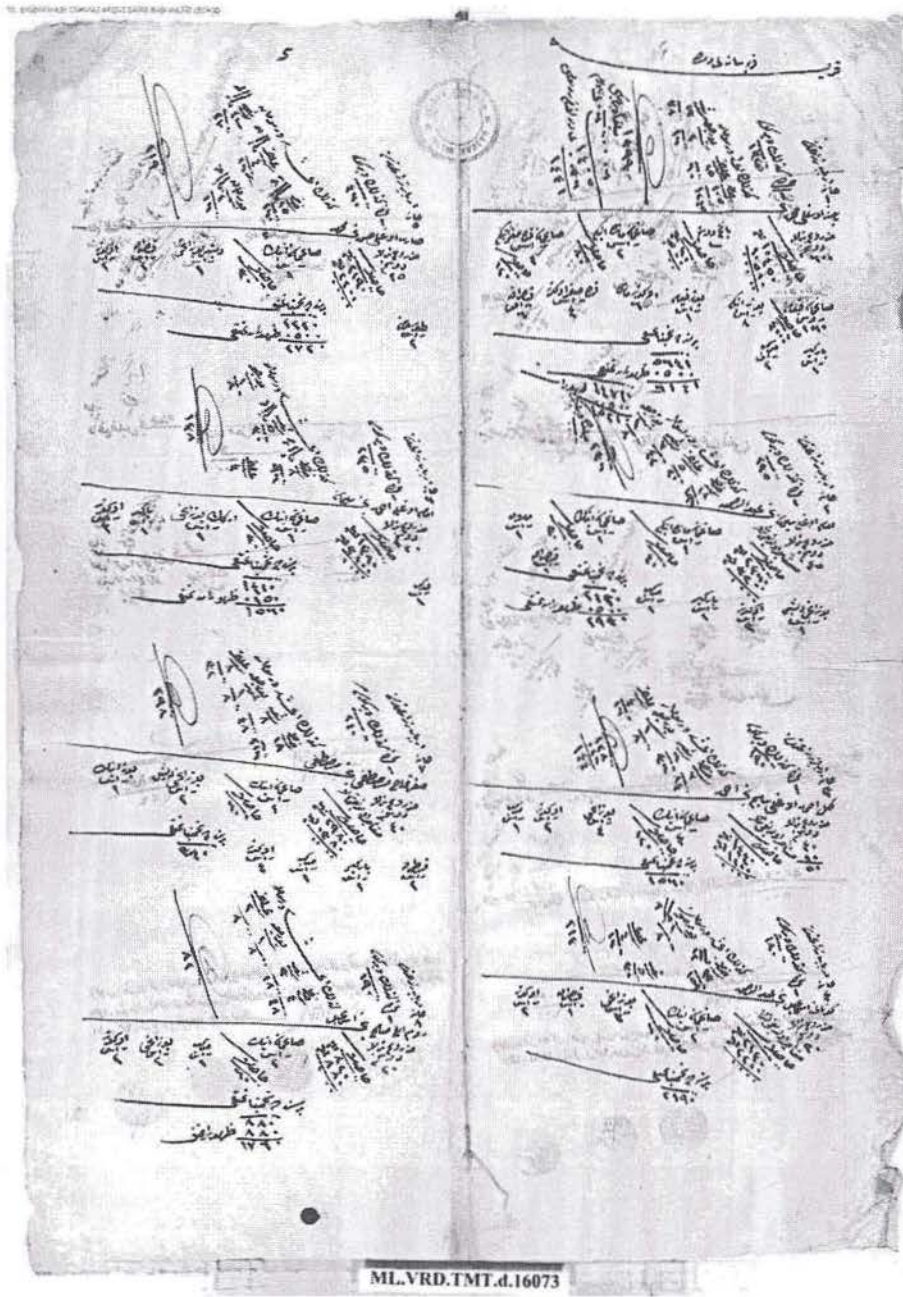

Ek 72. Hazarlı Karyesi 2. ve 3. Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 16073)

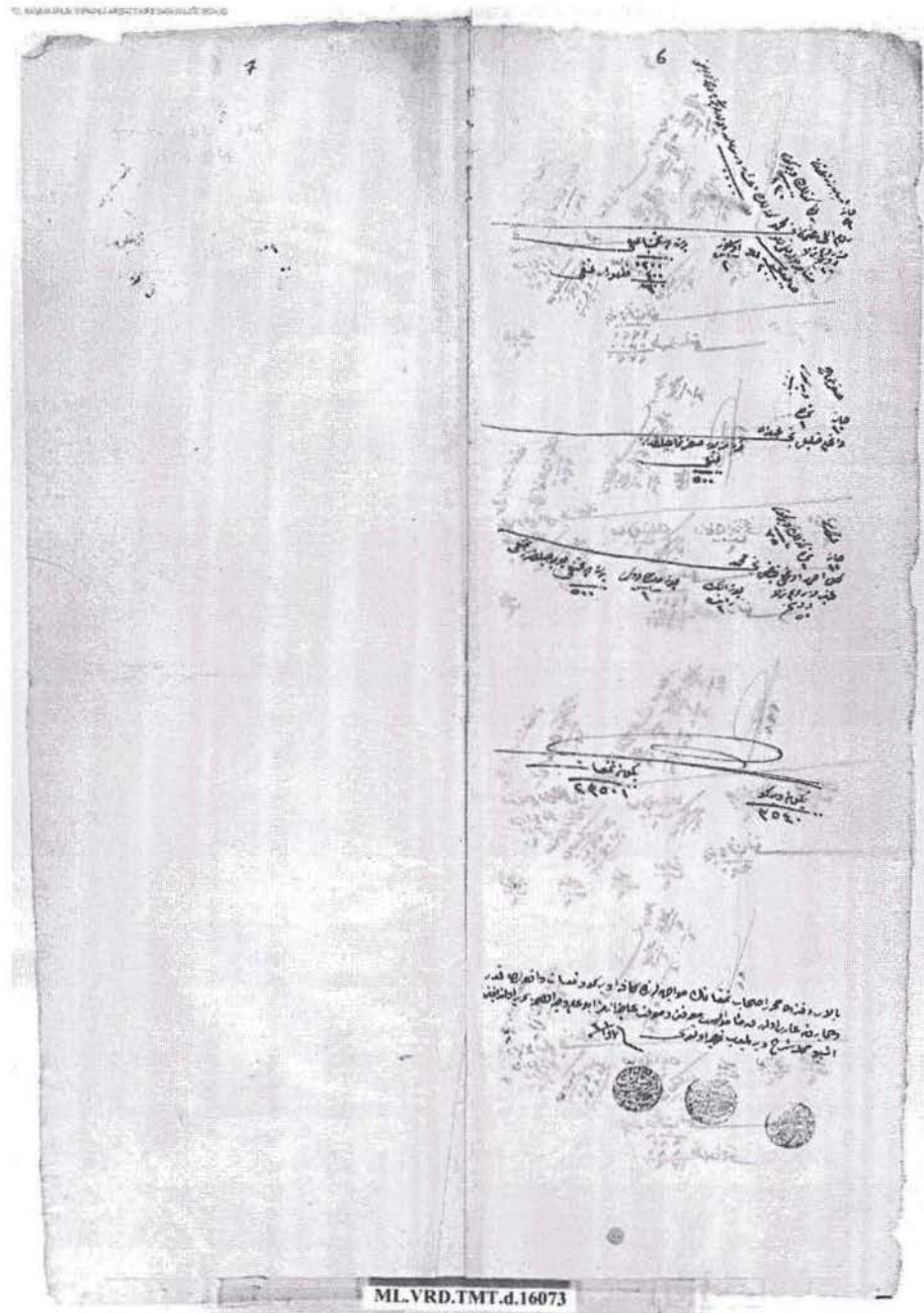

ML.VRD.TMT.d.16073

Ek 73. Sazlı Dere Karyesi 4. ve 5. Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 16073)

Ek 74. Sazlı Dere Karyesi 6. ve 7. Sayfası(ML. VRD. TMT. d. 16073)

Ek 75. Hüdavendigâr Livası Haritası

